Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

1996. július-augusztus V. évfolyam 4. szám

A TARTALOMBÓL

- A Szentlélekről
- A lelkipásztori szolgálat és a harag kérdése
- Egy II. századi heretikus levél exegezise
- Etnikai kérdés és a Biblia
- Az ébredés titkai
- Felkészülés a házasságra
- 896-1996
- A múlt eseményei – Nagy Pál szemével
- Vegetariánusok
- A Friedensklänge írásai
- 200 éves kézirat
- A „szolgatárs”-né
- Keresztyén tömegsírt tártak fel Jeruzsálemben
- A Máté evangéliumának legrégebbi töredékei?

ITT AZ ARATÁS IDEJE!

Cikk az 1. oldalon

TARTALOMJEGYZÉK

A SZERKESZTŐK ROVATA
Kolozs Nagy János: „A mezők már fehérek az aratásra" 1

HIRDESD AZ IGÉT!
Joseph Tracy: A New England-i nagy ébredés – 7. 2

BIBLIATANULMÁNY
Charles R. Grasham: A Szentlélek megerősít 6

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
Lukács Tamás: „...kifogynék az időből, ha szólnék..." 8
Dr. Edward Jordan: Ha haragusztok is, ne vétkezzetek! 10
Lepramisszió 12

TANULMÁNYI SZEMLE
Krizmanicné Gerő Dóra: A Rheginoszhoz írt levél – Értekezés a feltámadásról 14
Hetényi Attila: Etnikumok a Bibliában 20

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN
Lewis A. Drummond: Isten csodálatos munkája – III. rész 25

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN
Dr. Haraszti Sándor: Hitpróbák házasságban és házasságon kívül – I. 27
Szelídül a világ 31

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK
Kiss László: A honfoglalás 1100. évfordulóján – hívő szemmel 34
Interjú Nagy Pállal 36

"...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."
Vegetariánus étrend 37

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL 38

INNEN-ONNAN
Fabinyi Tibor: Egy újabb hazai Luther-reneszánsz felé 43
Northrop Frye: A Biblia igézetében 44
A kárpátaljai kézirat 45
Az Entscheidung írásaiból 47

SZOLGATÁRS-NÉ
Gerő Sándorné: A „szolgatárs"-né szerepe a buzdításban 50

TALLÓZÓ
Ronny Reich: „Isten név szerint ismeri őket" 52
John Elson: Jézus szemtanúja? 55

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 57

VIDÁM ESETEK 60

Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: **Kolozs Nagy János**
Lukács Tamás

Felelős kiadó: **Győri Kornél**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1062 Budapest, Aradi u. 48.
☎ 132-23-32, 132-79-85;
Fax: 131-01-91

Nyomás: O pont. Felelős vezető: Győri Énók
☎ 291-46-92
A folyóirat önköltségi áron megvásárolható
és előfizethető a Baptista Kiadónál
Egy szám ára: 300- Ft,
egy éves előfizetési díj: 1800- Ft.
Megjelenik: kéthavonta
ISSN 1218-425X

A SZERKESZTŐK ROVATA

„A mezők már fehérek az aratásra"

Nyári gondolatok a János 4:35-38 alapján

HAZÁNKBAN – e sorok írásakor – még kevés helyen fehérek (mi inkább úgy mondjuk: sárgulnak vagy aranylanak) a mezők, ennek ellenére már több vidéken megkezdték a búza betakarítását. A gazdák versenyt futnak az időjárással, amely az előrejelzések szerint szeles, zivataros, jégesőktől tarkított lesz az elkövetkező hetekben. Inkább vállalják sokan a még nedves gabona szárításának költségeit, semmint tétlenül szemléljék lábon való pusztulását.

Egész évi kenyerünknek nagy ára van. Egyre nagyobb! Éppen dúl az országos vita legalapvetőbb táplálékunk fogyasztói áráról: indokolt-e, hogy elérje a 100 forintot kilogrammonként? S miközben érvek és ellenérvek ütköznek, s a termelők, a malomipar és a sütőipar egymást vádolják, már alig törődik valaki a létminimum alatt nyomorgó, éhező százezrekkel... Emiatt, és még jónéhány – egyenként is nehezen elviselhető – súlyos gond hatására társadalmunknak általános jellemzője lett a reménytelenség, a jövőkép hiánya.

E GONDOLATSOR jelenlegi pontján könnyű lenne átváltani lelki síkra: lám, van bőven feladatunk a lélekmentés területén! Idézett textusunkban a tanítványok még eddig sem jutottak el. Ők csak a fizikai valóságot érzékelték, s ezért tapasztalataik alapján a messze jövőbe tolták ki az aratás időpontját. Nemegyszer mi is hasonlóképp teszünk, amikor csak szórjuk az ige magvait – igaz, megválogatva a helyszíneket és a megmentendő embereket –, még az öntözést is végezzük változó buzgósággal, de az aratást újra meg újra elodázzuk.

Ez a megállapítás még akkor is fennáll, ha elismerjük a bibliai közmondás igazságát, hogy: *„Más a vető, és más az arató"*, valamint azt, hogy eszkhatologikus értelemben egyedül Istennek és az Ő angyalainak van joga betakarítani az utolsó napon: gyermekeit mennyei csűrébe, a bűnösöket pedig az olthatatlan tűzre. Megesik, hogy amikor mi még (vagy már) alkalmatlannak tartjuk környezetünket a Krisztushoz hívásra, akkor valójában restségünket takargatjuk.

Ugyanerre a végeredményre jutunk, ha felismerjük ugyan, hogy haladéktalanul meg kellene kezdenünk a termés begyűjtését az örök életre, mégsem tesszük, mert magunkat, vagy a gyülekezetet éretlennek tartjuk az evangélizálás végzésére. Úgy véljük, majd ha tökéletesebbek, szentebbek leszünk, akkor hozzáfoghatunk a munkához, ami egyébként állandó kötelességünk. Ebbe még a missziói módszerek hosszantartó, buzgó tanulmányozása is belefér – ez azonban nem több, mint *a kasza gondos élezése,* amelyet ha nem követ aratás, üresek maradnak a csűrök, mi pedig haszontalan munkásoknak bizonyulunk. Gondoljuk meg, vajon mi lenne, ha minden hívő csak imádkozna az Aratás Urához, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába, de egy se akadna, aki engedelmeskedne a küldő szónak?! Valóságos csoda, hogy korunk szellemi zűrzavara és lelki bizonytalansága ellenére folyamatosan jelentkeznek odaszánt életű aratómunkások.

ILYEN ÉS HASONLÓ HELYZETEKBEN, amikor lelki látásunk elhomályosult, fontossá válik az Úr Jézus felszólítása: *„Emeljétek fel a szemeteket, és lássátok meg,...!"* – Ha folyton lehorgasztjuk a fejünket és földre szegezzük pillantásunkat az élet gondjai miatt, akkor csak magunk körül forgolódunk, és a reánk leselkedő bűn felett sem tudunk uralkodni. Ám ha felemeljük pillantásunkat, és az Úrra függesztjük, látásunk kitisztul, és felismerjük a küldetésünkből fakadó feladatokat. Hányszor megszégyenültünk, amikor meggyőződés nélkül hozzáfogtunk a lelki aratáshoz, s aztán nagy megdöbbenésünkre szinte az első érintésre kezünkbe hullottak a kévék?! Valaki már megművelte a szívek talaját, valaki már vetett, s nekünk csak az érett termést kellett betakarítani! Elődeink fáradozása az evangélium hirdetésében így kapcsolódik össze gyümölcsöző módon közösségünk mai munkásainak fáradozásával. Csodálatos az isteni kegyelem hatalma. Efeletti örömünk a földön még hiányos, – hiszen a legtöbbször nem tudjuk, ki volt a vető, – de majd az örökkévalóságban teljessé válik, mert együtt örülhet vető és arató az Isten megváltó tervének megvalósulásán.

Erő- és időigényes a mi küldetésünk, és előfordulnak gyümölcstelen időszakok. Nem szabad, hogy kedvünket szegje az eredménytelenség, hiszen a fizikai életben is előfordul, hogy aszály vagy jégeső miatt alig marad termés. Az ördög sem tétlenkedik, s ahol mi hintjük az ige búzamagvait, ott ő is megjelenik álnokul szórva a konkolyt. Mégsem csüggedünk! Tudjuk, hogy az Úr küldött minket. Az Ő munkatársai lehetünk országának terjesztésében, s ehhez minden szükséges eszközt megad, hogy Lelkére figyelve munkálkodjunk. Mint megváltottak nem a magunk üdvösségén fáradozunk, hanem azokén, akik még a széles úton rohannak a kárhozat felé. A jutalomra tekintünk, amelynek gazdagsága és dicsősége majd csak a mennyben válik nyilvánvalóvá. *„Az arató jutalmat kap,...".* – Ezek közé tartozunk?

„Üres kézzel menjek-é el, S álljak úgy az Úr előtt? Egy lelket se hozzak-é el, S gyümölcs nélkül nézzem őt?... Fel munkára, Isten népe. Hűséggel működjetek, S mielőtt a nap lemenne, Sok lelket megmentsetek!" (HH 539.)

KOLOZS NAGY JÁNOS

HIRDESD AZ IGÉT!

Joseph Tracy

A New England-i nagy ébredés – 7.

Csoportok a presbiteriánus egyházban. – Eltérő nézetek az újjászületésről, és a belőlük kifejlődő ellentmondások. – Az 1728-as, 1737-es, 1738-as és 1739-es Zsinatok rendeletei. – Tennent notthinghami prédikációja. – A Zsinat összehívása 1740-ben. – A Zsinat összehívása 1741-ben. – A „Nagy szakadás".

Az amerikai presbiteriánus egyház kezdettől fogva két embercsoportot ölelt fel, akiknek nézetei bizonyos fontos pontokban éles ellentétben álltak egymással. A Skóciából és Írországból származó szigorú presbiteriánusok néhány kivételtől eltekintve az előző lapon leírt véleményt követték. Ragaszkodtak hozzá, hogy minden megkeresztelt személy, akire nem bizonyult eretnekség vagy erkölcstelenség, legyen úrvacsorázó egyháztag. Az ilyen személyek ebből a célból rendszeresen oktatásban részesüljenek, és miután elegendő tanulásban vettek részt, őket alkalmasnak tekintsék a szolgálatra. Szerintük az újjászületés azért szükséges, hogy Isten elfogadja az embert mind az úrvacsorázásban, mind a szolgálat kötelezettségeinek végzésében. Ez a minősítés azonban nem szerezhető meg vizsgálat által, és az nem előfeltétele az egyházban való szabályos tagságnak vagy a szent tisztségnek. Röviden kifejezve, ragaszkodtak hozzá, hogy mindenkit úgy kell tekinteni és kezelni mint újjászületettet, ha nyilvánvaló eretnekséggel vagy erkölcstelenséggel nem tanúsítja ennek az ellenkezőjét. A másik csoport tagjai New Englandból, Angliából és Walesből valók voltak, néhányan meg Skóciából és Írországból. Azt vallották, hogy az újjászületés az a változás, aminek bizonyítékát rendszerint vizsgálat alapján lehet megállapítani. Ha valakiben nem található meg az újjászületés bizonyítéka, őt úgy kell tekinteni és kezelni mint újjá nem született személyt, és az ilyenektől meg kell vonni az úrvacsorát és a szolgálatot. Legfőbb ellentmondásuk ebből az alapvető különbségből fakadt, és minden más többé-kevésbé ezzel volt kapcsolatban.

Az 1728-ban tartott Zsinaton John Thompson Lewestown, Delaware-i lelkész egy javaslattal állt elő, ami a következő évben az úgynevezett „Elfogadási törvény"-nyé vált. Ennek alapján a Westminsteri Hitvallást, a Katekizmust stb.-t elfogadták mint az egyház hitvallását, és minden lelkipásztort és lelkészjelöltet arra köteleztek, hogy ezeknek nyilvánosan vessék alá magukat. Thompson lelkész a „Régi oldal" vagy skót és ír csoport egyházi vezetője volt. Javaslatát sokan ellenezték az „Új oldal" vagy a New England-i csoport tagjai közül. Jonathan Dickinson lelkész cáfolatot írt ellene, bár elfogadta a hitvallások hasznosságát „a tudatlanok oktatására" és „a vallásos látások nyilvános összehangolására", de ellenezte, hogy bármilyen emberi hitvallást követeljenek meg mint az ősi hithez való ragaszkodás próbáját. E törvényt bizonyos minősítéssel fogadták el, mely szerint ha valamelyik lelkész vagy lelkészjelölt tétovázik az előírások bármelyik részével való egyetértésben, a Zsinatnak kell megítélnie, hogy az a rész fontos-e, és hogy annak tagadása magában foglalja-e az eretnekséget; és ha nem, akkor szükséges az egyetértés. (Mind Thompson ajánlata, mind Dickinson megjegyzése megvan az Ó-Déli Egyház Könyvtárában.)

1735-ben Tennent azt ajánlotta, hogy a lelkészi szolgálat jelöltjeit „szorgalmasan vizsgálják meg, hogy a megszentelő kegyelem munkáját megtapasztalták-e már a szívükben", amit már az egyik előző fejezetben is említettünk és amit egységesen elfogadtak. De dr. Miller közli, hogy „ez néhány utána következő éven belül nagy nyugtalanság forrásává lett".

1738-ban a Zsinat törvénybe iktatta, hogy a fiatalembereknek diplomával kell rendelkezniük valamelyik európai vagy New England-i egyetemről, vagy pedig a Zsinat valamelyik bizottságának meg kell vizsgálnia írásbeli munkáikat, és meg kell őket hallgatni, mielőtt bármilyen presbitérium kivizsgálásra késztethetné. Ez az ügyeket rohamosan krízisbe sodorta. Az idősebb Tennent, aki kiváló klasszikus tudós volt, „főiskolát" nyitott a lakóhelyén, Nechamonyban, ahol lelkészi szolgálatra készítette fel négy fiát és másokat is. Ez az „Új oldal" szemináriuma volt, és azóta a Princetoni Egyetemmé és Teológiai Szemináriummá fejlődött. De számos „Régi oldal"-hoz tartozó vezetőnek is megvoltak a maguk akadémiái, és természetesen igyekeztek azokat hallgatókkal megtölteni. Amikor ezt a törvényt elfogadták, „Gilbert Tennent felkiáltott, és ezzel akarta megakadályozni apja iskoláját abban, hogy kegyes embereket kiképezzen a lelkipásztori szolgálatra". Előre látta, hogy a „Régi oldal" emberei irányítják a zsinati bizottságot, és képesek lesznek elutasítani minden jelöltet, akik nem a saját iskoláikban tanultak és mindazokat, akik gyanúsak abban, hogy kedvelik az „Új oldal" vallási nézetét. Másrészt, azt állították, hogy ez a törvény szükséges volt azért, hogy megakadályozzák a tanulatlan emberek bevezetését a lelkészségbe.

Ezt a törvényt többen ellenezték, mint a presbiterek jogainak megnyirbálását, akiket mint az egyházközségek vezető testületeinek tagjait a szolgálati engedélyek és kirendelések teljes hatalmával felruházták. Ez egy másik ellentmondást hozott elő, ami az egyházi bíróságok törvényhozó hatalmával kapcsolatos. A „Régi oldal" igényelte olyan szabályok létrehozásának a jogát, amelyek nem ellentétesek Krisztus törvényeivel. Ez kötelező lenne a lelkiismeretre, és ennek engedelmeskedni kell egyházi ítélkezés terhe mellett. Az „Új oldal" állította, hogy az egyházi bíróságoknak nincs semmilyen törvényhozó hatalmuk; csak arra nyertek felhatalmazást, hogy azokat a törvényeket hajtsák végre, amelyeket Krisztus hozott, és hogy bármilyen kiegészítő szabály, amit esetleg bevezetnek, puszta ajánlat legyen, amit mindenkinek szem előtt kell tartania, amennyiben tiszta lelkiismerettel teheti, de nem tovább. Ezért azzal vádolták őket, hogy „minden hatalom megbuktatását és az egyházból minden rend és kormányzás kiiktatását tervezik." „Ezek az emberek – mondta Thompson – oly nagy lelkesedést tanúsítanak Krisztus országa iránt, és mégis csak egy hajszálnyira vannak attól, hogy próbálják Krisztus fejéről leütni a koronát, amikor megfosztják tisztségviselőiket és minden

kormányzó bíróságukat a felhatalmazástól." Ha ez a bátor mondat bármit jelent, akkor azt kell jelentenie, hogy Krisztus csak az egyházi tisztségviselők és bíróságok által uralkodik a földön a szentek fölött, ezért hűségük közvetlenül neki és csak közvetve nekik szól. Thompson elutasított minden törvényhozó hatalmat az egyházban, jóllehet ő és társai állandóan ítélgették ellenfeleiket.

Ezt a törvényt az elfogadás után hamarosan a lábuk alá taposták. New Brunswick presbitériuma John Rowlandot, Tennent egyik hallgatóját augusztusban állította egyházi bíróság elé anélkül, hogy a zsinati bizottsághoz folyamodtak volna kihallgatásért, majd szeptemberben szolgálati engedélyt adtak neki. A következő év szeptemberében már kirendelték őt a szolgálatra, és a Zsinat bírálatát semmibe véve, testületük tagjának tekintették, amíg szabályosan átkerült egy másik presbitériumhoz.

Egy másik törvénnyel, amelyet 1737-ben hoztak és 1738-ban, meg 1739-ben módosítottak, a lelkészeknek és segédlelkészeknek megtiltották, hogy saját egyházközségükön kívül máshol is prédikáljanak, mivel fennállt az a veszély, hogy prédikálásuk megosztottságot okozhat az emberek között. Ezt az „Új oldal"-hoz tartozók úgy tekintették, mint ravasz módszert a „kegyes" lelkészek távoltartására, nehogy megzavarják a megtéretlen lelkipásztorok által ostobán vezetett nyájat. Ezt a törvényt, akárcsak a másikat, törvényeskedésnek nyilvánították, és figyelmen kívül hagyták, amikor azt gondolták, hogy ennek félretétele által lelkeket menthetnek meg az üdvösségre.

Létezett egy teológiai ellentmondás is, aminek fő kérdése az volt, hogy vajon Isten dicsőségét vagy a saját boldogságunkat kell cselekedeteink indítórugójának tekinteni. Ezt 1738-ban Gilbert Tennent vitte a Zsinat elé. A Zsinat eldöntötte, hogy saját boldogságunkat csak akkor támogathatjuk, ha ugyanakkor Isten dicsőségét keressük, és a két indítékot nem szabad egymással szembeállítani. Tennentnek és David Cowellnek megtiltották, hogy ezt a kérdést nyilvánosan vitassák. Amikor a jegyzőkönyvet a következő évben felolvasták, Tennent próbálta fölelevenïteni a vitát, de a Zsinat nem egyezett bele.

Mindezek az ellentmondások nagyban tomboltak, amikor a Zsinat 1740-ben ülésezett. Ez ülés alatt két iratot olvastak föl, amelyek ahogy már előre számítani lehetett rá, nagy ellenállásba ütköztek. Az elsőt a New Londonderry-i Blair adta elő. Azt javasolta, hogy azt külön, egy nem hivatalos ülésen olvassák fel. A Zsinat azonban eldöntötte, hogy azonnal hallani akarja, méghozzá nyilvánosan. E döntés okát nem jelezték. Talán arra gondoltak, hogy Blair majd nem meri nyilvánosan felolvasni, mivel az irat nem alkalmas a nyilvánosság elé, vagy pedig ha mégis megteszi, akkor bizonyos előnyt lehet majd kovácsolni belőle az „Új oldal" követői ellen. De Blairt így még nem szorították a sarokba. Felolvasta dolgozatát. Gilbert Tennent aztán felajánlott és felolvasott egy másikat, amit Blairrel való előzetes egyeztetés nélkül készített, de az irat hasonló természetű volt. A két irat tartalmáról Blair ezt mondta: „Az iratok azokról a hibákról számoltak be, amelyeket megtaláltunk a Zsinat számos tagjánál. Igazán elmondhatom a magam részéről, hogy a kötelesség hűséges ellátása volt a célom és lelkiismeretesen igyekeztem bizonyságot tenni a gonoszságok ellen a bennük vétkes testvérek javára és az egyház javára; és hogy a bátorítást tartjuk ésszerűnek, nem pedig a lelkészek akadályozását szorgalmazzuk, hogy prédikálják Krisztus evangéliumát, amint lehetőségük nyílik rá az országban. Láttam ugyanis, hogy bizonyára túl sok hanyagság van a lelkészek között mindenütt, és egyeseknél még a hanyagságnál is sokkal rosszabb fordul elő." Azon, hogy „amint lehetőségük nyílik" a prédikálásra, azt érti, hogy prédikálás a „Régi oldal" lelkészeinek egyházközségeiben, hozzájárulás kérése nélkül. Tennent dolgozata vádolta a Zsinat egy részét anélkül, hogy megnevezett volna egyeseket: „A kereszténység egyes főbb tanaihoz egészségtelen módon viszonyulnak, amelyek a tapasztalatra és gyakorlatra vonatkoznak, mint például különösen a következő pontokban: először, hogy nincs különbség Isten dicsősége és a mi boldogságunk között; másodszor, hogy az önszeretet az alapja minden engedelmességnek. Ezek a tanok, ha igazak, véleményem szerint teljesen felforgatnak minden természetfölötti vallást. (Mert ha ezek igazak, az újjászületés nem több, mint az önszeretet helyesebb irányítottsága, mivel a bűnöst arra tanítják, hogy biztosabb módon érje el ezt, miközben őt ugyanannak a végső cselekvési alapelvnek az uralma alatt hagyják, mint azelőtt; tehát nem „új ember", hanem csak „ó ember", aki még ravaszabb saját maga keresésében. Az ilyen igyekezetet természetes alapelvekhez lehet visszavezetni, ezért ez nem „természetfölötti".) Így az újjászületés hiábavaló és szükségtelen és égbekiáltó káromlás az áldott Istennel szemben, amikor magunkat vele egy szintre helyezzük. Másodszor, üdvbizonyosságot kapcsolnak a testies ember fáradozásaihoz. Ez a tanítás, véleményem szerint a legnagyobb hamisságot feltételezi, vagyis hogy az emberben természetes módon megvan a szabad akarat arra, hogy elfogadja a jót. – Mivel ezek a vélemények ellentétesek a Szentírás kifejezett bizonyságtételével, a hitvallással és a keresztyén tapasztalattal, ezért indokolt módon gyanakszom legalább arra, hogy akik ezt tartják, azok romlott szívű képmutatók, és teljesen idegenek Isten és a saját szívük üdvösséghez segítő ismeretétől."

Jóllehet Blairnek azt az ajánlatát, hogy szűk körben olvassák fel a dolgozatát, a Zsinat leszavazta, közvetlenül azután, hogy mind a két dolgozatot felolvasták, őt és Tennentet szigorúan kezdték bírálni azért, mert ilyen vádakat a nyilvánosság elé hoztak. Azt is mondták nekik, hogy ha tudták, hogy bármelyik lelkész bűnös a dolgozatokban előadottak tárgyában, akkor eljárást kellett volna indítani ellenük a saját presbitériumaik előtt. Blair felajánlotta, hogy megteszi, ha a Zsinat ezt kötelességének gondolja, de amikor előjött az ügy, azt sem a Zsinat, sem a saját presbitériuma sohasem szavazta meg. A Zsinat elfogadott egy határozatot, ünnepélyesen figyelmeztetve minden lelkészt a saját hatáskörében, hogy „komolyan gondolják meg a vádak súlyát, és mivel azokért majd felelniük kell Krisztus nagy napján, gondoskodjanak arról, hogy megállhassanak Isten előtt a panasz ügyében". Azt is ajánlották a presbitériumoknak „hogy ezekben a különös ügyekben figyeljenek oda több lelkészükre".

Ezen az ülésen visszavonták azt a korlátozást, hogy a lelkészek csak a saját egyházközségeikben prédikálhatnak, és olyan jegyzőkönyvet fogadtak el, amely szerint elismerték Isten munkájának létét az országban és hálát adtak érte. Ez azt mutatja, hogy a csoportok közti határvonalat még nem húzták meg olyan erősen, mint ahogy a következő évben történt.

Így folyt a csatározás, amikor Tennent és társai elmentek a Society Hillre, hogy ébredési prédikációkat mondjanak. A „Régi oldal"-hoz tartozók némelyike kérte az ottani prédikálás kiváltságát, de nem kapták meg. Aztán kérték a kiváltságot Dickinson részére, de ezt is elutasították. Tennent azzal hagyta jóvá a visszautasítást, hogy a Society Hill szószékét kifejezetten Whitefieldnek építették, és nem érzi magát jogosultnak, hogy eltérjen ettől az iránytól a szószék használata ügyében; jóllehet a „Régi oldal"-hoz tartozó testvéreiknek készségesen megengedték a saját szószékeik használatát.

Egyesek megkérdezhetik, hogy miként vált lehetővé az ébredés, miközben ilyen ellentmondások tomboltak? Az ellentmondások témáinak megtekintése azt mutatta, hogy ez mégis nagyon lehetséges volt. Az ellentmondások olyan tanokhoz kapcsolódtak, amelyek mellett az ébredés folytatódhatott. Amikor Blair és Tennent prédikált, csak olyan tanokat hirdettek, amelyekkel a Zsinaton egyetértettek. Ezért az ellentmondás nem térítette el figyelmüket a lelkek megmentésének nagy munkájától. A feszültség mégis nagyon megkeserítette a lelküket, és igen foltossá tette az ébredést az emberi tökéletlenség keverékével.

Valószínűleg hamarosan e zsinati ülés után történt, hogy Tennent elmondta híres nottinghami prédikációját „A megtéretlen szolgálat veszélye" címmel. Hogy megértsük e téma választásának helyességét és a benne levő támadás bátorságát, emlékeznünk kell rá, hogy New Englandben a presbiteriánus egyház nagy többsége, ha nem a legnagyobb része azt tartotta, hogy a megtéretlen emberek szolgálata, ha sem eretnekség nincs a tanításukban, sem botrányosság nincs az erkölcsi viselkedésükben, akkor munkájuk érvényes és hasznos. Évekkel ezután ezt a tanítást nyilvánosan és erőltetve is fönntartották.

Az alapszöveget Márk 6:34 adta: *„Amikor Jézus kiszállt, és meglátta a nagy sokaságot, megszánta őket, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélkül való juhok."* Tennent a bevezető szavak után felkiáltott: „De mi volt az oka annak, hogy Krisztus ennyire megszánta őket? Az, hogy úgy látott nagyon sok embert, mint juhokat, akiknek nem volt pásztoruk. Vajon ezeknek az embereknek nem voltak tanítóik? Igenis voltak! Kétségtelenül a farizeus tanítók egész hadserege jött ki, miután Gamáliel lábánál letöltötték a szokásos időt, és a zsidó közösség törvényei, rendeletei és hagyományai szerint éltek. De az ortodox, nagyon tanult és szabályos farizeusok nagy tömegei ellenére Urunk siránkozott azon, hogy nagyon sokan boldogtalanok az ő testi napjaiban, és nincsenek jobb vezetőik; mert azok Megváltónk megítélése szerint semmilyen tekintetben nem voltak jók." Aztán leírta „a régi farizeus tanítók" jellemét, akik „leghírhedtebb ágazatai büszkék, rosszakaratúak, tudatlanok, kapzsik és a vallásos kérdésekben az emberi rendelkezések megszállottjai voltak." Jóllehet a régi farizeus pásztorok közül némelyek nemesek és szigorúak voltak külsőleg, de semmit sem tudtak az újjászületésről. Nikodémus rabbi az egyik bizonysága ennek, aki ostoba módon beszélt erről. A régi farizeusok hosszú imádságaikkal és más kegyes színleléseikkel Júdással együtt a pénzeszsákon tartották a szemüket. Azért mentek a papi hivatásba, hogy kenyerük legyen, azt üzletnek tekintették, és igyekeztek a lehető legtöbbet kifacsarni belőle." Ugyanilyen stílusban érvelt azzal kapcsolatban, hogy „ezek az emberek, akik csak a régi farizeus tanítóktól tanultak, miért ennyire sajnálatra méltók". „A testies emberek nem kaptak elhívást Istentől a lelkészi munkára, az evangélium meghatározása szerint. – Nevezetes Megváltónknak ez a mondása: *'Kövessetek engem, és én emberek halászaivá teszlek titeket'*. Figyeljétek meg, hogy a mi Urunk nem teszi az embereket lelkészekké, amíg nem követik őt. Akik nem követik Krisztust hűségesen, halászhatják a jó hírnevet és világi nyereséget, de nem törődnek azzal, hogy a bűnösök Istenhez térjenek. Vajon ésszerű feltételezni, hogy igazán törődnének mások üdvösségével, amikor elszalasztják a sajátjukat? – Pál apostol hálát ad Istennek, hogy őt hűségesnek találta és szolgálatba állította, mert hogyan lehetnének ezek az emberek hűségesek, akiknek nincs hitük? Igaz, hűtlenségből vagy tévedésből az emberek a lelkészségbe állíthatják őket, esetleg a nyereség vagy a pénz vonzza és az ördög hajtja őket oda, aki jól tudja sok-sok tapasztalata alapján, hogy milyen különös szolgálatot végezhetnek az ő országa érdekében abban a hivatalban, de Isten nem küld ilyen képmutató gazembereket." Arra az ellenvetésre, hogy „Júdást Krisztus küldte el", ezt válaszolta: „Attól tartok, hogy ez eset helytelen kezelése sok Júdást hozott a szolgálatba, akik fő vágya, mint dédnagyapjuké, hogy a pénzre tegyék a kezüket és ők kezeljék a pénztárcát. De vigyázzanak ezek a béresek, e gyilkos képmutatók, nehogy e világban uralkodó erő hatalma alá kerüljenek, és súlyosbított ítéletet kapjanak az elkövetkezőben."

E prédikáció „magyarázata" olyan lehetett, mint ahogy számítottak rá. „Ha ez a helyzet, hogy azok esetében, akiknek nincs más vagy nincs jobb vezetőjük a farizeus tanítóknál, sajnálatos, milyen siralmas és szánalomra méltó a helyzetük a sáskák seregei, a farizeusok tömegei miatt, amelyek kapzsi módon és kegyetlenül bekúsztak a lelkészségbe ebben a parázna nemzetségben! Akik eléggé hasonló jelleműek, mint e beszéd tanbeli részében leírt ősi farizeusok, azokra is illik, hogy az egyik varjú tojása szüli a másikat! Igaz, némelyik modern farizeus megtanult egy kicsit több ősi hitet hirdetni az újjászületésről, mint elődjük Nikodémus, de eközben teljesen távol állnak ennek megtapasztalásától, mint ő ahogy is volt. Vakok, akik nem látják, hogy e nemzedék lelkésztestületének esetében éppen ez történik."

„Amint mondtuk, megtudhatjuk, hogy akik megelégedettek a halott szolgálattal, nincs meg bennük a Megváltó indulata, akit hirdetnek. Ez szörnyű jele annak, hogy olyan vakok, mint a vakondok, és olyan halottak, mint a kövek, bármilyen lelki ízlés vagy hajlam nélkül. És ami még szörnyűbb, vajon nem ez a helyzet a tömegekkel is? Ha kaphatnak olyat, akinek lelkész a neve, aki közöttük fekete köpenyt vagy palástot visel vasárnapokon, jóllehet sohasem annyira hidegen és sikertelenül, és ha mentes a nagyobb bűnöktől a gyakorlatban, és mesterien igyekszik arra, hogy illő távolságban tartsa azt a saját lelkiismeretétől, és sohasem zavarja őt sikertelensége, gondolják a szegény ostobák, az kiváló ember valóban, a mi lelkészünk okos, jó akaratú ember, nem mindig mennydörög rémületet és ítéletet a mi fülünkbe, mint egyes forró fejű lelkészek, akik könyörtelen módszereikkel képesek a szegény népet őrültségbe hajszolni vagy reménytelenségbe sodorni."

Ami azonban ezután következik, jóllehet kevésbé erőszakos stílusú, azt valóban még nehezebb elviselni, mint mindazt, ami ezelőtt elhangzott. „Ha a testies emberek lelkészsége olyan, mint ahogy képviselik, akkor jogos és kívánatos otthagyni őket, és istenfélő személyeket hallgatni. Igen, annyira távol van ez a bűnös cselekedettől, hogy aki egy kisebb ajándékokkal rendelkező kegyes lelkész alatt él, miután őszintén igyekezett áldást nyerni szolgálata által, és mégis keveset vagy semmit nem kapott, de igazi áldást és több hasznot talál máshol, azt mondom, hogy jogos elmenni, és ezt gyakran tegye, hogy a legtöbb hasznot nyerje drága lelkének. Mondja meg ezt a saját lelkészének, és sorolja fel ennek okait a szeretet és szelídség lelkületével, minden neheztelés nélkül és bármilyen hirtelen harag vagy hiábavaló kíváncsiság nélkül."

A prédikáció második fele e kijelentés bizonyításával foglalkozik, és miután azt minden kétséget kizáróan bizonyítja, Tennent még mélyebben megsebesíti ellenfeleit, mint minden dorgáló kollégája. Azok a lelkészek, akiknek jelleme ugyan tiszteletet parancsol, de akik túl tudatlanok, túl ostobák, túlságosan elteltek a világ gondjaival és túl lusták, hogy vonzó prédikációkat mondjanak, nagyon természetesen szükségét érzik egy bizonyos hallgatói létszámnak, de milyen alapon nyerhetnének hallgatókat és támogatókat? Csak annak bizonyításával, hogy Isten nem követeli meg, hogy az emberek halálra éheztessék a saját lelküket az ilyen prédikátorok hallgatásával. Ezzel Tennent könyörtelenül

megtámadta azt az egész csapatot. Nagyon szerencsétlenül hatott az a nyilatkozata, hogy e nemzedék „lelkésztestülete" annyira távol áll az újjászületés megtapasztalásától, mint Nikodémus. Talán okkal reméljük, hogy ez nem volt igaz, még a saját közösségéről, a presbiteriánus egyházról sem, és bizonyára nem volt diplomatikus, hogy így határozta meg a megítéltek számát, és ezzel ellenségeinek lehetőséget adott arra, hogy rosszakarattal vádolják a lelkészség iránt általánosságban; ezt az előnyt hamarosan megragadták, tétovázás nélkül.

A prédikáció stílusát illetően megnyugvással mondhatjuk, hogy Tennent értette hallgatóságát, és tudta, hogy milyen nyelvezet szükséges ahhoz, hogy gondolkodóvá tegye őket és hogy úgy érezzenek, ahogyan kell, jobban, mint mi tesszük, de az igazságérzet tilt minket abban, hogy az ügyet így kezeljük. Ezért nem volt olyan bűn, amely ellen Tennentnek nem kellett volna fölkelnie, amit egyesek „szent méltatlankodás"-nak hívtak, de abban a helyzetben miként lehetett volna azt elkerülni? A személyes sérelmet gyakran és – amennyire a történelem tájékoztat minket – mindig keresztyén szelídséggel elviselte, de atyjának, testvéreinek és az igazság ügyében fáradozó munkatársainak, mindenek fölött magának az igazságnak és az üdvösség útjának a sérelmét súlyosabban bírálta. Látta és tudta, hogy az ilyen „farizeus tanítók", ahogy leírja őket, a lelkészségben voltak ugyan, de szennyezték a presbiteriánus egyházat és kárhozatba döntötték a lelkeket. Jogosnak tartották, hogy ott legyenek, és igényeiket hangoztatták és védelmezték. Elkeseredetten ellenezték a vallási ébredést, nevetségessé tették a hitigazságokat, és kicsúfolták azok hirdetőit. A Zsinat ünnepélyes törvényeivel az ő javukra gyakorolta befolyását, és olyan rendeleteket adott ki, amelyek megtartották őket az igazsággal szembeni ellenállásukban. A hűséges lelkészeket, tanításaikat és munkájukat szünet nélkül becsmérelték, megvetették és utálták. Vajon Tennentnek el kell mindezt szenvednie anélkül, hogy meg ne dorgálta volna őket? Úgy érezte, hogy megértette ezeket az embereket, és másokkal is megértethette őket, és úgy gondolta, hogy leleplezésükkel megváltoztatja őket.

Biztosan van erő ezekben a megfontolásokban. Kétségtelenül Tennent kötelessége volt, hogy írjon, prédikáljon és a nyomtatott írással is szóljon e témában. Ha prédikációja teljesen hibátlan lett volna, akkor sem kellett volna azt hinni, hogy kevés ellentámadást váltott volna ki. Ahogy történt is, igazságai jobban sértették az emberek érzéseit, mint a hibái. Mégis haragudott, és esetleg ebben nem adunk neki igazat, de az vesse rá az első követ, aki jobban mérsékelte volna az indulatát. Túlbecsülte a hitehagyók számát, de nem annyira, mint amennyire Tisbei Illés tette Izráelben, akihez nem kevésbé hasonlított. És jóllehet haraggal beszélt, ami lerontotta stílusát, és háborúságot kavart, de az igazságot mondta, főként jó indítékból. Olyan stílusban beszélt, amiről tudta, hogy felhívja magára a figyelmet, és majd megértik és emlékeznek rá. Az eset bizonyította elvárásait. A prédikációt széles körben terjesztették, és éveken át a fő beszédtéma volt. Sem barátai, sem ellenségei nem hagyták figyelmen kívül. Ezzel a megtéretlen lelkészek ellen irányította az általános érzések hullámait.

Folytatás következik!

Az életmentő szeretet

Hudson Taylor interjút készített olyan fiatalemberekkel, akik önként vállalkoztak az Úr szolgálatára. Számos gyakorlati kérdést tett föl nekik, hogy megtudja, mennyire alkalmasak arra az életre, amire számítanak. „Miért akarsz külmissziónáriusi szolgálatba lépni?" – „El akarok érni másokat a tengeren túl, mert Krisztus megparancsolta, hogy menjünk el az egész világra, és prédikáljuk az evangéliumot minden teremtménynek" – válaszolta az egyik. Egy másik ezt mondta: „El akarok menni, mert milliók halnak meg anélkül, hogy hallottak volna Jézusról, az egyedüli Megváltóról." Mások hasonló válaszokat adtak. Hudson Taylor élesen rájuk nézett egy pillanatig, majd így szólt: „Minden indítékotok jó, de attól félek, kudarcot vallotok a súlyos próbák és üldöztetések idején, különösen ha a bizonyságtételetekért vállalnotok kell a halált is. Az egyedüli motívum, ami képessé tesz arra, hogy hűek maradjatok, a 2 Korintus 5:14-ben található: *'Krisztus szeretete szorongat minket'.* Ez megtart titeket a hűségben minden körülmények között."

Dr. Gerzsenyi László gyűjtéséből

HERÓDESEK

I. Heródes: Találkozás a napkeleti mágusokkal; a betlehemi gyermekgyilkosság terve tőle származott.

Heródes Arkhelaosz, I. Heródes fia: József tőle való félelmében vitte családját Egyiptomból Júdea helyett Galileába.

Heródes Antipas, I. Heródes fia: Bemerítő Jánost ő fejeztette le.

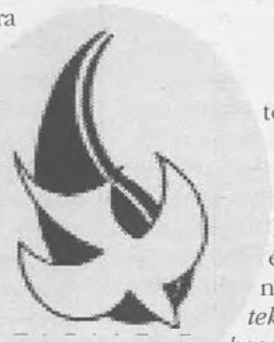
I. Agrippa, I. Heródes unokája: Jakabot, János testvérét karddal megölette; Pétert tömlöcbe vetette

II. Agrippa, I. Agrippa fia: Cézáreában meghallgatta Pált.

BIBLIATANULMÁNY

Charles R. Grasham

A SZENTLÉLEK MEGERŐSÍT

Az emberek, férfiak és nők egyaránt hatalomra vágynak, és erősek akarnak lenni. Fizikai erő kell a fizikai gyengeség leküzdésére. Ugyan ki az, aki ne érezne együtt az alig 40 kg-os, csenevész gyerekkel, akinek mindig homokot szórnak az arcába a tengerparton, a jó öreg Charles Atlas reklámban.

Hatalmat az iparnak! A TV-ben energiaválságról, az atomerőművek hasznáról és káros hatásáról folyik a vita. A mi agyontechnizált modern világunkban ezek keltik fel a legnagyobb érdeklődést.

Vannak olyanok is, akik politikai hatalomhoz szeretnének jutni. Mivel lehetne igazolni azt, hogy valaki 12 millió dollárt fektet be egy választásba csak azért, hogy elnyerjen egy olyan hivatalt, amely csupán 100.000 dollárt jövedelmez évente? Ezt nem lehet anyagi nyereséggel, csak hatalomvággyal igazolni. Ez volt az Achilles sarka a volt elnök, Nixon és társai Watergate-ügyének. Ezt a „nagyszerű" White, a legfelső bíróság ügyésze annak idején a Roe-Wade határozat kapcsán úgy véleményezte, hogy ez a határozat „a nyers, bírói hatalom gyakorlása". Napjainkban is így van, a radikális feminista és más kisebbségi politikai vagy szociális csoport-mozgalom nem az emberek érdekeit képviseli, hanem szociális és politikai hatalomra tör. Nemrég olvastam Andrew Greeley pap, társadalmi író önéletrajzát, a nagyon híres (bár van akinek nem az, szemlélet kérdése) mű, címe: „Egy katolikus pap gyónásai". Megállapítása szerint a római katolicizmus legnagyobb problémája, nemcsak Amerikában de máshol is, a hatalmi kérdés. Az egész hierarchia (papi társadalom) a kúriától elkezdve a Vatikánig és II. János Pál pápáig hatalmi játékot űz és nagyon keveset törődik az egyháztagok igényével.

Azonban a legnagyobb erőre a lélek világában van szükségünk. Ezért valamennyien felkiálthatunk William Gordon szavaival:

— Isten! Kié a múlt és a jelen?

— Hass át minket újból Lelked erejével!

„A hatalom veszélyes dolog még a vallásos élet területén is" – mondta Joseph R. Sizo (de úgy is mondhatnánk, hogy a vallásos élet területén különösen az). Mindezek ellenére két különböző alkalommal Pál apostol azért könyörög, hogy Isten ruházza fel övéit erővel és hatalommal, és ezt az erősítést a Szentlélekkel köti össze. Figyeljük csak mit mond; *„A reménységnek Istene töltsön be titeket minden örömmel és békességgel a hivésben, hogy bővölködjetek a reménységben a Szentlélek ereje által".* (Róma 15:13). És a másik; *„Hogy adja meg nektek az Ő dicsősége gazdagságáért, hogy hatalmasan megerősödjetek az Ő Szentlelke által a belső emberben"* (Ef 3:16).

Ennek a levélnek ebben a fejezetében, de Pál efézusi levelének más fejezeteiben is jól láthatóan tükröződik a Szentlélek megerősítő munkája, szolgálata.

I.

A Szentlélek megerősítő munkája a Lélek teljességét eredményezi.

A Szentlélek, aki elpecsételi a hívőket és lakozást vesz bennük, a Szentírás szerint egyeseket „betölt". Ezt a tevékenységét Lukács írja le részletesen az Apostolok Cselekedeteiben, és kétségtelen, hogy ez az, amiért Pál is könyörgött az Ef 3:16-ban – *„hogy adja meg nektek az Ő dicsőségének gazdagsága szerint, hogy hatalmasan megerősödjetek a Lélek által a belső emberben, hogy lakozzék a Krisztus hit által a ti szívetekben; hogy a szeretetben meggyökerezve és megalapozva képesek legyetek megérteni minden szenttel együtt, milyen a szélessége és hosszúsága, mélysége és magassága az Isten jóságának, és megismerjétek a Krisztus minden értelmet meghaladó szeretetét, és teljességre jussatok az Isten mindent átfogó teljességéig".*

Lukács arról is beszél, hogy Péter „Szentlélekkel betelve" bátran szólt a Szanhedrinben (ApCsel 4:8). Beszéde végén a Tanács tagjai megfenyegették Pétert és Jánost, s megtiltották nekik, hogy Jézus nevében szóljanak, mégis, visszatérve a tanítványtársakhoz, beszámoltak nekik az eseményről, és együtt örvendeztek. Rögtönzött hálaadó imaórát tartottak és olyan buzgón törtek fel az imádságok, hogy Lukács leírása szerint *„megmozdult a hely, ahol együtt voltak és beteltek mindnyájan Szentlélekkel és elkezdték bátran hirdetni az Isten igéjét"* (ApCsel 4:23-31).

Az ApCsel 6-ban olvassuk, hogy a megszaporodott gyülekezet azután az apostolok tanácsára *„kiválasztott a tagok közül hét férfit"*, akiknek az volt a feladatuk, hogy a spontán, önkéntes alapon létrejött vagyonközösségben, az ősegyházban biztosítsák a megfelelő gazdasági ellátást és azt felügyeljék. Ezektől elvárták, hogy jól képzettek legyenek; férfiak, akiknek *„jó hírnevük"* van, becsületesek, telve vannak Szentlélekkel és bölcsességgel (ApCsel 6:3). Ezek közül kettő *„telve volt erővel és kegyelemmel"* (ApCsel 6:8), így szolgálatuk kiterjedt a bizonyságtételre és prédikálásra is. István Jeruzsálemben, Filep pedig Samáriában evangélizált rendkívüli erővel. Az egyik mártírhalált halt és az Úrhoz hasonlóan viselkedett, mikor így imádkozott; *„Uram, ne tulajdonítsd nékik e bűnt"* (ApCsel 7:60). A másik folytatta az evangélizálást nemcsak Samáriában, hanem közvetve Észak-Afrikában (az etióp komornyik által) és végig a Földközi-tenger partján levő városokban (ApCsel 8:5-40).

Volt még egy másik kiváló a vezetők között, aki hamar bebizonyította, hogy együtt érez a rászorulókkal és elöl járt az adakozásban (ApCsel 4:36-37). Ez a cselekedete és a többi is arra indította az apostolokat, hogy megváltoztassák a nevét Barnabásra, ami azt jelenti Bátorítás fia. Ez az ember nemcsak hogy szeretettel fogadta az újonnan

megtért Sault, de bemutatta őt az apostoloknak és a Jeruzsálemben levő gyülekezetnek. Ő maga kereste fel Sault Tárzusban és kérte, segítsen neki a soknemzetiségű Antiokiában végezni az Úr munkáját. Itt említi meg Lukács az ő elbeszélésében, hogy *„mert ő jó ember volt* (vajon hányszor veszik számba a jóságot egy kiváló egyénnel kapcsolatban?) *Szentlélekkel és hittel teljes"* (ApCsel 11:24).

Lukács megfigyelése szerint, ahogy ezt a történetet elbeszéli, a Szentlélekkel való *„beteljesedés"* vagy *„teljesség"* nincs összefüggésben olyan különleges jelenséggel, mint pl. a nyelvekenszólás vagy csodatétel, prófétai kijelentés stb. Valójában ez az eredmény vagy következmény, ami szorosan kapcsolódik a *„beteljesedés"* vagy *„teljesség"*-hez, olyan jellemvonásokban mutatkozik meg, mint a *„bátorság"* a beszédben, bizonyságtételben, szolgálatban, határozottságban; vagyis mindabban, ami számunkra ma is elérhető. Az erőnek ilyenfajta megnyilvánulására van szükségünk, nem pedig valami rendkívüli kinyilatkoztatásra, ami után pedig olyan sokan vágynak. A lélek teljességére azért van szükség, hogy Isten akaratát megfelelőbb módon vigyük véghez.

Pál áldást kérő imádsága az Efézus 3-ban sajátságos; *„Annak pedig, Aki mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy elgondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint; azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön örökké"* (Ef 3:20-21).

II.

A Szentlélekkel való beteljesedés és megerősödés egy felszólítás.

Igaz, hogy Pál azért imádkozik, hogy Isten az Ő hatalmával erősítsen meg minket a Szentlélek által, de a többi, Bibliában leírt imádsághoz hasonlóan, ez is olyan imádság, ami csak emberi közreműködéssel valósulhat meg. Ha az Apostolok cselekedeteiből csak ezeket a fejezeteket ismernénk, akkor azt vélhetnénk, hogy a Szentlélek ereje és teljessége minden emberi hozzájárulás nélkül jön létre. Ilyenképpen félreértenénk és félremagyaráznánk a megerősödést, mint egy teljesen passzív dolgot.

Pál azonban olyan világosan ír erről az Ef 5:18-19-ben, hogy minden tévedés kizárt arra nézve, hogy a Lélekkel való beteljesedés felszólító (vagy parancsoló) módban hangzik el. Itt Pál parancsolta; *„Teljesedjetek be Szentlélekkel"*. Felvillantja az emberi akarat és döntés lehetőségét ezzel kapcsolatosan. És mint ahogy tudunk engedelmeskedni a párhuzamosan elhangzott negatív parancsnak; *„Ne részegedjetek meg bortól"*, ugyanígy tudnunk kell engedelmeskedni ennek a pozitív parancsnak is: *„Teljesedjetek be Szentlélekkel!"*. Ahogy ezt G. H. Knight is írja: „Isten minden természetes erőnket fel tudja használni, de csak akkor, ha lemondunk róla és átadjuk magunkat egyszerű eszközként az isteni erőnek, és engedjük, hogy Isten az Ő saját akarata szerint használjon minket, és akkor is elégedettnek kell lenni, mikor az emberek gyűlölnek, ha ezáltal Ő lesz felmagasztalva".

Knightnak igaza van. Ehhez a nagy parancshoz a kulcs ez a kemény szó: „Alárendeltség". Isten az Ő Szentlelkét adta nekünk; megpecsételt ezzel a Lélekkel, mikor bemerítkeztünk Krisztusba. Tehát Ő már jelen van. A kérdés csak az, hogy készek vagyunk-e magunkat teljesen átadni, életünket alárendelni Neki azért, hogy megerősítsen, betöltsön és használni tudjon.

C.H. Spurgeon, a nagy londoni prédikátor fogalmazta ezt meg költőien:

Akaratodnak engedve,
Szeretnénk érezni erődet,
Élet Ura, teljesítsd be reményünk,
S áldd meg e megszentelt órát, kérünk!

III.

A Szentlélekkel való beteljesedés és megerősödés nyilvánvalóan látható.

Ha figyelmesen tanulmányozzuk azokat a fejezeteket, melyben Pál a Lélek teljességéről és erejéről beszél, akkor jó néhány gyakorlati következményét látjuk annak, ami ehhez a fogalomhoz kapcsolódik. A Róma 15:13-ban a Szentlélek erejéért könyörgő imádságban olyan alapvető keresztyén erény fogalmazódik meg, mint az öröm és béke, az állhatatos hit és bővölködő reménység. A Szentlélek jelenléte és ereje – ahogy Pál a Galatákhoz írt levélben utal rá, mikor a Lélek gyümölcséről beszél (Gal 5:22), – ezeknek az erényeknek az elmélyedésére mutat.

Ebben az imádságban, amit az Ef 3:16-ban olvasunk ott van az a szándék, a kérést követően, hogy *„megerősödjetek a Szentlélek ereje által a benső emberben"*. Tehát a „megokolás" rávezet az ebből következő eredményre; (1) *„hogy lakozzék Krisztus hit által a szívetekben"*; (2) hogy *„képesek legyetek megérteni minden szenttel együtt, milyen széles és hosszú, mély és magas az Isten jósága, és ismerjétek meg Krisztus szeretetét, amely minden értelmet felülmúl"*; (3) *„teljesedjetek be az Isten egész teljességéig"*.

Isaac Watts felismerte ezt az igazságot és versbe foglalva így fejezte ki;

Jöjj, Szentlélek, mennyei galamb
Megelevenítő erőddel,
Gyújtsa lángra szent szereteted
Kihűlt, hideg szívünket.

Már előzőleg rámutattunk az Apostolok cselekedetében azokra a fejezetekre, ahol a Lélekkel való beteljesedést vagy teljességet említi, ami arra utal, hogy ez a megtapasztalás képesítette az első keresztyéneket bátorságra a szolgálatban, tette bölccsé az adakozásban és az elosztásban, és készségessé a bizonyságtételben.

Az Efézusi levél vége felé az 5. fejezetben ezt a parancsot, hogy *„teljesedjetek be Szentlélekkel"* összekapcsolja egyfajta eredménnyel, mint pl. az öröm, amely a közös éneklésben jut kifejezésre (5:19), a hálaadás az Atyának mindenekért (5:20), engedelmesség egymásnak Krisztus félelmében (5:21), akár férj vagy feleség, szolga vagy gyermek (5:22, 6:1-9).

Láthatjuk, hogy Isten nem egy szeszélyes Atya, aki több erőt ad szolgáinak, mint amit bölcsen fel tudnak használni. Ő összeköti a megerősítést az élet-erővel és áldozatvállalással. Felszólítást kapunk arra, hogy teljesedjünk be Szentlélekkel, de csak olyan feltétellel, ha engedjük, hogy Isten használjon fel bennünket hatalmasan az Ő szolgálatában. Isten csak annyi erőt engedélyez, amennyit fel tudunk használni, mégpedig bölcsen. A Lélek jelen van; Teljességel arra vár, hogy felnőtté váljunk és növekedjünk; Az ereje párhuzamos ezzel a teljességgel. Nem lenne csoda, ha emelkedett perceinkben Adelaide A. Pollard szavaival énekelnénk:

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

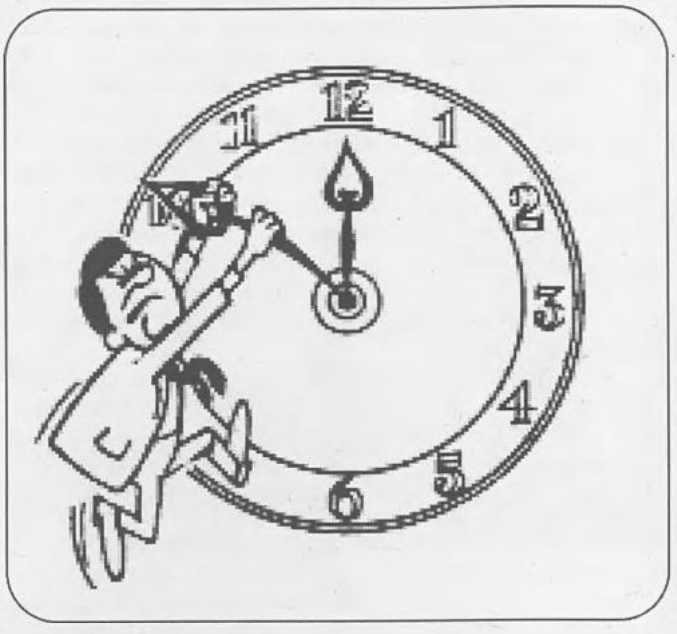
Lukács Tamás

„...kifogynék az időből, ha szólnék..."*

A témával foglalkozó szakemberek szerint a legtöbb ember tárgyalási pozícióit két tényező határozza meg: a sikerkényszer és az időhiány. Ez nem csupán a gazdasági és politikai területeken dolgozók esetében igaz, hanem – *mutatis mutandis* – az Úr szolgálatában állók esetében is.

A sikerkényszer, az eredményesség kényszere majdnem minden tevékenység mozgatórugója. Valószínűleg nem is kezdenénk bele egy munkába, ha nem bízhatnánk annak megvalósításában. Gyakorlati keresztyén életünknek vannak itt is torzulásai, görcsös kényszerei, melyeket érdemes volna az Ige világosságában megvizsgálni. Most azonban – idő hiányában – inkább az időhiánnyal küszködő szolgatársra szeretném irányítani a figyelmet, aki lelkipásztori szolgálata végzése közben gyakran kényszerül tárgyalóasztalhoz, hogy valamely dologban Megbízója és megbízói akaratát érvényre juttassa. A lelkipásztor, mint a lelki dolgok felelőse, e gazdasági élet szálaival kuszán átszőtt világban szolgál, ahol sűrűn elhangzik a közhellyé koptatott mondás: *az idő pénz.* (Nota bene: a pénzhiánnyal küszködő gazdaságunkat látva tényleg hihető az időhiány ténye is!) Hadd jegyezzek fel néhány gondolatot korunk túlterhelt prédikátorainak, önmagunknak, Ottlik Károly *Protokoll Plusz* című könyvének aktualizálásával.

Elsősorban is ne akarjunk mindent csinálni! Vegyük tudomásul, hogy a nap 24 órából áll, és – a testnek is, a léleknek is megvan a maga igénye – nekünk is meg kell tanulnunk a 24-et 3-mal osztani, mert ez a túlfeszített életritmus hosszútávon súlyos következményekkel jár. Szép és nemes szándék a szolgálatban égni, sokszor elégni, de talán nem kevésszer könnyebb vállalni önmagunk lassú felmorzsolódását, mint megtalálni és alkalmazni az Ige bölcsességét: „*Mindennek megszabott ideje van...*" (Préd 3:1). Ez a teremtett ember életének – büntetlenül – áthághatatlan rendje. A munkaidő persze, akár több mint a kétszeresére növelhető a másik két fázis rovására, de a kikapcsolódás, sport, lelki-szellemi feltöltődés tekintetében mostohán táplált, túlpörgetett szervezet előbb-utóbb kimerül. A kórházak infarktuskezelő részlegeinek hovatovább leggyakoribb vendégei – a sikermenedzserek mellett – a lelkészek. Szelektáljunk tehát értelmesen. Mi az, amit feltétlenül nekünk kell elvégeznünk, és mi az, amelynek végzésére alkalmas személyeket kell keresnünk, elkérnünk az Úrtól. Mérlegeljük, milyen területen, mennyi időt és energiát fordítsunk egy-egy feladatra. Ha fontos a feladat, és kevés hozzá az erőnk, ne restelljük megvallani, és főként ne legyünk bátortalanok másokat is mozgósítani. Nem helyes úgy gondolkodnunk, hogy csak az a jó, amit magunk végzünk el. Egyébként ez a legbiztosabb módszere a munkáról leszoktatni azokat, akik helyett magunkra vállalunk mindent. A gyülekezeti szolgálat pedig – ha az valóban a Test szolgálata – közösségi jellegű tevékenység.

* Zsid 11:32b

Folytatás az előző oldalról

C. R. Grasham: A Szentlélek megerősít

Segíts utadon járni Uram, a Te utadon,
Egész lényemet Te urald, neked átadom!
Tölts be Lelkeddel, mindenki hadd lássa meg,
Krisztus az egyetlen, szüntelen él bennem.

Szeretnénk lelki erőt nyerni? Ezt nem valami mágikus ráolvasással „zajos" szertartással, vagy mesterségesen felfokozott érzelmi állapotban nyerhetjük el.Egyszerűen úgy történik, hogy engedem Jézust uralkodni a Szentlélek által, hogy gondolataimat, cselekedeteimet Ő irányítsa. Akkor a mi imádságunk is az lesz, amit az énekíró T. O. Chisolm így fogalmazott meg;

Könyörgöm, legyek hasonló Hozzád,
Szentlelkeddel, szereteteddel tölts be,
Tégy templomoddá, végy lakozást bennem
Életem dicsőítsen itt és majd a mennyben.

Fordította: Gerő Sándorné

Másodszor: felgyorsult világunkban egyre kevésbé vagy csak egyre nagyobb áldozatok árán tartható a szüleink által sokat idézett mondás *„amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra"* igazsága. Zsúfolt előjegyzési naplók, váratlan telefonhívások, segítségkérések, gyülekezeti és közegyházi feladatok alakítják napjainkat. Ha több a végeznivaló, mint amennyi a napba belefér, ésszerűen, de szigorú következetességgel rangsoroljunk! Ne feledjük: a lemondás az Úr szolgája esetében sokszor lehet nyereségé is! Mennyei Megbízónk csak annyi feladatot ad nekünk, amennyinek elvégzéséhez az időt is biztosítja.

Harmadszor: minden munkánknak, szolgálatunknak elvégzéséhez szenteljünk annyi időt, amennyi feltétlenül kell hozzá, de csakis annyit. Esti áhítatunk és önvizsgálatunk idején gondoljuk át, mire jutottunk aznap, s mire lett volna elég kevesebb óra, perc is.

Negyedszer: Sok beszéddel sok idő megy el, ha nem tanulunk meg hatékonyan kommunikálni. *Aki száz szóval mondja el azt, amit hússzal is el lehetne, az egyéb aljasságra is képes* – tartotta egyik jeles hazai írónk, talán kínai közmondás honosításában. Tökéletesen igaza van. Mondandók szabatos közlésére előre fel kell készülnünk, legyen szó akár szószéki szolgálatról, akár valamilyen bizottsági-, gyülekezeti- vagy társadalmi fórumon elmondani kívánt hozzászólásról. Ez utóbbiakra alakítsunk ki tárgyalási stratégiát, címszavakban készítsünk gondolatvezető feljegyzéseket. Gondoljuk ki előre az úgynevezett „ajtónyitogató" kérdéseket, és válasszuk meg az adott helyzetben bevethető pihentető témákat. Eközben ne feledjük, hogy a kommunikáció nemcsak verbális aktus, ügyeljünk tehát a testbeszédre is! A megbeszélés még a kibontakozás előtt szinte teljes bizonyossággal kudarcba fullad, ha karba tett kézzel, szúrós tekintettel és mogorva arckifejezést öltve szólalunk meg. Ha hanglejtésünk és arckifejezésünk nincs összhangban szavainkkal, hallgatóságunkra erősebben hat a nem szóbeli üzenet!

A „túl bő lére engedett" szószéki-, bibliaórai- és egyéb beszéd, tanácskozási stílus sokszor bizalmatlanságot vált ki a hallgatóságból, illetve a tanácskozás más résztvevőiből. Ha valaki túl sokat beszél, az a szavak mögött akaratlanul is azt jelzi, hogy valamilyen takargatni valója van a beszélőnek, vagy üres a feje, és most keresi a megfelelő gondolatokat.

Ötödször: az ördög a részletekben lakozik. Ügyeljünk a mégoly jelentéktelennek tűnő apróságokra is: megérkezünk-e a megbeszélt időpontra, nem éppen akkor fogy-e ki a benzin a kocsinkból, amikor a szomszédos gyülekezetben ügyintézői szolgálatban járva, megbeszélésre vár az elöljáróság. A legjobb szónok is kudarcra van ítélve, ha elkésik a menyegzőről vagy temetésről.

Felgyorsult világunkban nemcsak a gazdaság szakembereinek élettempója gyorsult fel, hanem a mienk is, akik oda készülünk, ahol *„idő nem lesz többé"*. De most még van! A Teremtő mindent az idő mértéke alá helyezett. Így állandóan mérce alatt vagyunk: képesek vagyunk-e megfelelni a kor kihívásának, amely kor olyan lelkipásztorokat igényel és keres, akiknek van idejük az Úrral lenni, van idejük az emberre, a nyájra, és nem utolsó sorban saját magukra és családjukra is.

Elegendő-e a csodalátás?

Néri Szent Fülöpről jegyezték fel életrajzírói, hogy igen jókedélyű, jóhumorú egyéniség volt. Eredeti és szellemes ötleteivel nemegyszer hökkentette meg még elöljáróit is.

Abban az időben, amikor már Róma egyik leghíresebb papjaként emlegették, híre támadt, hogy valamelyik környékbeli kolostor egyik apácájának látomásai vannak. Annyi mindent meséltek róla azok a jámbor lelkek, akik a szent dolgokban szeretik a szenzációt, hogy az illetékes egyházi hatóság jónak látta vizsgálatot indítani. Néri Szent Fülöpöt bízták meg, hogy járjon utána, kicsoda-micsoda ez a nővér, és mi igaz a szóbeszédből.

A szent fogta magát és elindult elvégezni a vizsgálatot. Gyalog vágott neki az útnak. Eső utáni nap volt, az úton itt-ott tócsában állt a víz. A szent tűnődve lépkedett, s egy helyen belelépett a sárba.

Ahelyett, hogy kilépett volna belőle, megállt, és elmosolyodott. Azután továbbgázolt benne és még jónéhány pocsolyában útközben. Mikor pedig beért a kérdéses kolostorba, azonnal hívatta a híres nővért. Az meg is jelent. A szent alaposan a szemébe nézett, azután követelő hangon rámutatott saját sáros cipőjére:

– Legyen szíves kérem, húzza le a cipőimet és tisztítsa meg őket!

A nővér elvörösödött és felháborodva tiltakozott:

– Micsoda udvariatlanság ez, így megalázni engem!

A szent nem szólt semmit, hanem sarkon fordult és ment vissza Rómába. Ott azután megírta a jelentését.

„A látomások nem érdekelhetik az egyházi hatóságokat, mert aki látja őket, nem alázatos."

Közli: Dobner Béla

TESTVÉR, A Rákospalotai Gyülekezet Lapja

Dr. Edward Jordan

Ha haragusztok is, ne vétkezzetek!

Efézus 4:26

Előfordul-e egy keresztény emberrel, hogy mérgelődik? Igen. Előfordul-e egy lelkipásztorral is, hogy haragra gerjed? Sajnos, igen. Eszembe jut egy hölgy az amerikai gyülekezetemben, aki abban lelte kedvét, hogy feldühítette a lelkipásztort. Nagyon boldogtalan nő volt ez, aki úgy próbálta kárpótolni magát a boldogtalanságáért, hogy folyton másokat próbált irányítani. Az én gyakorlatomban a felnőttek számára igen jól bevált a kiscsoportos bibliaóra. A mi gyülekezetünkben öt felnőtt bibliacsoport működött, amelyek a reggeli istentisztelet előtt egy órával gyűltek össze. Az említett nő egy olyan gyülekezetből került hozzánk, amelyben az összes felnőtt összegyűlt a lelkipásztorral egy óra hosszára, és meghallgatta annak előadását. Hozzánk átkerülve ez a hölgy számos alkalommal megpróbált minket rábeszélni, hogy mi is ilyen stílusban tartsuk a bibliaóráinkat. Valahányszor felvetette ezt a témát, én mindig elmagyaráztam neki, miért használjuk szívesebben a kiscsoportos bibliaórát, és azt is, hogy továbbra is így szeretnénk szolgálni. Istentiszteleteinken lehetőséget adtunk az embereknek, hogy röviden mondják el, hogy mit tett Isten az életükben az előző héten. Egy vasárnap távol voltam valami miatt. A következő vasárnap a hölgy rövid felszólalásában elmondta, hogy távollétemben valamennyi felnőtt egyetlen csoportban tartotta a bibliaórát. Kárörvendően mosolyogva dicsőítette Istent, amiért ilyen csodálatos lehetőséget nyújtott neki, amikor a pásztor nem volt ott. Abban a pillanatban értettem meg, hogy ez a nő tulajdonképpen „lobbizni" kezdett a gyülekezet tagjai között, hogy támogatókat szerezzen a saját elképzelésének. Elöntött a méreg. Dühös voltam, hogy arra használta fel az Isten dicsőítésére szánt időt, hogy a saját személyes vágyait propagálja, dühös voltam, mert szándékosan tette ezt, az én bosszantásomra. Dühös voltam, mert nem tudtam erre ott reagálni, és dühös voltam azért is, mert épp a prédikációm előtt bosszantott fel, hogy kénytelen legyek mérgesen prédikálni. Éreztem, hogy felment a vérnyomásom, az arcom kivörösödött, alig kaptam levegőt. Nem csupán bosszankodtam, egyszerűen alig láttam a dühtől. Tapasztaltatok már ilyet? Biztos vagyok benne, hogy igen.

Minden ember megtapasztalta már a düh érzését. Találtam egy kiváló magyarázatot arra, mi okozza a dühöt. Akkor vagyunk dühösek, ha valaki vagy valami megakadályoz minket abban, amit tenni akarunk. Legtöbb esetben erről van szó. A haragnak tulajdonképpen két fajtája van. Az a harag, ami abból ered, hogy nem tehetjük, amit akarunk, és az a harag, amit jogos felháborodásnak nevezünk. Az ilyen harag az igazságtalanság, a szentségtelenség feletti düh. Jézus adott jó példát erre, amikor kikergette a pénzváltókat a templomból. Ezek ugyanis elfoglalták azoknak az embereknek a helyét, akik Istenhez akartak imádkozni. Ezt Jézus nem engedhette meg. Kizavarta őket a templomból. Szeretném azt hinni, hogy ez motiválta az én dühömet is a fenti esetben. De én is ember vagyok, és biztos, hogy a jogos felháborodással keveredett a másik fajta, a tipikusan emberi harag is. Dühös voltam, mert ez a nő megpróbálta a gyülekezetet finoman a pásztora ellen hangolni, de azért is, mert megpróbálta megváltoztatni azt a módot, ahogyan mi szolgáltunk. Emlékezetes reggel volt. 15 év alatt ez volt az egyetlen alkalom, hogy dühösen prédikáltam. Az emberek érezték a prédikációból, hogy valami nincs rendben. Isten arra ítélt, hogy bár jó okom volt arra, hogy dühös legyek azért, amit ez a nő tett, el kellett mennem hozzá bocsánatot kérni, amiért hagytam, hogy a haragom befolyásolja a prédikációmat. El is mentem hozzá. Ő azonban nem változott. Még jó pár évig „tüske volt a körmöm alatt." De fontos leckét tanultam. Ne prédikálj, ha dühös vagy. Első kézből tanultam meg, hogy *„az ember haragja nem szolgálja az Isten igazságát"* (Jakab 1:20). A harag rombol, és Isten tevékenysége ellen hat. Talán ezért próbál a Sátán olyan gyakran feldühíteni minket. Tudja ugyanis, hogy a dühös emberek rombolnak, és az Isten királysága ellen hatnak.

Az Efézusiakhoz írt levél 4:26-ban Pál ezt mondja: *„Ha haragusztok is, ne vétkezzetek. A nap ne menjen le a ti haragotokkal."* Érdekes vers, ugye? Általában azt hisszük, hogy sohasem szabad dühösnek lennünk, hogy a keresztények nem szoktak mérgesek lenni. De Pál azt állítja, hogy ez nem így van. Azt mondja, hogy lehetünk dühösek. Ha eltemetjük a haragunkat, és úgy teszünk, mintha nem is létezne, egy napon romboló erővel tör majd ki belőlünk. Jobb, ha felismerjük a haragot, és megtanuljuk kezelni, mint ha letagadjuk, és eltemetjük a lelkünk mélyére. Az a harag, amit az ember nem dolgoz fel, hanem magába fojt, keserűséggé válik, és tudjuk, hogy a keserűség sokakat megfertőz, míg végül kirobban (Zsid 12:15). Pál tehát azt mondja, hogy természetes dolog, ha megtapasztaljuk a haragot. De figyelmeztet minket, hogy ne engedjük, hogy haragunkban vétkezzünk. A harag bűn olyankor, amikor bűnös, romboló módon nyilvánul meg. Lényegében Pál azt mondja: Az rendben van, hogy megtapasztaljuk a haragot, de fontos, hogy ne bűnös, romboló módon szabaduljunk meg tőle. George Sandersnek, a Navigátor nevű keresztény szolgálat tanácsadójának van erre egy jó példája. Azt mondja, hogy olyan az életünk, mint egy hegy, a harag pedig olyan, mint az eső. Amikor esik az eső, a víz lefolyik a hegyről. Valamilyen csatornát keres magának, amiben le tud folyni. Ezekből a kis csatornákból aztán kanyonok és patakmedrek lesznek, amelyeken a víz lefolyhat a síkságra. Minél hosszabb ideig és minél több víz folyik le rajtuk, annál mélyebbek a kanyonok és patakok. Ezek az „utak" egyre több víz természetes elvezetésére lesznek képesek. Így van ez a mi életünkben is. Minél többet használunk bizonyos csatornákat a haragunk levezetésére, annál automatikusabbakká válnak számunkra. Ha az ember ahhoz szokik hozzá, hogy haragjában kiabál másokkal, vagy tör-zúz, akkor

egy idő után ez lesz az automatikus reakciója a haragra. Ez persze nagyon romboló. Ha egy ilyen ember meg akarja változtatni a haraggal szembeni reakcióját, két dolgot kell tennie. Az első az, hogy meggátolja a haragnak a régi mederben folyását. A második, hogy új, pozitív, nem romboló mederbe tereli a haragját. Minél hosszabb ideig folyik a düh ebben az új mederben, annál automatikusabbá válik ez a viselkedés. Óvatosan kell eljárnunk: nem elég elzárni a régi medret, mert a harag, akárcsak az eső, felgyülemlik, és kiáradva még nagyobb pusztítást okoz. Ezért veszélyes magunkba fojtani a dühünket. El kell zárni a régi mederbe vezető utat, de el kell határoznunk, hogy nem romboló, pozitív csatornákon távozni engedjük a haragot.

Lássunk példát néhány helytelen reakcióra: gorombaságokat vágni mások fejéhez, kiabálni másokkal, megverni valakit vagy valamit, földhöz vágni dolgokat, bosszút forralni, vagy úgy tenni, mintha nem lennénk dühösek, és magunkba fojtani a dühöt (ez gyomorfekélyhez és fejfájásokhoz vezethet), stb.

Példák a harag helyes megnyilvánulására: imádkozni, beszélni a dologról Istennel (1Péter 5:7). Kérjük Istent, hogy segítsen kontrollálni a haragunkat, és helyette a Szentlélek gyümölcsét helyezze a szívünkbe (Gal 5:22-24.). Olvassunk zsoltárokat, mert a zsoltárírók sokszor írtak haragjukról. Énekeljünk hangosan. Ha lehet, próbáljunk meg kibékülni egymással. Emlékezzünk, hogy Istent nem lehet kigúnyolni, és ha valaki szándékosan valami gonosz dolgot követett el ellenünk, meg fogja kapni a büntetését (Gal 6:7). Tegyünk valami jót annak, aki feldühített minket (Róm 12:20-21). Végezzünk valamilyen fizikai tevékenységet a feszültség levezetésére: söpörjük fel a járdát, kapáljuk ki a kertben a gazt, vágjunk fát, sétáljunk egyet.

Ha tehát legközelebb hallgatsz a harag szavára, ne fojtsd el, hanem inkább értsd meg az okát, döntsd el, hogyan, milyen mederben engeded lefolyni. Válassz bűntelen, nem romboló medret. Ne temesd el, mintha nem is létezne. Ismerd fel, és szabadulj meg tőle! Ahogy Pál mondta: A nap ne menjen le a ti haragotokkal. Béküljetek meg egymással még ma, amíg nincs nagyobb baj.
„Ha haragusztok is, ne vétkezzetek!"

Szeged, 1996. május 7.
Fordította: Dr. Szalacsek Margit

Robbanásszerűen terjed az okkultizmus

Becslések szerint: az emberiség egyharmadát befolyásolja az asztrológia. A spiritiszták száma: 100 millió.

Amerikában 30 millióan okkult – titkos, tiltott – dolgokat művelnek, köztük 10 millió a sátánkultusz híve.

A drogfüggőségben levők többnyire a sátángyülekezetekben kötnek ki.

Nyugat-Berlinben a 13-20 éves diákok fele – főleg lányok – ismerkedett már az okkultizmussal. Sátánmisén minden tizedik diák vett már részt.

A sátán-gyülekezetek és boszorkánykörök tagjai többnyire olyan fiatalok, akiket a kábítószer és szex már nem elégít ki. Félelmet akarnak legyűrni, hatalmat szerezni emberek és dolgok felett az egyre bonyolultabbá váló világban.

5Móz 18:10-12 szerint: *„Ne legyen köztetek olyan, aki fiát vagy lányát áldozatul elégeti, ne legyen varázslást űző, se jelmagyarázó, kuruzsló vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jövendőmondó, se halottaktól tudakozódó. Mert utálatos az Úr előtt mindaz, aki ilyet cselekszik. Ezek miatt az utálatos dolgok miatt űzi ki előled ezeket is Istened, az Úr."*

A háború során sokan panaszkodtak: képtelenek imádkozni, Bibliára, prédikációra koncentrálni: gyakran kísérti őket az öngyilkosság gondolata.

Németországban a háború után sok családban nem tért haza az apa, a férj, a fiú. Nem tudták, meghaltak, vagy orosz fogságban élnek-e még? Ez a bizonytalanság sok hozzátartozót vitt a jósokhoz, nyitott ajtót sötét erőknek.

A spiritiszta praktikákon való részvétel is ajtót nyit a sötét erőknek. Sokakat csak a kíváncsiság hajt az okkult praktikákba. Azt mondják: egyáltalán nem hiszek bennük, csak szórakozásból teszem. – Ellenséges területen könnyen az ellenség hatalmába kerülhet az ember, és ez a szórakozásból űzött varázslatokra is érvényes.

Amulett viselése is veszélyes lehet.

Egy állandóan betegeskedő lánynak amulettet adott valaki, hogy hordja a nyakában. A betegség nyomban megszűnt, de a lány búskomor lett; mosolyogni nem tudott, és öngyilkossággal is próbálkozott.

Egy lelkipásztor megkérdezte: nem hord-e amulettet? – A lány odaadta neki, de kérte: ne nyissa fel. A lelkész ennek ellenére felnyitotta és egy írást talált benne: „Megparancsolom, Sátán, tartsd egészségesen e testet, míg ez ember lelke pokolra kerül!" – Az amulett megsemmisítése után a gyermek megszabadult, de ismét súlyos beteg lett. Csak az Úr Jézus Krisztus nevének segítségülhívása után gyógyult meg.

A hipnózis is veszélyes lehet. Nagy sötétségbe vezetheti az embert az erről szóló irodalom. Az ilyen írásokat meg kell semmisíteni. Kompromisszumnak nincs helye!

Entscheidung
Ford.: Schöneck Gábor

Lepramisszió

Perotti lelkésznek, a Lepramisszió európai titkárának egyik magyarországi előadásából közöljük az alábbiakat.

Ma 15-20 millióra tehető a leprások száma. A lepra nem forró égövi betegség, minden égövben megtalálható. A betegség úgy kezdődik, hogy világos folt keletkezik a bőrön, melynek közepe érzéketlen, azután az ujjak hegye válik érzéketlenné. Majd a kéz görcsösen megmerevedik, az orrcsont behorpad, végül a lábfejek is mozgathatatlanná válnak. Mire mások is észreveszik, már késő. A bacilus ugyan elpusztítható, de az elpusztult érzőidegek már nem állíthatók vissza. A legfontosabb, hogy az embereket ráébresszük, hogy a lepra is betegség, és rávegyük őket arra, hogy kezeltessék magukat. Amíg az egészségesek kiüldözik a betegeket, addig a betegek nem jelentkeznek maguktól. A leprával nem a kórházban vívják meg a küzdelmet, hanem a falvakban. A leprások otthon kezelhetők, sok csoport dolgozik a telepen, vizsgálva a lakosságot. A betegség kezdeti stádiumában egyszerű gyógyszeres kezelés is elegendő, havonkénti ellenőrzés mellett, ha a beteg rendszeresen szedi a gyógyszert, a Dapson pirulákat, ugyanúgy élhet, mint a környezete. Ekkor már nem fertőz, nem terjed a betegség. A Lepramisszió 31 országban dolgozik. 330 000 beteget kezelnek, ezek közül több mint 300 000-t falvakban, de kórházak is vannak azok számára, akik különleges kezelést igényelnek. A kitaszítottak számára iskolák vannak, sokszor találnak reggel a misszió kapujához kötve leprás gyermeket, akiket a szülők kitaszítottak otthonukból, a leprások iskoláiban 5-6 ezer gyermeket kezelnek. Közös gazdaságban szintén 5-6 ezer beteg él. Sokan munkaképesek, de segítségre szorulnak. A munkaképtelen öregek részére „öreg otthonok" vannak, 6000 az öregotthonokban gondozottak száma. Megható látvány, mikor vak leprás etet olyan öreget, aki lát, de nem tudja használni a kezét. A leprások legnagyobb veszedelme a fekély, nem éreznek fájdalmat, ha elvágják a lábukat, nem veszik észre, ha a seb elfekélyesedik. Ha tűznél melegszenek, s elalszanak, beleejtik kezüket a tűzbe, reggere leég a kezük. Fekélyes betegek közül 40 000-et kezelnek. Ilyenek számára készülnek a fáslik. A kötést naponta kell váltani, nagyon jól tudják a fáslikat használni, mert tartósak. Minden munkatárs keresztyén, általában helybéliek, kevesen vannak más országból. Indiában a lelkészek toborozzák a fiatalokat, nemcsak a fizikai gyógyításra van szükség, hanem társadalmi beilleszkedésre is. Sokan úgy érzik, Isten elvetette őket, saját vallási közösségük nem fogadja be őket; orvos, ápoló továbbíthatja hozzájuk Krisztus szeretetét. Azért is kell imádkozni, hogy keresztyének egyre nagyobb számban vegyenek részt ebben a munkában. Nehéz munka.

A saját falujuk kiközösíti az ilyen munkában résztvevőket, pl. a lepragyógyításban résztvevő lányt nemigen vesz el falubeli fiú. Mit tett Jézus először, amikor a leprás beteg azt kérte, hogy gyógyítsa meg? Megérintette. Miért? Amikor egy alkalommal egy faluban voltunk, hogy vizsgáljuk az embereket, egy 45 év körüli férfi félrehúzódva ült, mindkét keze görcsben volt, odamentem hozzá, hogy megvizsgáljam: gyógyítható-e még. Sajnos, már késő volt. Miközben vizsgáltam a kezét, láttam, hogy a beteg sír. Miért sír? – kérdeztem, – mi a baj? – Öt év óta ön az első, aki hozzám mert érni – mondta a beteg. Elmondtam neki, hogy Jézus is megérintette a leprást. Ez az érintés a szeretet jele, s nekünk azt kell cselekednünk, amit Ő cselekedett. Új volt számára Jézus könyörülete. Ilyen a keresztyén kiváltság: kinyúlni másért.

Kb. 20 millió leprás beteg van, és alig 3 milliót kezelnek. Nincs aki törődne velük. Csodálatos kiváltság nekünk keresztyéneknek, hogy felvehetjük gondjaikat.

Imádkozzatok
– azokért, akik köztük dolgoznak;
– azért, hogy mind több fiatal szívét indítsa az Úr arra, hogy bekapcsolódjék ebbe a munkába;
– azért, hogy meg lehessen szüntetni a leprásokkal szemben kialakult megvető magatartást;
– a kutatókért, akik az oltóanyagot kutatják. Ma a betegség gyógyítható ugyan, de meg nem előzhető;
– azért, hogy a Szentlélek végezze el a munkáját a leprások szívében is.

Emlékezzetek arra, hogy ők is imádkoznak értetek. Minden reggel közös imádságra összegyűlnek a betegek és ápolóik, több százan, nem kötelezően. Gyakran emlegetik az európai hívőket, titeket is. Csodálatos, hogy Jézusban egyek lehetünk velük. Zárjátok szívetekbe a zulu mondást: „Köszönjük, amit tesztek, sose fáradjatok bele a cselekvésbe!"

Válasz néhány kérdésre:

– Mire használják a küldött lepedőket?

A lepedőket részint az ágyakra használják, de csinálnak belőle ruhákat is, mert a leprásoknak szinte semmije sincs, pl. Burmában havonta kb. 15 Ft nyugdíjat kapnak. Segítség nélkül elpusztulnak.

Hogyan terjed a betegség?

– A bacilusok cseppfertőzés-belégzés útján terjednek, 24 órán át fertőzőképesek. A betegség más módon, pl. a sebek váladéka által nem terjed, az emberek 95 %-ának természetes ellenállóképessége van. A lepra nem örökölhető. Sokszor vannak leprás anyáknak egészséges gyermekei, általában csak hosszú együttélés után fertőzhet a lepra, de akkor is csak 5 %-ban.

Hogyan gyógyítható a lepra?

– A gyógyszer a kezelés első hetében megöli a bacilusok 99 %-át, azonban a beteget még 5 évig kell kezelni, mert a csontvelőben alvó, de még életképes bacilusok vannak. Ezek fél év, esetleg egy év múlva életre kelnek. Azért kell 5 évig kezelni, hogy ezek a bacilusok is mind elpusztuljanak.

Kik vesznek részt ebben a misszióban?

– Lényegében minden evangéliumi egyház részt vesz benne, ha van már kialakult egyház és kórház: fiatal önkéntes jelentkezőket képeznek ki a kórházakban a leprások gondozására. Ők azután visszatérnek a saját területükre és új gondozócsoportokat alakítanak. Néhol a kormány végzi ezt a munkát, de az állami kórházakban is megengedik a kórházi lelkészek működését, akiket a Lepramisszió fizet. Jelenleg 75 lelkészt fizet a Misszió.

Hol található lepra?

– Lepra mindenütt található, de főleg szegény országokban, Európában is van lepra, kb. 15 000 ember. A statisztikai adatok szerint Romániában 1000-1500, Olaszországban 1000, Németországban 300, Magyarországon 28 van nyilvántartva (1965-ös adatok). Európában az igazi veszély az, hogy az orvosok nem ismerik fel a betegséget, pl. Genfben volt egy beteg, akit először bőrbajjal, majd reumával kezeltek. Akkoriban tért haza Angolából egy misszionárius, hallott erről a betegről, megnézte és azonnal megállapította, hogy leprás. Nem akarták elhinni, Svájc tiszta ország, ez a beteg életében nem hagyta el Svájcot, mégis leprás lett.

Bejöhet-e fertőzés importanyagokkal, elsősorban élelmiszerekkel?

– Nem. Az állatok nem leprásak, a bacilus csak 24 órán keresztül fertőzőképes, még sohasem sikerült árun, élelmiszeren életképes bacilust találni. A lepra csak ember által terjed.

Turisták számára lehet-e veszély a lepra?

– Sok millió turista közül legfeljebb egy-egy akad, aki megkapja, pl. Vietnamban a háború idején kb. 2 millió amerikai katona fordult meg, s csak 60 lepra megbetegedés fordult elő.

A leprások általában nem keresztyének, hogyan történik az utógondozásuk orvosi és lelki téren?

– A kórházakban a munkatársak öt hónapos felcserés három hónapos evangéliumi képzést kapnak. A felcserek saját falvaikban élnek, havonta látogatják azokat a családokat, ahol leprás megbetegedés volt, a lelkigondozást is ők látják el. Ellenőrzés esetén ők gyűjtik össze a lakosságot, az utazócsoport visz magnószalagot prédikációkkal. A felcserek évente 3 hétre bemennek a kórházba orvosi továbbképzésre és lelki felfrissülésre, nem sok fizetett lelkész működik. Nem is akarják elválasztani az orvosi és a lelki munkát. Ugyanaz mossa ki a fekélyt és ugyanaz evangélizál. A keresztyén leprások a felcsernél jönnek össze, ha elegen vannak kérhetnek lelkészt, de nincs elég lelkész. Felcserek, diakónusok, presbiterek végzik a munka nagy részét, a kórházakban lelkészek szolgálnak. A falvakban házaknál jönnek össze, ha megpróbálnak templomot építeni, általában eljárás indul ellenük, sok bibliakör működik házaknál. Indiában pl. 5 lelkész gondozza ezeket a családi bibliaköröket.

Csak keresztyéneket alkalmaznak, vagy vannak nem-keresztyén munkatársak is?

– Néha alkalmaznak nem-keresztyéneket is, pl. Butánban, Nepálban. A felcserek itt buddhisták. Általában azokban az országokban vannak keresztyén munkatársak, ahol az állam tiltja az igehirdetést. Itt nagyon lényeges az élet példája, hogy úgy éljenek a keresztyének, hogy menjenek hozzájuk kérdezni. Tehát fontos a keresztyén élet minősége.

Más egyházak, nem keresztyének, részt vesznek-e a lepramisszióban?

– Nem. A hindu vallás a reinkarnációban, az újraszületésben hisz, hite szerint a lepra az előző életben elkövetett bűnök büntetése. Pénzt adnak, de nem gyógyítanak, nem akarnak Isten ítéletébe beleavatkozni. Az iszlám fatalista vallás, Allah akarata, bele kell nyugodni. Egyénileg lehet valamit tenni, de mint vallási közösség nem. Kínában Mao Ce Tung előtt volt lepramisszió, 1950-ben azonban minden misszionáriusnak el kellett hagynia az országot. 2-3 millió leprás él Kínában, Hong-Kongban építettek leprakórházat, ide kiengedik a kínaiak a betegeiket, de a kiengedettek java már munkaképtelen. Néhányan Kínában is kapnak gyógyszereket, de egyéb kezelést nem. A szakkezelés nincs megszervezve.

Kik fedezik a Lepramisszió költségeit?

– A költségek fedezete több irányból jön, minden év január utolsó vasárnapja az ún. lepra-vasárnap. A gyülekezetekben ilyenkor az adakozás mindig a lepramisszió részére történik. Ez fedezi a költség 40 %-át. A többi 60 % egyéni adakozásból jön össze, sokan rendszeresen küldenek adományokat a Lepramisszió részére. Svájcban pl. sok család vezette be az ún. szeretet-ebédet, ez azt jelenti, hogy ezen a napon nagyon egyszerűen étkeznek, s az így megtakarított pénzt – kb. 120 Ft – a Lepramisszió számára teszik félre. A Lepramisszió évi szükséglete kb. 150 millió Ft.

Milyen leprabetegségek vannak?

– Négyféle lepra van, de mindegyik azonos bacilusból ered, hogy ki melyiket kapja meg, az az illető ellenállóképességétől függ. A lepra 80 %-a az ún. tuberkulotikus lepra. Van idegrendszert megtámadó lepra is. A mozgató idegeket bénítja meg. Leprások 2-3 %-a ilyen. A legsúlyosabb a daganatos lepra. A betegek 10-15 %-a szenved ebben. Ennél a formánál hallatlanul elszaporodnak a bacilusok. Az ilyen beteget élete végéig kell kezelni. Ennél különféle gyógyszereket kell használni, sokszor igényel kórházi kezelést.

Előfordult-e olyan gyógyítás, amelyik gyógyszer nélkül, Jézus nevének segítségül hívására jött létre?

– Nem gyakran, de előfordult. Jézus Krisztus ma is ugyanaz, aki volt. Egy alkalommal egy haldokló fiatalembert hoztak a kórházba, leprás és TBC-s volt, orvosilag nem lehetett rajta segíteni, hárman kézrátétellel imádkoztak érte, másnapra a beteg a leprából is és a TBC-ből is meggyógyult, de a keze továbbra is sorvadt maradt. Nem értették, hogy miért? Jézus miért nem gyógyította meg a kezét is? Visszament a falujába. Az emberek a kezéről ismerték meg. Így lett Jézus tanúja. Hisszük, hogy orvosilag mindent el kell követnünk, meg kell tennünk, amit emberileg megtehetünk. De tudnunk kell, hogy Isten nagyobb.

A Lepramisszió támogatásának még egy módja van: a kézimunkák. A küldött kézimunkáért adományokat kapunk, amelyeket a lepramisszióra fordítunk. Egy-egy kis terítő értékén egy ember meggyógyításához szükséges gyógyszert lehet megvenni. Jugoszláviából, Romániából pl. évente kb. 60 ezer forintnyi összeget veszünk át.

Igaz, szükség van a pénzre, de imádságos támogatásra is! A gyógyszer csak a testet gyógyítja meg. Az ember szívét egyedül Isten!

Közli: dr. Dobos Károly
a Lepramisszió vezetője

Krizmanicné Gerő Dóra

A Rheginoszhoz írt levél

Értekezés a feltámadásról

(NHC I.4 TR)

A heretikus exegézis egy 2. századi példája

A szöveg:

A Rheginoszhoz írt levél: Értekezés a feltámadásról. (NHC I.4 TR 43:25-49:11) – (Fordítás koptból. A szögletes zárójelben megjegyzés vagy az eredeti kifejezés feltüntetése szerepel. Ezek a kopt vagy a kopt verzióban megőrzött görög szavak a gnózisban 'műszavak', azaz a köznapi (vagy ortodox) használaton túlmenő jelentéstartalommal töltött 'kódok'.

Részletek

43:25
Vannak olyanok – Rheginosz, gyermekem –, akik sokminden iránt érdeklődnek, azzal a céllal, hogy nehéz problémákra megoldást keressenek. S ha valami sikert érnek el, önteltté válnak. Én azonban úgy gondolom, hogy az ilyeneknek nincs köze az Igazsághoz, mivel csupán kellemes időtöltésre [*anapausis*] törekszenek. Ami ezt [a Nyugalmat *anapausis*] illeti, ezt mi a Megváltónktól, Nagybecsű Urunktól nyertük el, amikor az Igazság megismerésére eljutva belé vetettük bizodalmunkat.

44:3
Mivel azonban te a feltámadás lényeges pontjairól kívánsz többet tudni, s mivel olyan kedvesen kérdezel, levélben válaszolok. Mert a feltámadás alapvető dolog, bár sokan nem hisznek benne, és még kevesebben vannak, akik megtalálják azt, legyen tehát ez [a feltámadás] a tanulmányunk tárgya.

44:12
Lássuk először Urunk véleményét ezekről a dolgokról. Mikor testben megjelent, kinyilatkoztatva istenfiúságát, itt járt ezen a földön, beszélt a természet törvényéről, vagyis a halálról. Rheginosz, az „istenfia" egyben „emberfia" is volt, mindkét tekintetben kimagasló módon: az emberi és az isteni természet tulajdonosa, hogy istenfiúsága révén győzhessen a halál fölött, s hogy az emberfia által megvalósulhasson a Teljesség [*Pléróma*] helyreállítása [*apokatasztázisz*]: mivel kezdettől fogva az Igazság 'magvaként' [*szperma*] létezett, onnan felülről, még a jelen kozmikus rend kialakulása előtt, mely [kozmikus rend]-ben a fejedelemségek és hatalmasságok megsokasodtak.

44:39
Tudom, hogy bonyolultnak [*düszkolosz*] tűnik a magyarázatom, az igazság beszédében azonban nincs semmi homályos. Azért jött, hogy magyarázatot adjon, hogy a rejtett dolgokat napvilágra hozza, hogy kinyilatkoztatást adjon a létezésről. A gonosz megszüntetése és a[nnak, ami] magasabbrendű [a] nyilvánosságra hozása – ez az Igazság és a Lélek 'gyümölcse' ['hajtása, csírája' – *probolé*]

44:46
A Megváltó elnyelte a halált.
Ne legyetek tudatlanságban: azt jelenti ez, hogy a mulandó anyagvilágot levetve egy örökévaló és romolhatatlan világra váltotta fel; és feltámadt (feltámasztotta önmagát): a láthatót elnyelte a láthatatlannal, és megnyitotta számunkra a halhatatlanság útját.

Továbbá, amint az apostol mondja:
vele együtt szenvedtünk,
vele együtt támadtunk fel,
vele együtt emelkedtünk fel a mennyekbe.
Az anyagvilágban élve, mintegy öltözéket viseljük magunkon de őt [a Megváltót] sugározza lényünk.
Életünk napnyugtáig, azaz halálunkig fogvatart, [azután] a mennyekbe emelkedünk, mint a nap sugarai, minden akadálytól mentesen.
Ez a szellemi feltámadás: a testi és lelki [létforma] „bekebelezése".

46:3
A hitetlent lehetetlen meggyőzni. Mert, gyermekem, a feltámadás hit és nem vita kérdése. Tegyük fel, azonban, hogy van egy hívő ezek között a filozófusok között: az is feltámad.

...
46:19
Amilyen nagy a hit tárgya, ugyanolyan jelentősek maguk a hívők is: a megváltottak gondolata maradandó, a személyes ismeretre jutott [személy] értelme múlhatatlan. Tehát: megváltásra lettünk kiválasztva kezdettől fogva, hogy ne legyünk tudatlanok, hanem járjunk az igazság ismeretének bölcsességében.

46:32
Az igazságot, melyet éberen őrizünk, tehát nem lehet és nem fog semmi elpusztítani. A Teljesség [*pléróma*] struktúrája ['szerkezete' *szüsztéma*] erős. Ami meglazult, s leválva róla a kozmosszá [*koszmosz*] lett, elhanyagolható

csekélység. Ami maradandó és szilárd, az a Teljesség ['mindenség']: ami nem lett, hanem öröktől fogva létezett.

47:1
Rheginus, gyermekem, ne legyenek kétségeid a feltámadás felől!

Mielőtt e világba születtél, nem volt fizikai tested, azt a születés során öltötted magadra. Azt kérdezed: Miért ne vinnéd tehát ezt a testet magaddal, mikor visszatérsz az örökkévaló világba? A testnek a felsőbbrendű életelem a mozgatója, s ami a te érdekedben jött létre (azaz a test), vajon nem elválaszthatatlanul hozzád tartozik? Ebből eredően: Ami a tiéd, az veled együtt létezik.

De földi életed során mi is az, ami valójában idegen tőled? Nem éppen az-e, amiről te is beszélsz: a (téged) beborító test, az öregedés? Lényeged hozzátartzója lenne a romlandóság?

Ennek [a romlandóságnak] a hiánya nyereség. Mert azt, ami magasabbrendű, nem kell visszafizetned [visszaszolgáltatnod], amikor eltávozol. Kegyelem, hogy ami alacsonyrendű, megsemmisül. Míg itt élünk, nem vált meg minket semmi/senki; a Teljesség, aminek részei vagyunk, az, amire a „megváltás", „megtartatás" vonatkozik. Ilyen értelemben mindig is miénk volt és lesz a „megváltás". Gondolkozzunk ilyen módon! Fogadjuk el ezt a magyarázatot!

...
48:5
Mert mi is a feltámadás?
A halhatatlan [„feltámadásban részesülő"] dolgok leplezetlen bemutatása,
...
48:33
a valós létező kinyilvánítása,
a körülmények gyökeres változása.
Mert
a romolhatatlanság felváltja a romlandóságot,
a fény elnyeli a sötétséget,
és a teljesség megszünteti a hiányt.
(Mindezek a feltámadás szimbólumai, jelképei.)
...
49:9
Ezért ó, Rheginus, a teljesség érdekében ne pazarold magad az egyedi dolgokra, és ne élj a test kívánságai szerint. Hagyd el a szétszórtság [diszperzió] és megkötözöttség állapotát, s máris elnyerted a feltámadást.

* * *

A keresztyénség sarokköve a feltámadásba vetett hit. Pál apostol szavaival: *„Ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is..."* (1Kor 15:14). Ezt a meggyőződést tükrözi a korai igehirdetés lényegét tömören összefoglaló apostoli hitvallás is: a feltámadás ténye Jézus istenfiúságának bizonyítéka és egyúttal annak biztosítéka, hogy követői is joggal reménykedhetnek Isten üdvözítő kegyelmében, az örökkévaló élet ígéretében.

Kezdettől fogva élénken foglalkoztatta az emberiséget az a kérdés, amellyel ma is minden ép értelmű embernek szembe kell néznie: mi történik velem halálom után? A kérdésre adott válasz világosan tükrözi a válaszadó életfilozófiáját, hitbeli hovatartozását. *A Rheginoszhoz írt levél* jól illusztrálja ezt: a levél írójáról semmi személyes adat nem áll rendelkezésünkre, hitbeli hovatartozásához azonban semmi kétség nem fér: traktátusa nem véletlenül került a gnosztikus iratok gyűjteményébe. De mi is teszi tévtanítássá a levelet?

Miközben az orthodox állásponttól való elhajlásokat keressük, érdemes egyúttal figyelmet fordítani a szerző logikai érvelésének módszerére is. Mint látni fogjuk, aktuális tanulságokat is rejt ez a vállalkozás: a heretikus exegézis egy „klasszikus", – így napjainkban is megtalálható – formáját örökítette meg ez az aránylag rövid értekezés.

A háttér: a gnózisról általában

A Rheginoszhoz írt levél a dél-egyiptomi Nag Hammadi közelében 1945-ben felfedezett kódexek gyűjteményében található meg, innen a szakmabeliek által használt megjelölés, NHC I.4 TR (Nag Hammadi Codex, Volume I, Number 4, *Treatise of the Ressurection*). A kopt gnosztikus kódexekről népszerű ismeretterjesztő könyvet írt magyar nyelven Kákosy László *Fény és káosz* címmel, mely a Gondolat kiadásában 1984-ben jelent meg Budapesten. Itt elég annyit megjegyeznünk, hogy a korai kereszty énséggel foglalkozó kutatás számára a kódexek jelentősége a Holt-tengeri leletekkel egyenértékűnek mondható.

Orthodox részről ugyanis a gnosztikus szekták elleni harc stratégiája a hitvédelmi vitákon túlmenően a veszélyesnek nyilvánított iratok megsemmisítését bizonyítja az a tény, hogy a Nag Hammadi kódexek felfedezését megelőzően mindössze három kopt gnosztikus kódex volt ismeretes: a *Codex Askewianus, Codex Brucianus* és *Codex Berolinensis*. Az 1945-ös lelet tehát nagy mennyiségű „elsődleges" forrásmunkával gazdagította a tudományos kutatást.

A szakirodalomban a gnózis – mint vallási vagy ideológiai irányzat – kialakulására és a keresztyénséggel való kapcsolatára nézve számos eltérő véleménnyel találkozunk. Van, aki a keresztyénség mellékhajtásának tartja, mások a judaizmus ezoterikus ágából eredeztetik, a jelenleg uralkodó elmélet szerint azonban a gnózis gyökerei sokkal mélyebbre nyúlnak – innen a nagymértékű érdeklődés a gnózis iránt az antropológia kutatói részéről.

Pár szóban összefoglalható az, ami közös a gnosztikus tanok szinte megszámlálhatatlan rengetegében: legfontosabb ezek között a dualista világkép és egy alapvetően pesszimista életszemlélet. Az anyagvilághoz való viszonyulásban ez a dualizmus és pesszimizmus legtöbbször szélsőséges életstílust eredményez, vagy ellenkező oldalon: az anyag, a test teljes leértékeléséhez, aszkézishez vezet.

Alapvető tényező még a gnózisban az elitimizmus: a gnózis rejtett, titkos ismeret, nem mindenki számára elérhető. *A Rheginoszhoz írt levél* bevezetője is beszél azokról, akik mindent megtesznek azért, hogy ismeretre jussanak, és azt hiszik, hogy az igazságot képviselik [43:25]. A gnosztikus szerző azonban elutasítja az ilyen tudományt és ismeretet. A gnózis egisztenciális tudás. A titkos tanok és a beavatottak számára fenntartott rituális gyakorlatok kombinációja során jut el a gnosztikus a „megvilágoso-

dás" állapotára. Nyíltan ki is jelenti: a hitetlent lehetetlen érvekkel meggyőzni [46:3].

Lényeges eleme a gnosztikus világképnek a makrokozmosz és mikrokozmosz kapcsolatára vonatkozó spekuláció, amely nem idegen a zsidó miszticizmustól sem (innen a mélylélektan érdeklődése a gnoszticizmus iránt; lásd Jung és követői).

A gnózis sajátos szotériológiáját kell még röviden megemlítenünk. Mivel a gnosztikus mitológia szerint a teremtés nem egy jóindulatú isteni lény tevékenysége, s csupán az emberben meglevő „isteni szikra" az, ami magasabbrendű forrásból ered, az anyagi létezés, a földi életforma negatív előjelet kap. A megváltás ennek megfelelően nem „bűntől való megszabadulást, feloldozást", hanem az „isteni szikrának" az anyag börtönéből való kiszabadulását jelenti.

A gnosztikus reménysége tehát nem egy személyes „üdvözült állapot", hanem az ún. apokatasztázisz, beolvadás a „végtelen létezőbe". A gnosztikus vallásokban a megváltó feladata az, hogy ráébressze az embereket igazi eredetük tudatára. Közkedvelt szókép ebben a kontextusban a „felébredés", a „kijózanodás", „meg/felvilágosodás". Nincs bűn, csak tudatlanság. Nincs szükség bűntől való megszabadulásra, csupán a tudatlanság állapotának a megszüntetésére. Ezért a gnosztikus számára a hedonizmus ugyanúgy nem a moralitás hiánya, mint ahogy az aszkézis sem morális megnyilvánulás, a maga módján mindkettő az anyagvilágon való felülemelkedés metaforája.

A gnoszticizmus másik alapvető vonása a képlékenység. Ennek tudható be, hogy egyes keresztény gnosztikus iratok első látásra, vagy a felületes olvasó számára az orthodox tanítással megegyezőnek tűnhetnek. Ilyen például *Az Igazság evangéliuma, Fülöp evangéliuma,* és a jelenlegi tanulmány alapját képező *Értekezés a feltámadásról.* A keresztyén gnózis képviselői tudatosan az apostoli hagyomány tekintélyére, Jézus személyére apellálnak, miközben a keresztyén istentiszteleti formák és teológiai fogalmak átértékelésével egy hasonlónak tűnő, de alapjaiban lényegesen eltérő vallási irányzatot képviselnek. Mint a szemantikus filozófia előfutárai tagadják a dolgok és fogalmak közötti egyértelmű összefüggést. Talán éppen ez a jellemvonása – a metaforikus nyelvezet alkalmazása, a tudományos módszerrel szemben a spekulatív rendszerek előtérbe helyezése – okozta, hogy a történelem folyamán újból és újból „felkapott" lett, bizonyos körökben divatossá vált a gnosztikus irányzat. *Fény és árnyék* című könyvében Kákosy László pár sorban erre is utal. Megemlíti a pauliciánus és bogumil mozgalmakat a Balkánon, a francia és itáliai eretnekmozgalmakat, a katár és albigens csoportokat, de alulbecsüli a 19-20. század újgnosztikus szektáinak jelentőségét. Nem csökkenti a gnózis veszélyét az a tény, hogy napjainkban elsősorban szélsőséges irányzatok keretein belül éli reneszánszát. Az okkultizmus, a nyugati ízléshez idomított keleti filozófiák és vallások, pszeudo-tudományos irányzatok köpönyegébe öltözik ugyan, de a tömegkommunikációs eszközök révén világszerte felmérhetetlen hatáskörre tett szert.

A tévtanítások módszereinek vizsgálata nem öncélú vállalkozás. A hitben szilárd ember tisztában van a saját elveivel, ezért világosan látja azt is, ha valami nem egyeztethető össze hitbeli rendszerével, vagy valami fenyegető módon próbál hatni arra.

A gnózis alapjában véve szubverzív ideológia, nem csak vallásos, de egyéni és társadalmi vonatkozásban is destruktív jellegű. Tanulságos megvizsgálni tehát, milyen meggyőzési módszereket alkalmaz traktátusában egy 2. századi gnosztikus tanító.

A levél vázlata

A Rheginoszhoz írt levél logikai felépítése a következő:

1. Az exkluzív autoritás megalapozása (43:25-44:2);

sokan keresik az Igazságot, de nem megfelelő módon; a levél szerzője azonban már birtokában van annak, mert közvetlen kijelentés során jutott hozzá.

2. A téma megnevezése (44:3-44:11);

a feltámadás: sokan nem hiszik, valójában kevesen tudják mit is jelent, és kevesen vannak, akik részesednek benne.

3. Jézus szerepe (44:12-45:22);

szotériológia: a „megváltó" megsemmisítette a halált és megnyitotta a halhatatlanságra vezető utat.

4. A hívő jelenlegi és jövőbeli státusza, a (szellemi) feltámadás lényege (45:23-46:2).

antropológia: a test, lélek, szellem dinamikája; a feltámadás során az ember szellemi összetevője visszatér eredeti állapotába, a lélek és a test megsemmisül

5. A tanítás elfogadása hit kérdése, vitának nincs helye (46:3-46:18).

6. A hívők „kiválasztottsága" abban áll, hogy bennük rejlik a halhatatlanság csírája, a Teljesség helyreállításának ők az eszközei.

7. Képzelt ellenvetések cáfolata, részletkérdések vizsgálata:

a testben való feltámadása elvetése (47:1-48:23),

mit jelent az, hogy a feltámadás már megtörtént (48:5; 49:24-49:37)?

8. Óvás, figyelmeztetés, stb. záró/búcsúzóban mondott tanácsok.

9. Befejező ajánlás és köszöntések (49:38-50:11).

A levél célja

A feltámadás témája kitűnő indokot nyújt a levél írójának arra, hogy a keresztyén hit alapvető dogmáit gnosztikus „formába öntve" közölje. Bármennyire rövid is ez az írás, megtalálható benne a keresztyén gnózis szinte minden lényeges tétele: dualizmus, exkluzivitás, gnosztikus szotériológia, antropológia, apokatasztázisz, stb. A szerző célja, hogy a keresztyén gnózist, mint egyedül érvényes hitelvi rendszert mutassa be.

A szerző hitelének megalapozása

Ismeretterjesztő vagy oktató jellegű írások vonatkozásában elsőrendű kérdésként szerepel a szerző hitele. *A Rheginoszhoz írt levél* írója sem feledkezik el arról, hogy biztosítsa olvasóit afelől: minden joga megvan arra, hogy nyilatkozzon a témáról. Hitelének alapja:

1. Az igazság birtoklása [44:1-3] (szemben azokkal, akik azt hiszik, hogy náluk az igazság);

2. Az Úrtól nyert közvetlen kijelentés [43:35-37];

3. Az apostoli hagyomány [45:24];

4. A levél írójának a közösségben elfoglalt tisztsége [50:9].

5. A páli levelekre való közvetett utalás (lásd az alábbi összehasonlító táblázatot!).

A szerző autoritásának kinyilvánítása

1. Oktató hangvétel, [43:25 stb.]; (megszólítás: gyermekem/fiam; személyes jellegű utasítások: tedd ezt, ne tedd azt; figyelmeztetés: ne kételkedj... fogadd el, amit mondok, stb.);

2. az olvasó képességeinek lebecsülése: nehezen felfogható, amit mondok..., ha van valami kérdésed...

3. utalás arra, hogy a szerző a gnózis tökéletes birtokosa ugyan, de olvasói kedvéért csak leegyszerűsítve, tömören foglalkozik azzal, ami bővebb kifejtést igényelne.

Az érvelés módja

1. A forma és az ún. „szónoki fogások" tekintetében kora didaktikus irodalmát és a páli leveleket utánozza.

2. A levél tartalmát illetően az ismertből kiindulva halad az ismeretlen felé, azaz közismert és általánosan elfogadott hitelvi pontokra építi saját tanítását.

3. Jellegzetesen gnosztikus stíluseszköz a szójáték alkalmazása.

4. A logikai érvelés helyett személyes autoritásra támaszkodik.

A Rheginoszhoz címzett értekezés és a Kolossébeliekhez írt levél vázlatos összevetése elegendő bizonyíték arra, hogy meglássuk, nem lehet véletlen a hasonlóság.

Az értekezés írója jól ismerte és tudatosan használta fel alapul ezt a páli levelet. Közelebbről megvizsgálva a párhuzamokat azonban azt látjuk, hogy a szerző „újrafogalmazásában" kivétel nélkül minden esetben más értelmet nyer a páli szöveg.

A RhegLev 44kk és Kol 1:3kk közötti párhuzam

A Rheginoszhoz írt levél

– a szerző kiváltságos ismeret birtokában van: a megváltás folyamatának, a hívők eljövendő sorsának ismerete [44:2kk]
– a Megváltó Isten Fia [44:16,32]
– a Teljesség helyreállítása (apokatasztázisz) az Emberfia által jön létre [44:33]
– Jézus mindenek előtt való létező... [44:35]
– fejedelemségek és hatalmasságok sokasága népesíti be ezt a kozmoszt [44:38]

– A Megváltó halála és feltámadása a hívő halhatatlanságának forrása [45:14-22]
– vele együtt szenvedtünk [45:25]
– feltámadunk vele [45:26]

– felemelkedtünk a mennybe ővele [45:27]
– mint öltözetet viseljük [őt], míg ebben a kozmoszban élünk [45:28]
– a Megváltó összetartja a hívőket halálukig, azután mint a fény sugarait a nap, magábaszívja (Sic!) őket [45:30]

– a megváltás pénzügyi hasonlattal, képpel való illusztrálása: hiány, haszon, visszafizetés, stb. [47:19kk]

A Kolossébeliekhez írt levél

– Pál feladata, hogy titkot tárjon fel: Krisztus az eljövendő dicsőség reménysége [1:27b]

– Krisztus Isten „szeretett Fia" [1:13b]
– „tetszett a Teljességnek, hogy benne lakjék és általa békéltessen meg önmagával mindent..." [1:20]
– „Ő előbb volt mindennél" [1:15, 17a]
– láthatók és láthatatlanok, „akár trónusok, akár uralmak, akár fejedelemségek, akár hatalmasságok: minden általa és reá nézve teremtetett" [1:16]; lefegyverezte a fejedelemségeket és hatalmasságokat... [2:15]
– Krisztus halála és feltámadása az Istennel való megbékélés alapja [1:18-22]
– Pál Krisztus szenvedéseinek részese 1:24]
– „a keresztségben vele együtt eltemettek benneteket, és vele együtt fel is támadtatok..." [2:12] (valószínűleg liturgikus – bemerítési – formula, lásd 2Tim 2:11-et, ahol közismert „igaz beszéd", amire emlékezniük kell a hívőknek)
– „vele együtt ti is megjelentek dicsőségben" [3:4]
– az új ember felöltözése [3:5-17]

– a hívő feladata a Krisztushoz való ragaszkodás [2:19a]; Krisztus, mint a „Fő... összetartja az egész testet" [2:19b] „életetek el van rejtve a Krisztussal együtt az Istenben; mikor Krisztus... megjelenik, akkor vele együtt ti is megjelentek dicsőségben." [3:3,4]
– a megváltás, bűnbocsánat mint az adóslevél eltávolítása, keresztfára szegezése [2:14].

A feltámadásra vonatkozó szakasszal[1] érdemes külön is foglalkozni. Az értekezés itt a páli levelekben megörökített liturgikus formulát idézi, mintegy „alapigeként". A Megváltó és a hívő kapcsolatát fogalmazza meg tömören ez a formula: „vele együtt..."

A következő lépésben egy jól ismert és általánosan elfogadott hasonlatot elevenít fel a levél írója: utal arra a koncepcióra, képre, amely szerint a menny a világosság birodalma: „a szentek öröksége" (Kol 1:12), a Megváltó mint a világosság forrása jön ebbe a világba (Jn 1:1-13); Jézus, de maguk a hívők is a „világ világossága" (Jn 8:12; 9:5; Mt 5:14-16), ők a „világosság fiai" (Mt 13:43; Ef 5:8).

De míg az újszövetségi koncepció szerint Jézus az egyedüli „igaz világosság" (lásd Jn 1:8 megjegyzését Bemerítő Jánosról: *„nem ő volt a világosság, de a világosságról kellett bizonyságot tennie"*), és a hívők annyiban „világosság", amennyiben betöltik hivatásukat, tehát amennyiben az egyedüli igaz világosságot képviselik, ezzel szemben a gnosztikus hívő azonosítja magát a „világossággal" a Megváltóval: része a Teljességnek, a benne lévő fény-szikra révén részese az isteni természetnek, metaforikusan a gnosztikus hívők a „nap sugarai".

A szójáték itt az: *euemahte mman – enceemahte mman en* „fogvatart", „ragaszkodik" – „feltartóztathatatlan" (a görög eredetiben valószínűleg a *krateo* – kettős jelentésére épül a kopt fordítás során is kiválóan megőrzött szójáték.

A szójáték feladata, hogy törésmentessé tegye a váltást, s hogy elkerülje új, az olvasó számára idegen fogalmak bevezetésének szükségességét.

Az apostol szerint a hívő kötelessége, hogy „ragaszkodjön" a Főhöz, Krisztushoz, aki *„inak és ízületek segítségével"* tartja össze az egész testet, azaz az egyházat. Ezzel szemben az *Értekezés* írója azt állítja, hogy a Megváltó az, aki „megragadja, magához ragadja" a hívőt, eggyé lesz vele, olyannyira, hogy a hívő teljes értékű részesévé válik az isteni tulajdonságoknak. Ez a gnosztikus feltámadás, s amit az orthodoxia feltámadásnak mond, az csupán a „titokban" már megtörtént, végbement folyamat nyilvánosságra való hozatala.

Érdekes megfigyelnünk az orthodox és gnosztikus megközelítés közti eltérést. A feltámadásról szólva az orthodox álláspont különbséget tesz a valós esemény és a jelkép között. Konkrét értelemben Krisztus feltámadt, és a hívők is feltámadnak. A bemerítés szakramentumában azonban ez a jövőbeli esemény jelképes formában elevenítődik meg. Így mindaz, aki a bemerítés szakramentumában részesült, jelképesen „már feltámadt"-nak mondható, de maga a feltámadás valójában még nem történt meg, csak potenciálisan van jelen. Ugyanakkor kifejezett óvást találunk azok ellen, *„akik az igazság kérdésében eltévelyednek, amikor azt mondják, hogy a feltámadás már megtörtént és ezzel feldúlják egyesek hitét"* (2Tim 2:18).

A gnosztikus levél írója azonban nem ismer különbséget a potenciális és aktuális létezés kategóriája, a jelkép és a jelkép alapját képező valóság között. Abból indul ki, hogy a földi létezés ideiglenes, s minden, ami az anyaggal kapcsolatos, egyszer elmúlik, ezért jelképesen máris megszűntnek tekinthető. A rituális aktusban valósággá lesz a feltámadás ténye, „a világ csak látszatjelenség, a feltámadás: valóság" /48,6-23/. A feltámadás máris megtörtént: a test a romlás felé halad (ez az öregedés folyamata), a szellem a testtől való elszakadás és a Teljességbe való beolvadás felé, mivel a hívő máris a feltámadás birtokosa /49:9ss/.

Hozzátartozik a gnosztikus spekulációhoz, világképhez az az elképzelés is, miszerint a felfelé irányuló útja során a lélek szembetalálkozik ellenséges erőkkel, akadályokkal, s csak ezek leküzdése után érheti el végső célját. Az akadályok legyőzésében segíti a gnosztikus hívőt a „fényruha" magára öltése. A rituális úton megszerzett „fényruha" biztosítja azt, hogy viselője feltartóztathatatlanul jut át az akadályokon[2].

Az Újtestamentumban a feltartóztathatatlanság Jézus kizárólagos tulajdonsága. Péter pünkösdi beszédében (ApCsel 2:24-ben) utal arra, hogy Isten feltámasztotta Jézust, *„mivel lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa őt"*. (Érdemes megfigyelni, hogy itt is a *krateo* szó fordul elő a görögben. A keresztyén hívő földi élete során küzd a „szellemi hatalmasságok" ellen (Ef 6:12), a gnosztikust halála után fenyegeti e veszély[3]. (Innen a későbbi elhajlás a gnoszticizmusban a mágia irányába.)

Az értekezés főtémájának gnosztikus értelmezése tömören egy másik gnosztikus irat, a *Magyarázat a lélekről* (NHC II,6 134:13-15) szavaival foglalható össze: „ez a feltámadás... ez a fogságból való szabadulás. Ez a felfelé irányuló út."

---

1 A szakasz felépítése világosan kirajzolódik a kötőszavak használatából, melyek nemcsak a szerkezeti, hanem a logikai felépítés kulcsát is megadják:

44:39 Tudom... de (*alla*), de...(*alla*) de...

45:23a – *tote de* – így tehát/ezért – a központi mondanivalóra irányítja a figyelmet;

45:23b – *dzsoof dzse* – egyenes idézetet vezet be; célja az apostoli autoritásra apellálni;

45:28 – *ipse nde* – a jelenlegi állapot;

45:34 – *ete peei pe* – magyarázat, következtetés levonása; a hasonlat metaforává szélesül;

45:39 – *teei te* – összefoglaló kijelentést vezet be.

2 A feltartóztathatatlanság a gnózis alapvető tétele: lásd NHC IX,3 *Tanúság az igazságról* 74:22; NHC V,3 *Jakab első apokalipszise* 30:4; NHC VI,3 *Hiteles tanítás* 26:26-29; NHC VI,4 *Nagy Erőnk gondolata* 41:23-42-19; NHC XII,1 *Sextus kijelentései* 30:20-21; *Salamon ódái* 11, 15, 21 stb., *a Tamás-akták gyöngyhimnusza*...)

3 A *Fülöp evangéliuma* (NHC II,3) – keresztyén gnosztikus katekízmus – hármas felosztásról beszél. Az ember vagy ebben a világban van, vagy már feltámadt, vagy pedig az ún. közbeeső helyen, amely szerinte a legroszszabb: „Isten mentsen, hogy ott találtassam!" [66:9] jegyzi meg, és „Csak Jézus tudja az ilyen ember végső sorsát" [77:1]. Ezzel szemben az, aki a szakramentális unió során magára öltötte a fényruhát, láthatatlan lesz az ellenséges erők számára, és feltartóztathatatlan [70:5kk]. A rituális aktus a gnosztikus iratokban mint „nász-szoba" szerepel [Fülöp 69:1; 105 stb.]. (Sajnos, igen kevés konkrét adatunk van a korai keresztyén gnózis vallásos, rituális gyakorlatáról.)

Kapcsolódó fogalmak

A feltámadás fenti értelmezése kizárja a testi feltámadás lehetőségét, szemben az újszövetségi tanítással (1Kor 15). A „megdicsőült" testben való feltámadás lényege, hogy a halál után is érintetlenül megmarad az ember személyisége. Nem csak az következik ebből, hogy van létjoga a halál utáni „igazságszolgáltatásnak" (üdvösség/kárhozat formájában), de a mindennapi életre vonatkozóan is egy pozitívabb és felelősségteljesebb életszemlélet kialakításához vezet. A gnosztikus világképnek megfelelően Isten alapvetően elérhetetlen, megfoghatatlan létező, akinek semmi közvetlen kapcsolata nincs Jézussal vagy az emberiséggel, annak ellenére, hogy a keresztyén gnosztikus terminológiában előfordul az istenfia megjelölés Jézussal kapcsolatosan. Valójában azonban az istenfia, emberfia kifejezés mást jelent az ortodox és mást a gnosztikus számára. Ezért nem véletlen, hogy az értekezés bevezetőjében visszaható igét használ a szerző Jézus feltámadásáról szólva („feltámasztotta magát = feltámadt), s nem azt mondja, mint Péter: *„feltámasztotta őt az Isten"* (ApCsel 2:24b).

Befejező megjegyzések

Láttuk, hogy a feltámadásról szóló értekezés szerzője tudatosan megtévesztő módszereket használ. Először is autoritását olyan állítással vezeti be, amely ellenőrizhetetlen: személyes kijelentés, titkos ismeretekben való jártasság, a gnózis birtoklása; kiindulópontként az apostoli hagyományra és közismert liturgikus formulára hivatkozik. Igyekszik elkerülni a gnosztikus terminológiát és inkább arra összpontosít, hogy a közös szókincs felhasználásához való ragaszkodással tegye elfogadhatóbbá a hagyománytól való elhajlást. Eszközként használja fel a szavak többértelműségét[4].

Látjuk, milyen módszeresen éri el a szerző azt, hogy egyetlen fogalom átértékelésével számos egyéb gnosztikus fogalmat is becsempésszen levelébe. Ellenvetést nem tűrő hozzáállással adja elő értekezését. Nyíltan nem vonja ugyan kétségbe a hagyományos keresztyén álláspontot, sőt, magyarázatát úgy adja elő, mint ami tökéletesen harmóniában van azzal, mégis, szinte minden állításával aláássa azt.

A heretikus exegézisre jellemző tehát: a közös kiindulópont meghatározása, a meggyőzendő fél terminológiájának felhasználásával egy eltérő magyarázat bevezetése, végül annak igénye, hogy ez az egyedül helyes exegézis. Az új tanok bevezetésének iránya mindig a könnyen elfogadhatótól a kontroverzális felé halad, ugyanis egy-egy új fogalom már magában hordozza a kapcsolódó tanok csíráját. S mindenek mögött ott áll az exegéta (tanító, guru, stb.) személyes autoritása, aki titkok, jelentős, hatalmas tudás birtoklásának igényével lenyűgözi a felkészületlent, a saját hitében megalapozatlant.

Ha el akarjuk kerülni, hogy gyülekezeteinkből elragadja a tagokat az „ellenfél", nagyobb gondot kell fordítanunk módszereinek megismerésére, hogy felkészülten szembenézhessünk az eretnekség egyre erősödő szellemi áradásával.

4 Lásd még 47:19kk *apouszia,* távollét/hiány – az itt alkalmazott kép a pálihoz hasonló, de mégis különböző következtetéshez vezet: Pálnál a megváltás az adósság lefizetése, Jézus az, aki ezt végrehajtotta. Az értekezésben a megváltás a testtől való „távollét", elszakadás. A távollét/hiány görög szava a latin intertrimentumnak felel meg. Technikai kifejezés, jelentése a használt pénzérmék beolvasztása során az eredeti és a kopás miatt fennálló súly- és értékkülönbözet „hiány". A test kopása hiány ugyan, de olyan jellegű, amit „nem kell visszafizetni" (im. 115-125. sor). Ami érték, az a szellemi összetevő az emberben. Ezt nem érinti a romlás, sőt, a testtől való elkülönülés inkább megtisztulást, hasznot jelent. A megváltás a hagyományos tanítással ellentétben nem adósság visszafizetése, hanem az értékesnek az értéktelentől való megszabadítása, szétválasztása. Nincs etikai vonatkozása, a célja inkább a „test-szellem" polarizálása.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Források:

The Coptic Gnostic Library. Nag Hammadi Codices I-XIII. Bentley Layton ed. Leiden, New York, Kobenhavn, Köln: E.J. Brill, 1989.

The Gnostic Treatise on Resurrection from Nag Hammadi. Text with translation and commentary by Bentley Layton. Harvard Theological Review No. 12. Missoula, Montana: Scholars Press, 1979.

De Resurrectione. M. Malinine, H. Puech, G. Quispel, W.Till eds. Zurich, Stuttgart: Rascher Verlag, 1963.

The Greek New Testament. K. Aland, M.Black, C.M. Martini, B.M. Metzger, A. Wikgren eds. Third, corrected edition, Stuttgart: United Bible Societies, 1983.

The Greek New Testament. K. Aland, M. Black, C.M. Martini, B.M. Metzger, A. Wikgren eds, Third, corrected edition. Stuttgart: United Bible Societies, 1983.

Szótárak:

Amd, W.F., and F.W.Gingrich. Ford. szerk. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature.* Chicago: University of Chicago Press, 1957.

Crum. W.E. A *Coptic Dictatory.* Oxford: Clarendon Press, 1939.

Levay, I. és A. Wida, szerk. *Magyar-Görög szótár* 3. kiad. Budapest: Lampel R. Rt., 1924.

Egyéb:

Haardt, Robert. *Gnosis. Character and Testimony.* Transl, by J.F. Hendry. Leiden: E.J. Brill, 1971.

Johan, Hans *The Gnostic Religion,* 2nd ed. Boston: Bacon Press, 1970.

Kákossy, L. *Fény és árnyék.* Budapest: Gondolat, 1984.

Peel, Malcolm Lee. *The Epistle to Rheginos.* London: SCM Press Ltd., 1969.

Wink, Walter. *Cracking the Gnostic Code.* The Society of Biblical Literature Monograph Series. Atlanta, GA: Scholars Press, 1993.

Együtt a Bibliáért

A Romániai Felekezetközi Bibliatársulat és a Magyar Bibliatársulat találkozója Budapest, 1996. május 6-10.

A Román Orthodox Egyházat és kilenc más romániai egyházat (köztük a magyar nyelvű egyházakat) egybefogó Romániai Felekezetközi Bibliatársulat és a Magyar Bibliatársulat – amelynek tizenkét protestáns és ortodox tagegyháza van, valamint munkájában megfigyelőként résztvesz a Magyar Római Katolikus Egyház – négynapos tudományos tanácskozásra és tapasztalatcserére találkozott Budapesten, a bibliatársulat székházában. Mindkét fél részéről előadások, ill. korreferátumok hangzottak el három témakörben:

1. Az etnikum jelentősége a Bibliában,
2. Az egyházak mint a népek közötti közeledést elősegítő tényezők,
3. Az ún. új evangéliumi mozgalmak és az adott területen élő történelmi egyházak kapcsolata.

Ezen túlmenően tájékoztatták egymást a két bibliatársulat képviselői az országukban folyó bibliafordítói, bibliakiadói és bibliaterjesztői munkáról, valamint az egyházak szolgálatának új lehetőségeiről. Külön figyelmet szenteltek a tanácskozáson a romániai bibliatársulat cigány nyelvre fordított bibliai szövegei magyarországi terjesztése lehetőségének. Örömmel állapították meg, hogy a romániai magyar ajkú hívők Bibliával való ellátása zökkenőmentes. A két bibliatársulat képviselői ellátogattak Esztergomba, ahol a katolikus egyház képviselői fogadták őket; Szentendrére a szerb ortodox püspökségre és felkeresték a budapesti Román Ortodox Egyházközséget. Hasonló találkozóra a jövőben évenként sor fog kerülni Romániában, ill. Magyarországon.

A tanácskozáson egyházunk képviseletében Hetényi Attila teológiai tanár egy előadással szolgált, részt vett még dr. Páth Géza és Győri Kornél teológiai tanár, és Huszta Csaba a Baptista Kiadó igazgatója.

/Békehírnök/

Hetényi Attila

ETNIKUMOK A BIBLIÁBAN

A keresztyénség legfőbb cselekvési normáit a Bibliában keresi és találja meg. Számunkra lehető legtermészetesebb tehát, hogy a népek kapcsolatának kérdésében is a Biblián igyekszünk tájékozódni. Amikor azonban ezt tesszük, nem szabad elfelejtenünk, hogy a bibliai kor ezredéves történelmét a Szentírás az élet legteljesebb komplexicitásában állítja elénk. Az etnikai kérdés sem végső, kikristályosodott formájában jelenik meg előttünk, hanem vallási és pártérdekekkel, politikai és katonai törekvésekkel, gazdasági és jogügyekkel, az állami és polgári élet legkülönfélébb eseményeivel bonyolult kölcsönhatásban. A kijelentés az eseményeknek ebbe a végtelenül összetett láncolatába szövődött bele.

Munkánkra vonatkozólag ebből két fontos következtetés adódik:

1. A bibliai bizonyságtételt a maga korának történeti hátterén kell vizzgálnunk és értékelnünk: figyelembe véve azt a szellemi és kulturális közeget, amelyben az Ó- és Újszövetség népe élt; és főként azt, hogy szemlélete onnan milyen irányban és milyen mértékben mozdult el.

2. E dolgozat már pusztán terjedelmi okok miatt sem tűzheti maga elé azt a célt, hogy a folyamatokat említett gazdagságukban nyomonkövesse. Az események e bonyolult szövetéből a témánkra vonatkozó kiejelentést szeretné inkább kiemelni.

1. Terminológia. A szavak olykor nagyon sokat elárulnak használóik szemléletéből. Az egyiptomi nyelvben pl. az *ember* szó csak a másik egyiptomira vonatkozhat. Az e körön kivüliekre *egy idegen, ellenség* árnyalatú külön szavuk van.

Bevezetőben tisztáznunk kell, hogy az *„etnikum"* szót e dolgozatban nem néprajzi[1], hanem történettudományi értelemben használjuk: *„valamely nép az ősi, átöröklött tulajdonságok és hagyományok, különösen a nyelv szempontjából tekintve"* (Gen 25:25. cf. Lk 13:32.; Tit 1:2).

A fenti fogalmi meghatározáshoz hozzá kell tennünk, hogy az olyan modern fogalmak, mint pl. *„etnikum"*, *„nemzet"* vagy *„kisebbség"* az ókori népekkel – közöttük a Biblia népeivel kapcsolatban is – némileg anakronisztikusak, és csak mutatis mutandis használhatók. E megállapításunkat mindjárt a terminológia is igazolni látszik.

a) A népesség egészére utaló szavak. Az *„etnikum"* szakszó alapjául a görög ἔθνος szolgál. A ϴ ezt kevés kivételtől eltekintve a héber גּוֹי fordítására használja.[2]

---

1 „Bizonyos népre vagy népcsoportra valamely időszakban jellemző néprajzi sajátosságok összessége". **MNyÉSz** II. s.v. „etnikum".

2 Főleg amikor Izráelről van szó.

A modern fordítások rendszerint a *„nemzet"* szóval adják vissza. A BH Izráelt többnyire az עַם szóval jelöli (𝔊 λαός; modern fordítások: *„nép"*). Pontos megfeleltetés azonban az egyes héber-görög szópárok között éppúgy nem lehetséges, ahogyan az érintett bibliai szavak és modern nemzeti nyelvi megfelelőik között sem képzelhető el teljes konkordantívitás. Mindkét szó jelentésspektruma meglehetősen széles, és jelentős átfedés van köztük. Különbségük leginkább abban fogalmazható meg, hogy a גּוֹי-ban több a politikai összetartozást sejtető elem, az עַם-ban viszont inkább az etnikai-vérségi kapcsolat dominál. Természetes tehát, hogy Izráel maga is több ízben megjelenik גּוֹי-ként, az עַם többesszáma pedig a nemzetekre vonatkozik. Fontos itt még megemlíteni, hogy bár a *„gójim"* egyértelműen az idegen népeket jelenti, sensu malo használata az Ószövetségre egyáltalán nem jellemző[3], az egyesszámú *goj* pedig végképp nem jelenik meg *„pogány* (azaz nem izráeli) személy" jelentéssel. A szemantikai változásnak ez a szakasza már a talmudi korba esik. Ennek hatására azonban sokan visszavetítik az Ószövetségre.

A szóbajöhető további két szó: a mindössze háromszori előfordulású אֻמָּה, és a kizárólagosan költői szövegekben előforduló, archaikus לְאֹם nem befolyásolják a képet, ezért ezekkel itt nem foglalkozunk.

A 𝔐 és a 𝔊 szóhasználata után meg kell még említenünk, hogy az Újszövetség nagyjából a 𝔊-tól örökölt szóhasználattal él.

b) A népességen belüli rétegződést jelölő szavak. A népek etnikai határa és a politikai határ rendszerint nem esik egybe. Még leginkább Dél-Palesztina nemzeti államainál (Móáb, Edóm, Ammón) található átfedés. A városkirályságokban azonban a politikai határok belül esnek az etnikai határokon, a nagy hódító államok határai pedig messze átívelnek az etnikai határok felett. Ezért azokat a szavakat, amelyekben a mi *„etnikai kisebbség"* fogalmunk előzőit kereshetjük, a nép egészén belüli rétegződést jelölő szavak közt találjuk.

גֵּר *„jövevény", „idegen"* (𝔊 πάροικος, /késői szövegekben gyakran/ προσήλυτος). Az alapjelentés szerint *gér* mindenki, aki (rövidebb-hosszabb ideig) olyan nép közt telepedett le, amely nem a sajátja. Ábrahám és Jákób tehát Kánaánban illetve Egyiptomban egyaránt *gér*, hasonlóképpen Izsák a filiszteusok közt, vagy Dávid Ákisnál, Naomi családja pedig Moábban. A törzsi berendezkedésű országban még az Efraim hegyvidékéről Gibeába elszármazott irzáeli férfi is *gér* (Jdc 19:16). A későbbi szövegek azonban az ország egyik helyéről a másikra vándorló izráelieket már nem tekintik *gér*-nek, hanem az őslakosság kisebbségben maradt leszármazottait.[4] Jogi helyzet tekintetében a *gér* a bennszülött (אֶזְרָח) és az idegen (זָר) közé esik.

תּוֹשָׁב *„idegen", „zsellér"*. Meglehetősen közeláll az előbbiekhez (Gn 23:3), ezért gyakran annak szinonimájaként jelenik meg (Ps 39:13. 1Chr 29:15), míg máskor tőle megkülönböztetve (Nm 35:15). A *gér*-nél hátrányosabb helyzetű, nála kevésbé beilleszkedett. Nem önálló háztartásban él, hanem mások háznépéhez tartozik (Lv 22:10). Olykor pusztán szociológiai (Lv 23:35), máskor azonban inkább etnikai kategoriának tűnik (Lv 25:45).

זָר *„idegen", „más"*. E szó jelentésspektrumának íve az *idegen*-től az *ellenség* értelemig sok árnyalatot fog át, jelezve ezzel, hogy a *„másság"* keltette idegenségérzet milyen könnyen ellenségképzetbe csaphat át. A szó legszűkebb értelme szerint minden idegen, ami a törzsi határokon túl van. Házasság szempontjából pl. a más törzshöz tartozó már *„idegen"*. Szakrális cselekmények szempontjából *„idegen"* a „laikus", aki nem tartozik a Lévi törzséhez, sőt van olyan előfordulás, mely szerint az áronidákhoz képest *„idegen"* a lévita is. Tágabb értelemben a szó azokat az idegeneket jelöli, akikre a törvény nem vonatkozik, vagy legalábbis, akik törvényen kívülinek tekintik magukat (Hós 8:12). Ézsaiás (1:7) szavaiból arra következtethetünk, hogy az ilyenek azzal keltik az ellenséges dúlás képzetét, hogy gondolkodásuk és egész viselkedésmódjuk másságával megzavarják a szokott rendet.

נָכְרִי *„idegen nemzetbeli", „külföldi"*. Témánkat érintő valamennyi szó közül ez fogalmazza meg legélesebben az etnikai különállást. A Dt 14:21 megkülönbözteti a betelepült idegentől (גֵּר), mint annál távolabb állót. A 29:21 pedig a *nokri*-t távoli külföldről származónak mondja; de *nokri* az Izráel területén levő város is, ha nem izráeliek laknak benne (Jdc 19:12). Hasonlóképpen az Izráelbe emigrált vagy házassággal odakerült külföldi is (2Sm 15:13; 1Rg 11:1.8).

אֶזְרָח „bennszülött". A teljes jogú szabad izráeli polgárt jelenti rendszerint a *gér*-rel szembeállítva. A körülmetéléssel betagolt *gér* vele azonos jogállásúvá válik. A szó kizárólag jogi szövegekben fordul elő, és sohasem vonatkozik az őslakosokra, hanem mindig a már letelepült izráeliekre.

2. Az etnicitás fogalma a Bibliában. Melyek azok a tényezők, amelyeknek a bibliai ember *összetartozás* és *elkülönülés* fogalmának kialakításában constitutiv szerepük van? Hámán a *„másság"*-ot teszi felelőssé az etnikai elkülönülésben (Eszt 3:8). Szavainak támadó éle mutatja, hogy az *elkülönülés, az eltérő életvitel* és általában mindenféle *másság* ingerlő hatással van a környezetre. Az etnikum fenti definiciója szerint három megkülönböztető jegyet kell megvizsgálnunk, mint az etnicitás összetevőit. Ezek: a nemzeti elem, a hagyományanyag és a nyelv. Teljesen félreértenénk azonban feladatunkat, ha a bibliai fogalmak vizsgálatánál éppen azt a teológiai közeget nem vennénk figyelembe, amely e fogalmakat döntően alakította. Ez rokon ugyan a hagyománnyal, mégis – úgy véljük – megkülönböztetendő tőle.
Mindezzel a következő sor alakul ki:

a/ a nemzeti elem,
b/ a hagyományanyag,
c/ teológia és
d/ a nyelv.

a/ Arról, hogy a ***nemzeti elem***-nek milyen fontos szerepe volt az összetartozás-tudat ápolásában, ékes bizonyságot tesznek azok a gondosan vezetett – és különö-

3 Bár egyes esetekben a fordítások élnek a *„pogány"* értelmező betoldásával.
4 Vallás értelemben később a prozelitát.

sen a kisebbségi helyzetben élők, vagy a fogságból hazatértek körében igen fontosnak bizonyult – genealógiák (Neh 7:61-64), melyekhez hasonlók a Bibliában ránk maradtak. A származás kutatásának és dokumentálásának különös fontosságot adott az, hogy Izráel történeti emlékezete szerint a nép egésze egyetlen őstől: Ábrahámtól, illetve közelebbről Jákób/Izráeltől származik. Hasonlóképpen a nemzeti összetartozás tudata fejeződik ki abban is, ha egy nép ősének nevét használja nemzeti névként, vagy – ami talán még ennél is kifejezőbb – az eponymon állandósult szókapcsolatait (*„Izráel fiai", „Izráel/Jákób háza", „Izráel/Jákób magva"*).

Hogy pedig Izráel nem csupán önmaga felől gondolkodott így, hanem így tekintettek moábi, ammóni stb. szomszédaikra, sőt – mint az ún. *népek táblája*[5] mutatja – az ismert valamennyi népre is, végképpen jól mutatja, hogy e nép szemében a közös eredet gondolata milyen fontos összetevője az etnikum fogalmának.

b/ A másik fontos tényező ***a hagyomány*** összetartó ereje. Ennek fontos szerepe az etnikum fennmaradásában aligha vitatható. Izráel, amelyet vallási parancsok kötelezték a hagyományok gondos ápolására – amint azt többek között az ún. katechetikai credo (Dt 6) bizonyítja –, a családot tette a hagyományőrzés egyik fontos bázisává. Az ősökről szóló történetek az ünnepi asztalnál apáról fiúra hagyományozódnak, az atyákkal kapcsolatos ígéreteket az utókor nyilvántartja, és – mivel a *traditum* együttal *credendum* is – ezzel a jövő reménységévé teszi.

Aligha tévedünk, mikor azt állítjuk, hogy Izráelben a hit-hagyománynak legalább akkora, vagy még nagyobb szerepe volt az etnikai összetartozásérzés kimunkálásában és fenntartásában, mint a nemzeti elemnek. Voltak vérségileg rokon népek, akik hitben mindvégig idegenek maradtak Izráel számára, és voltak idegen elemek, amelyek Izráellel együtt élték át az üdvtörténet egyes eseményeit, vagy elfogadták Izráel ezzel kapcsolatos hagyományait, és így betagolódtak a szövetségbe, egyszersmind pedig beleolvadtak az etnikumba.

c/ ***A theológia.*** Az Ószövetség egy olyan nép Bibliája, amely önmagát Isten különlegesen kiválasztott népének tekintette, és annak tudatában élt, hogy egyedülálló viszonyban van a világ teremtőjével (עַם-סְגֻלָּה /Ex 19:5/).

Egy ilyen hitlátás természetszerűleg döntő módon befolyásolja mind a nemzeti önértelmezést, mind a többi népekről alkotott véleményt. Éppen ezért különösen nagy súlya van annak, hogy Izráel e teológiai háttér mellett is egy vérből teremtettnek vallja az egész emberiséget. A maga kiválasztott voltát nem valamilyen kiváltságos teremtettségi státusszal vagy etnikai felsőbbrendűséggel, hanem történeti okokkal – Jhwh-val való történeti találkozásával – indokolja. Bár természetes és létező valóságként számol az emberiség etnikai megosztottságával, fenntartja az egész emberi faj egységének gondolatát, sőt éppen a népek megosztottsága dokumentumának, az ún. *népek táblájának* közlésével indirekte megismétli: a világ másodszor is egy vérből népesült be. Izráel hite tehát a többi népeket is Jhwh tulajdonának (Ex 19:5; Ps 24:1), és áldásai várományosának tekinti (Gn 12:3b; 18:18b).

Ettől eltérő látást két esetben találunk:

a/ ha a nemzetek ellenséges magatartása Isten ítéletét kényszeríti ki, vagy

b/ ha Izráelnek a velük való kapcsolata a tiszta hitet sodorná végveszélybe.

Nem kívánjuk tehát elhallgatni, hogy az Ószövetség történetében és prófétai hirdetésében gyakran találkozunk nacionalista felhangokkal. Ezek azonban elsőrenden nem politikai és nem etnikai fogantatásúak, hanem vallási gyökerekre, közelebbről az említett két okra vezethetők vissza. Ez nem enyhíteni kívánja a fájdalmas tényt, pusztán azt hívatott indokolni, hogy nem itt, hanem a „vallás és etnikum" cím alatt szólunk róla.

Izráel etnikai különállásának a népek nagy közösségében, a már említett kiválasztás-tudat nyújtott szilárd teológiai támaszt. Természetesen minden ilyen hit alkalmas arra, hogy a nemzeti öntudatosodásnak és etnikai felsőbbrendűségnek tápot adjon. Kétségtelen, hogy – mint a kristályosodási folyamat részei – ennek nyomai ismét csak tetten érhetők a Bibliában. Ám éppen a sokféle megnevezés (*kiválasztás, szövetség, „tulajdon" nép* /עַם-סְגֻלָּה/, stb) váltakozása, valamint a félremagyarázásuk ellen folytatott prófétai vita mutatja, hogy Izráel legjobbjai soha nem privilégiumnak, hanem éppen elkötelezésnek tekintették a szövetséget (Ám 3:2; Ézs 49:6). És nem hagyható figyelmen kívül, hogy a kiválasztás teológiai indoklásában igen heves tiltakozással találkozunk az ellen, hogy Izráel etnikai sajátságainak bármiféle szerepe lenne e tiszt elnyerésében (Dt 7:7).

d/ A nyelv (שָׂפָה, לָשׁוֹן) összeköt és elkülönít. Ennélfogva egyrészt szükségképpen döntő szerepe van az etnikai identitástudat alakításában, másrészt alkalmas arra, hogy az emberi kapcsolatokban konfliktusok forrása legyen. Éppen ezért feltűnő, hogy – noha a Biblia történeti elbeszéléseiben gyakran találkozunk a népek legkülönbözőbb szintű érintkezésével – a nyelv-kérdés mint kommunikációs nehézség szinte egészen a háttérben marad. Még feltűnőbb, hogy míg az egy vérből teremtett emberiség etnikai megosztottsága természetesnek tűnik (Gn 10), nyelvi megosztottsága nem. Az előző benneértetik a föld betöltésének áldásígéretében, az utóbbi, az egységes ősnyelv felbomlása viszont ítéletként (kényszerítő erő) jelenik meg. Érthető, hiszen a meg-nem-értés lehetetlenné teszi az együttműködést: békében gátolja az építést, háború idején pedig tovább növeli a nyomorúságot (Is 28:11; 33:19), de az idegen nyelv ugyanígy zavar forrása lehet a teológiai megértésben is (Ez 3:5-6). A hit zavartalan kommunikációjának helyreállításához nem kisebb erőre, mint a Szentlélek munkájára van szükség (Acta 2).

Összefoglalásul elmondhatjuk, hogy a Bibliától idegen a nyelvkérdés bármilyen túldimenzionálása. Végtelenül természetesnek tekintik, hogy immáron minden népnek megvan a maga nyelve (Gn 10:5.31), amelynek alapján adott esetben felismerhető (Jdc 12:6; Mt 26:73). Ez azonban önmagában nem forrása a konfliktusoknak. Más nyelvekkel szemben tanúsított türelmetlenséget nem ta-

5 Gn 10.

pasztalunk, pusztán a saját nyelv elvesztése feletti, keserű felindulást (Neh 13:23-25). Egyébként története során Izráel kétszer is cserélt nyelvet: először, amikor ősei nyelvét az általunk „héber"-nek nevezett nyugatsémi nyelvre cserélte, másodszor, amikor az arámra tért át. Mindezt anélkül, hogy eközben indentitását feladta volna.

IZRÁEL ÉS A NÉPEK KAPCSOLATA

A maga hosszú története során az Ószövetség népével éppúgy találkozunk uralkodói szerepben, mint kisebbségi vagy éppen szórvány helyzetben. Hogyan jelentkezik az etnikai kérdés ezek között a körülmények között?

1. A határokon belül. Izráel mind a törzsszövetségi korban, mind a királyság idején, sőt a fogság után is zárt magába etnikai kisebbségeket. Az ebből adódó problémakör összetett voltát már az „idegen" jelentésű szavak magas száma is sejteti. Egy ország életében természetesen az etnikai különbségeken kívül is sokféle belső rétegződés mutatkozik. Nem is mindig könnyű közöttük a „másság" különféle árnyalatait elkülöníteni, mert pl. az etnikai különállás jogi különállást is vonhat maga után, vagy megtörténhet, hogy egy etnikai kisebbség szociológiailag is zárt egységet képez. Mindenesetre az egyértelműen etnikai vonatkozású szövegek alapján, elmondhatjuk, hogy a maga korához viszonyítva Izráel jogrendjében feltűnően kevés a hátrányos polgárjogi megkülönböztetés. Igaz, ez a kevés általában igen fájdalmas pontokat érint, mint a *rabszolgaság, kamat,* stb. (Lv 25:44-46; Dt 15:3, 23:20-21). Hogy azonban e kérdések milyen erős belső vajúdást okoztak Izráel társadalmában, azt legvilágosabban a törvénygyűjtemény belső feszültsége mutatja, mert rendszerint megtaláljuk benne az összebékíthetetlenül ellentétes értelmű rendelkezéseket is: *„Ne zsákmányold ki a nyomorult és szegény napszámost, akár atyádfia, akár jövevény, aki országodban, városaidban lakik."* [6] Másrészt fontos tudnunk, hogy a gér-ezrah megkülönböztetés az esetek zömében éppen nem az eltérő jogállást fogalmazza meg, hanem a törvény előtti egyenlőséget hangsúlyozza (Ex 12:49; Nm 9:14; 15:15.16).

Az etnikai határok áttörése. Egy nép azzal is sokat elmond etnikai látásáról, hogy a befelé nyíló ajtókat mennyire tartja nyitva, vagy éppen mennyire torlaszolja el. Itt azt a két héber szót hívhatjuk segítségül, amelyek az össznépi egységet fogalmazzák meg: a *gój*-t és az *'am*-ot. Az előző inkább a politikai határok által jelölhető összetartozást írja le, míg a másik az összetartozás genetikai/etnikai elemeit hordozza inkább. Témánkhoz ez a második áll közelebb. A két (egyébként sokszor szinonim) szó különbségéből válik érthetővé, hogy az előbbi, a *gój* Istenre vonatkozólag soha nem fordul elő constructusi kapcsolatban vagy birtokragos formában[7], csupán az *'am* (*Isten/Jhwh népe,* stb); jeleként annak, hogy pusztán a politikai határ nem köt Jhwh-hoz. Az ő szövetségébe az etnikumhoz csatlakozás által lehet bekapcsolódni, ahogy ez a körülmetélkedés jelében ki is ábrázolódik.

Az a sajátos kettősség tehát, amit a zsidósággal kapcsolatban ma is látunk – hogy ti. aki születésénél fogva zsidó, az akkor is annak számít, ha istentagadó, míg a kívülről érkező csak úgy válhat zsidóvá, ha a vallási parancsokat aprólékosan betartja –, csirájában már a bibliai korban megfigyelhető: az etnikai határok vallási úton törhetők át (Ex 12:48). A *gér* beépülhet Izráel népébe azáltal, hogy vállalja annak történelmi múltját, hitét és hagyományait. Erről a körülmetélkedés felvételével tehet bizonyságot, ami egyben az etnikai beolvadás jele is. Önként adódik a megjegyzés, hogy az etnikai kapcsolatok rendezésének kényszerű vallászcserébe rejtett útja számunkra, keresztyének számára járhatatlan.

Vallás és etnikum. Izráel történetében e kettő sajátos összeszövődésben jelentkezik. Láttuk, hogy az etnikumba a vallás kapuin át lehetett belépni. Említettük azt is, hogy viszonylag kevés hátrányos polgárjogi megkülönböztetés volt a *bennszülött* és az *idegen* között. Itt azonban a vallási megkülönböztetésről is szólnunk kell. Ilyet nagyobb számban találunk: a *gér* pl. fogyaszthat egyes, az izráeliek számára tilalmas ételeket, és megfordítva. Nincs kötelezve a vallás előírásainak betartására (körülmetélés, zarándokünnepek, stb), de kedvezéseiben sem részesül. Röviden azt mondhatjuk, hogy mindez egyszerűen *másságának* tiszteletben tartása. Meg kell itt jegyeznünk, hogy vannak olyan religio-szociális rendelkezések is, amelyek az idegenekre is vonatkoznak, mint pl. a szombati nyugalom, mely egyszerre parancs és kedvezés.

Isten népe más népekkel állandó kulturális, nyelvi és egyéb kölcsönhatásban élt. E kölcsönhatás egyrészt gazdagít, másrészt veszélyezteti az identitást. Ez utóbbira, az identitás feladásának veszélyére reagálnak azok az ószövetségi helyek, melyek a más etnikumhoz tartozók totális annihilációját követelik. Mögöttük a hit tisztaságának féltése áll. Ezek tehát ismét tagadhatatlan vallási indíttatásból származnak. A tárgyilagos vizsgálat törekvése azonban arra kötelez, hogy velük kapcsolatban megállapítsuk: az őslakosok kiirtásáról, nem mint megtörtént eseményről olvasunk történeti beszámolókban, hanem mint követelményről a hitbuzgalmi írásokban, illetve szemrehányásként, pontosan azért, mert nem valósult meg. Így éppen bennünket, a Biblia és a hit embereit intenek alázatra, és figyelmeztetnek a vallási féltékenységből eredő etnikai türelmetlenség kísértésére.

Az etnikum a polgári életben. Izráel – már korábban említett – teológiai látása szerint valamennyi nép Istené. E hite megkövetelte a kisebbség iránt tanúsított méltányos magatartást: *„Ha jövevény tartózkodik nálatok az országban, ne legyetek hozzá kegyetlenek! Olyan legyen a köztetek tartózkodó jövevény, mint a közületek való bennszülött! Szeressétek, mint magatokat, mert jövevények voltatok Egyiptomban"* (Lv 19:33-34). A Tórában egész sereg hasonló szellemű rendelkezést találunk a törvény előtti egyenlőség biztosítására (Ex 12:49; Lv 24:16,

6 Dt 24:14.
7 Itt Sf 2:9 az egyetlen kivétel.

22; Nm 9:14, 15:29-30; Dt 27:19). A történeti könyvekben pedig sok olyan elbeszélést, amelyben idegen nemzetiséghez tartozók pozitív hősként szerepelnek (a kenizzi Káleb, a jerikói Ráháb, a moábi Ruth, a hettita Uriás, stb). Sokan magas tisztséget töltenek be.

Itt-ott annak is nyomára lelünk, hogy Izráel mit tett az ösztönös fenntartás, vagy az öröklött gyűlölség oldása érdekében. Itt fontos szerepe volt többek között az olyan elbeszélések hagyományozásának, amelyek a szomszéd népekkel vagy az őslakosokkal való együttélésről szólnak, pl. *„Ráháb megvédi a kémeket", „Ruth története"*, stb. Ezeknek egyik gyöngyszeme *„Izsák és Rebeka története"*. Az ősatyának örökletes fenntartása van az idegenek iránt, akik egyébként hazájának őslakói.[8] Óvintézkedést tesz, de hamarosan nemcsak az derül ki, hogy félelme teljesen alaptalan volt, hanem az is, hogy aggályosságával majdnem ő maga idézte fel a veszedelmet, amelytől rettegett (Gn 26).

2. Izráel határain kívül. Az idegen iránti megértő magatartás követelményét a törvények gyakran indokolják azzal, hogy Izráel maga is megtapasztalta a kisebbségi sorsot: számkivetésben, fogságban és diaszpórában egyaránt. Eközben éppúgy tapasztalt megértést, ahogy népirtó szándékkal is találkoznia kellett. A rugalmas perzsa kormányzat pl. magától értetődőnek tekinti, hogy a kisebbségeknek saját nyelve és saját írásmódja van, és az udvari adminisztratura ezeken teszi közzé kiáltványait (3:12. 8:9).

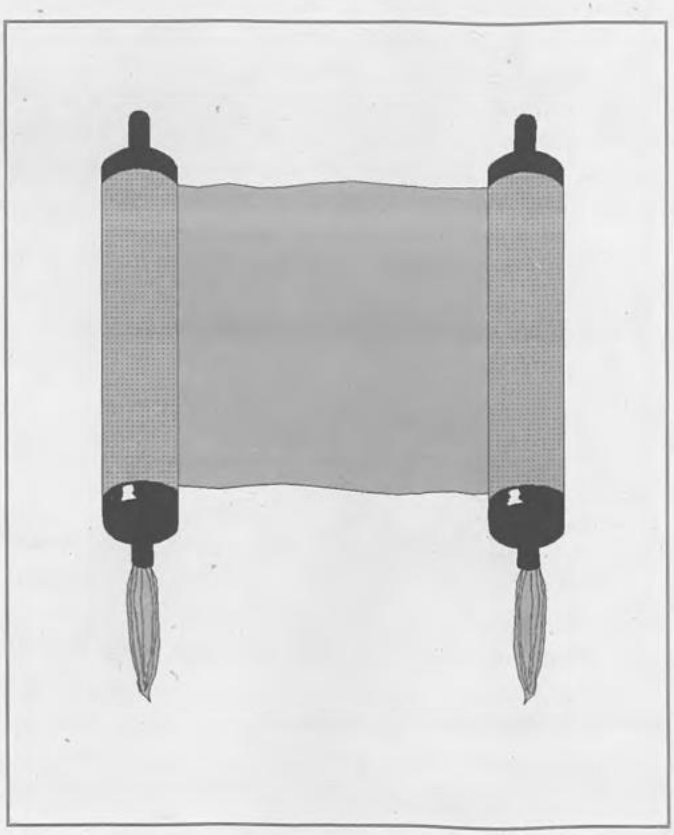
Az etnikai feszültségek és összecsapások okait kutatva olyasmiket találunk, mint a népességi arányok felborulása következtében a biztonság elvesztésétől való félelem (Ex 1:9-10), vagy a szellemi fölény miatt támadt irígység (Dn 6:4-6), máskor meg a féltékenységgel párosult politikai ambíció (Eszt 3:1-6). Megjelenik még a tartós következményekkel járó politikai melléfogás is (Dt 25:17-19; 1Sm 15:2-3), valamint a sokszázados etnikai feszültséget okozó vallási féltékenység (Eszt 4:2kk; Jn 4:9b; Lk 9:43).

A kisebbségben levők feszültségoldó mechanizmusai közül megemlítjük az idegenben magas beosztást betöltő Nehémiás vagy Dániel megbízhatóságát, amely nem állt ellentétben a hazájukhoz és hitükhöz való hűséggel. Józsefet, a *judeus asszimilans* példáját , aki benősül és idegen nevet vesz fel. A kettős névhasználatra több példát is találunk a Bibliában (Dn 1:7; Eszt 2:7; Act 13:9), sőt a kettős állampolgárság sem ismeretlen (Act 21:39. 22:25-28).

Keresztyén reménység. Az apostoli kor keresztyénei jórészt diaszpórában élnek. Hátrányos megkülönböztetésük nem etnikai jellegű. Környezetükben viszont állandóan találkoznak e kérdéssel, sőt a korai gyülekezetnek magának is birkóznia kell a zsidókeresztyén – pogánykeresztyén etnikai feszültséggel. A kihívást a keresztyénség igen komolyan vette. Annak ellenére, hogy még saját tanrendszerét sem dolgozta ki, a társadalom örök égető kérdéseit: a nemek, kultúrák, etnikumok és szociológiai rétegek feszültségének kérdését napirendre tűzte. Az etnikai problémára kettős feleletet adott: a diakonátus intézményének felállításával gyakorlati megoldást keresett, dogmatikailag pedig az Úrban való egyenlőség megvallásával a hit folyamatos feladatává tette e kérdés megharcolását a jelenvaló világban. A Jelenések könyvében az a reménység szólal meg, hogy az etnikai nyelvi különbségek nem fogják megakadályozni vagy csökkenteni a Bárány dicséretét, sőt az e gátak felett is áttörni tudó magasztalás csak teljesebbé teheti a soknyelvű örömünnep harmóniáját.

Források:

D. I. *Block*, „Nations" **ISBE** -3. p492-496.
R. A. *Bowman*, „Genealogy" **IDB**-2. p363-365.
F. F. *Bruce*, ***Israel and the Nations,*** Exeter, 1975.
R. E. *Clements*, s.v. גוי in **TDOT**-2.
J. W. *Flight*, „Nationality", **IDB**-3. p512-515.
E. J. *Hamlin*, „Nations" **IDB**-3. P515-523.
M. *Jastrow*, Jr., „Races of the Old Testament", in *Hastings* (ed.) **DB**. Ext. vol. p72-83.
D. *Kellerman*, s.v. גוי in **TDOT**-2
K. L. *Schmidt*, s.v. ἔθνος in **TDNT**-2
L. A. *Snijders*, s.v. זָר/זוּר in **TDOT**-4.
E. A *Speiser*, „Man, etnic divisions of", **IDB**-3. p235-242.
H. *Strathmann*, s.v. λαός in **TDNT**-4.

Gn 20 (Ábrahám és Sára Abiméleknél.)

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Lewis A. Drummond

ISTEN CSODÁLATOS MUNKÁJA

III. rész
ISTEN SZENT A MEGÚJULÁSBAN
ENNÉLFOGVA FORDULJ EL BŰNÖS ÚTAIDTÓL!

Ébredés a Sinainál – 2Móz 32-34

„Ha nem jön velünk a te orcád, akkor ne is vigyél tovább bennünket!" (2Móz 33:15). Mózes gyakran elvesztette a türelmét. A forradalmár izráelitákat mindig úgy vezette, hogy azok örökké panaszkodtak, fontoskodtak előtte és vádolták vezetőiket. Amikor aztán Mózes felment a Sinai hegyre, hogy átvegye Istentől a szövetség törvényeit, bálványimádásba, erkölcstelenségbe, részegeskedésbe és falánkságba estek. Mind vádolták Mózest. Ezek a szent Isten kiválasztott népe. Érthető, hogy miért kiáltott föl Mózes Istenhez: *„Ha valóban megnyertem jóindulatodat, ismertesd meg velem a te utadat, hadd tudjam meg tőled, hogy megnyertem jóindulatodat. Nézd, ez a nép mégiscsak a te néped!... Mutasd meg nekem dicsőségedet!"* (2Móz 33:13, 18).

Isten ezt mondta: *„Orcámat azonban nem láthatod, mert nem láthat engem ember úgy, hogy életben maradjon"* (2Móz 33:20). Isten akkor azt mondta a lehangolt, összetört szolgájának: *„És amikor elvonul dicsőségem, a kőszikla hasadékába állítalak, és kezemmel betakarlak, amíg elvonulok. Azután elveszem kezemet, és meglátszhatsz hátulról, mert orcámat senki sem láthatja meg"* (2Móz 33:22-23).

Isten ígérete szerint eljött ennek is az ideje. Mózes látta Isten szentségét. Megújult és megbékélt. Mózes ezután lejött a szent hegyről, amikor az izráeliták meglátták, félelmükben visszariadtak. Mózes ugyan nem tudta, hogy arcán a bőr ragyogott Isten látásától. Azt mondja a Biblia: *„Isten világosság, és nincsen benne semmi sötétség"* (2Jn 2:5). Ébredéskor Isten szentnek nyilvánítja ki önmagát. Az ébredés talaja mindig szent. Isten legáltalánosabb tulajdonsága, a szentsége, azt követeli, hogy mindnyájan térjünk meg bűnös útainkról. Ez az, amit Pál apostol mondott, amikor azt mondta a korintusiaknak: *„Mi pedig, miközben fedetlen arccal tükrözzük vissza az Úr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre formálódunk át az Úr Lelke által, dicsőségről dicsőségre"* (2Kor 3:18).

Mózes tapasztalata a 2. könyve 32-34-ik részeiben tökéletes példája az ébredési alapelveknek. Amint egy bibliamagyarázó írja, – kiváló tanulmány forradalmi- és hittagadó napokról, amikor Isten céljait helyreállítja, és a szövetségi életet megújítja. (The Broadman Bible Commentary, 2 kötet, 450. oldal). Ha erre a szentségre térünk, akkor Isten helyreállítja a szövetséget, mi pedig felfedezzük:

Ébredés idején Isten szentsége felszínre hozza az emberi gonoszságot.

Alapvető emberi probléma az, hogy bűneink megvakítanak, emiatt nem látjuk Isten arcát. Ez a bűnös állapot önmagában szemlélteti azt a tapasztalatot, amit Izráel története mutat a Sinai-hegy lábainál.

Az ember bűnössége hálátlanságban nyilvánul meg.

A történet a hálátlan, feledékeny zsidók körmönfont megvetését reflektálja. Már nem ismerik el Istent nagy szabadítójuknak, és ez kitűnik Isten szabadító eszközeiből is. Mózes elhagyta értük a fáraó fényűző palotáját. Majd otthonra talált Midián földjén, de elhagyta apósa biztonságos sátorát, hogy gondozza az izráelitákat, és hordozza ügyüket. Bátran odaállt értük a fáraó elé.

Az ember bűnössége tiszteletlenségben nyilvánul meg.

„Nem tudjuk, hogy mi lett vele" (2Móz 32:1), mondták az elégedetlen zsidók. Csakhogy ez nem volt igaz! Tudták, hogy Mózes Isten szent hegyén van. Látták, amikor belépett a felhőbe. A felhő csendes volt, de földöntúli fényben izzott. Látták a fényt, és hallották a dörgést. Tudták, hogy Mózes Istennél van. A táborból már 14 napja, hogy elment. Talán már néhányan csúfolódtak is: „Mózes fönt van, valami szent missziós feladattal!" A tiszteletlenség Isten iránt: bűn.

Az ember bűnössége bálványozásban és érzékiségben nyilvánul meg

„Összegyülekezett a nép Áron köré, és azt mondták neki: Jöjj, és készíts nekünk istent" (2Móz 32:1). Fölismerték a zsidók, hogy nem kell elpártolniuk a vallásosságtól. Csináljon nekünk isteneket Áron! – Jó dolog a vallás. *„Csinálj nekünk isteneket Áron!"* Az istentiszteletnek van társadalmi és pszichológiai értéke. *„Csinálj nekünk isteneket, Áron!"* Vallásos teremtmények vagyunk. *„Csinálj nekünk isteneket, Áron!"*

Mindig lesz egy „Áron", aki megcsinálja nekünk azt az istent, akit mi tisztelni akarunk. Akár gyakorolhatjuk is úgynevezett keresztyén vallásosságunkat. Ne feledjük, Áron aranyból csinált borjút, és kihirdette Jahve ünnepét. Amikor megvolt az istentisztelet *„leült a nép enni és inni, majd mulatozni kezdtek"* (2Móz 32:6). Az Isten igaz tiszteletével a vallásosságot keverni, utálat. A zsidók azonban nagy racionalisták voltak; ameddig csak lehetett tisztelték Jahvét, de csak addig, amíg az nekik kellemes volt.

Áron nem látta – ostobán – a bálványozás veszedelmét, illetve az érzékiség tragédiáját, hogy a szent, spirituális istentiszteletet helyettesítették, és felkeltették Isten haragját. Ez az, amiért a Bibliában a bűnt lázadásnak tekinti Isten, aki megmondta Mózesnek: *„Látom, hogy ez a nép kemény nyakú nép"* (2Móz 32:9).

Mi már teljesen elfelejtettük azt, amit a puritán őseink még jól tudtak: a bűntelenség határának átlépése bűn. Isten szent. Bűnös útainkról hozzá kell térnünk. Valódi hitbéli ébredés soha nem jön el, amíg bűnös dolgainkkal foglalkozunk.

Ha pedig nem fordulunk el a bűntől, Istennek ezt kell mondania nekünk: *„És most hagyd, hogy fellángoljon ellenük haragom, és végezzek velük"* (2Móz 32:10a).

Isten szentsége az ébredéskor emberi közbenjárókat igényel.

Vagy imádkozunk, vagy vesznünk kell. Kaliforniában a baptisták országos evangélizációján Harry Williams, az országos evangélizáció igazgatója, konferenciai témáról ren-

delkezett: „A szív megtérésért kiált!" Írják ezt fel egy nagy zászlóra. Amikor ennek foganatja lett, Williams látja, hogy kitűzik a zászlót, amire a dekoratőr felírta: „A szív túlélésért kiált!" Talán ez egyáltalán nem volt hiba. Mózes jól látta az alapelvet, amikor Isten elé állt kegyelemért könyörögve, hogy a közbenjáró imádság minden lelki ébredés alapja.

E. M. Bounds „Az ima fegyvere" c. könyvében állítja: „Amire ma az egyháznak szüksége van, az nem több vagy jobb gépesítés, új organizáció vagy újfajta módszer, hanem olyan ember, aki a Szentlélek által képes imádkozni; több és több ember, imádságos hatalommal. A Szentlélek nem módszerek által nyilvánul meg, hanem emberek által. Nem szerkezeteken át érkezik, hanem embereken át. Nem gyárakat avat, hanem embereket, mégpedig imádkozó embereket."

Mózes imádkozó ember volt. Nem hagyta a népét a maga bűnében és bajában. Amint egy bibliamagyarázó ezt kifejezi: „A támadt váratlan lehetőség közben minden a közvetítőtől függött. Isten kegyelme által gondoskodott olyan személyről, aki akart a résre állni" (Arthur W. Pink, Gleanings in Exodus, 323. oldal).

Mózes imádsága a helyreállításért ezeket az alapelveket vette figyelembe:

Isten népe kegyelemből van. Csak a kegyelem tudta őket megtartani. *„Mózes azonban esedezett Istenéhez, az Úrhoz, és ezt mondta: Miért gerjedsz haragra, Uram, néped ellen, amit nagy erővel és hatalmas kézzel hoztál ki Egyiptomból?* (2Móz 32:11). Még ha ők 'kemény nyakú nép' is (2Móz 34:9), *akkor is Isten népe.*

Alapvető elv érvényesül: isten szövetséges népe az ÚR kegyelméből tér meg. Ébredés velünk, Isten népével kezdődik: *„Nem akarsz új életet adni nekünk, és örömet szerezni népednek?"* (Zsolt 85:7).

Mózesnek az is eszébe jutott, hogy kockán forog Isten jó híre. *„Miért mondanák az egyiptomiak: Vesztükbe vitte őket Isten, megölte őket a hegyek között, és eltörölte őket a föld színéről"* (2Móz 32:12). Isten neve is kockán forog a népével együtt. Ha a népét nem tekintik jó szívvel szentségükben, hogyan hiszi ez a világ, hogy Isten szent? Helyesen teszik a kálvinisták, ha emlékeztetnek minket arra, hogy az emberiség végső célja Isten megdicsőítése, és az örvendezés az Úrban örökké.

Végül, Mózes Isten előtt megtanulta, hogy Jahve valóság, a hit felismeri a szövetség népe iránti kegyelmét. *„Emlékezz szolgáidra, Ábrahámra, Izsákra, Izráelre, akiknek önmagadra esküdtél"* (2Móz 32:13). Mózes imádkozott, szenvedélyesen így érvelt, amiképp végül olvashatjuk is: *„Ó, jaj! Igen nagy vétket követett el ez a nép, mert aranyból csinált Istent magának. Mégis, bocsásd meg vétkük et! Mert ha nem, akkor törölj ki engem könyvedből, amelyet írtál!"* (2Móz 32:31-32). Ez a közbenjárás, ami mindig megváltoztatja a történelmet. Miután Mózes imádkozott *„Az Úr szánalomra indult, és nem hozta rá népére azt a bajt, amit gondolt"* (2Móz 32:14). Az imádság dominál. Mózes manapság meg akarna inkább halni, ha nem jönne még ébredés?

A Hebridákhoz tartozó Lewis szigeten, 1949-ben – a Skócia partjaitól észak-nyugatra fekvő zord, széljárta szigetek egyikén a hívőknek egy kis csoportja nagyon érezte, hogy ébredésre van szükség. Falujukon kívül, egy régi csűrbe mentek imádkozni hetenként két vagy három estén. Estéről estére harcoltak Istennel az ébredésért. A gyülekezetük hideg és apatikus volt. Néhány megváltott volt azért köztük. Egyre súlyosabb lett a lelkiismeretük terhe. Gyakran előfordult, hogy imaóráik reggelig tartottak.

Mindez napokig, hetekig, hónapokig tartott. Egy éjszaka egy fiatalabb férfi felállt és tipikusan brit angolsággal ezt mondta: „Emberek ez ostobaság. Álljon a sarkára bárki közülünk, aki az ébredés iránt leginkább érdeklődik. Az mondja a zsoltáros: *„Ki mehet föl az Úr hegyére, és ki állhat meg szent hegyén? Az ártatlan kezű, a tiszta szívű..."* (Zsolt 24:3-4). Azokkal a szavakkal Isten ráébresztette őt magát és társait a tényleges szentségre. Új meggyőződésre jutottak. Meglátták, miben rejlik bűnös útjuk, és mint addig soha, ömlött belőlük a hitvallás.

Mindezek után, a hajnali órákban a csoport tagjai hazamentek. Legnagyobb ámulatukra a falu lakóit összegyülekezve találták a rendőrség előtt. Érdeklődésükre megtudták, hogy azon órában, amikor a Szentlélek őket a csűrben meggyőzte, a városban őket is meggyőzte, felkeltette álmukból, összejöttek és egymást arról győzték meg, hogy az állapotuk elveszett. Tehát felöltöztek, összegyülekeztek a rendőrségen – nem a templomban –, hogy megtalálják a módját, miként lehetnek megmentettek.

A néhány hűséges vezette a többieket. Isten elé léptek, mint Mózes a hitüket hagyó izráeliták elé. *„Nagy hatása van az igaz ember buzgó könyörgésének"* (Jak 5:16). Azon a napon, mielőtt lement a nap, a városban mindenki megtért.

Ez hihetetlennek tűnik. De csak azért, mert soha nem láttunk lendületes, lelki ébredést. Ha bármilyen okot találhatunk arra, amiért nem láttunk komoly megtéréseket najainkban, az csak azért volt, mert Isten szentsége nem engedte meg nekünk, hogy Mózesként térdeinkre esve járjunk közbe. Nekünk ezért kell elfordulnunk bűnös útjainktól.

Ébredéskor Isten szentsége meghatározza az emberi törekvéseket.

A keresztyén hívőknek el kell dönteniük, mi lesz a szolgálat után. Ezekkel a témákkal kell szembenézniük:

A keresztyén hívők nem adhatnak engedményeket a gonosznak. Nincs közömbös alap. Vagy Isten vagy az ördög. Áron megpróbálta a kompromisszumot. *„Ezt mondtam nekik (a népnek). Kinek van aranya? Ők pedig leszedték magukról, és ideadták nekem. Én meg tűzbe dobtam, és ez a borjú lett belőle"* (2Móz 32:24). Áron legalább őszinte volt. Isten soha nem jutalmazza a hazugságot.

A keresztyén hívők soha nem térhetnek le az engedelmesség útjáról. Mózes így kiáltott: *„Jöjjön hozzám, aki az Úré!"* (2Móz 32:26). Mindig ez az alapvető kérdés.

A keresztyén hívők nem kerülhetik el a bűnbánatot Isten színe elé állva. El kell hagynunk bűnös útjainkat, ahogy a Biblia kívánja. Vagy bűnbánat és megtérés, vagy ítélet. Izráelben *„...elesett azon a napon a népből mintegy háromezer ember"* (2Móz 32:28). A bűn komoly dolog.

A Sinai hegyi történet gyönyörű epilógussal zárul. Amikor Isten kinyilvánította szentségét, az izráeliták őszintén megbánták bűneiket. *„Ezért nem hordanak ékszert Izráel fiai a Hóreb hegytől fogva"* (2Móz 33:6). Már korábban letették ékszereiket az aranyborjú készítéshez, és ez majdnem az életükbe került. Most Istenért vetették le bűnbánattal az ékszereket, és megtalálták az életet. A bűnbánat komoly tapasztalatával megváltást nyertek. Megtanulták azt, amit Ézsaiás megtanult, amikor ezt mondta: *„Ezt mondja a magasztos, a felséges, aki örök hajlékában lakik, szent az ő neve: Magasságban és Szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felüdítem az alázatosok lelkét, felüdítem a megtörtek szívét"* (Ézs 57:15).

Konklúzió

Ide vonatkoznak Péter szavai: *„Mivel pedig mindezek így felbomlanak, milyen szentül és kegyesen kell nektek élnetek..."* (2Pt 3:11).

Sinai szent ragyogásától Izráel most már felébredt, megtisztult, megújult és megtért, azután elment az Ígéret Földje, az örökösége felé. Mi is velük mehetünk a boldog megtértek útjára.

/Folytatás következik/

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Dr. Haraszti Sándor

HITPRÓBÁK HÁZASSÁGBAN ÉS HÁZASSÁGON KÍVÜL – I.

Zürich, 1965.

Előszó

Soha sem volt időszerűbb az előttünk fekvő tanulmány, mint napjainkban. Az e világi ember élete is telítve van próbákkal. Hogy Isten nélkül mennyire nem sikerül azt megállni, a csődbe jutott életek milliói igazolják.

Különösen indítékot adott a kiadáshoz, hogy az utóbbi időkben sűrűsödik azon honfitársaink száma, akik ha olvasták volna könyvecskénket, talán nem vetették volna el maguktól utolsó kincsüket, a reménységet vagy családi életük romjain ma nem zokognának

A munka elsősorban hívőknek szól, akik akár házasságon kívül, vagy belül, de hitpróbák közepette élnek. Legyen ezen dolgozat segítőjük a harc győzedelmes megvívásában. Nemcsak az ifjak, hanem az idősebbek haszna is nagy, ha az itt leírt tanácsokat életükben gyakorlattá teszik.

Dolgozatunknak már történelme is van. Első kétharmada Magyarországon 1955-ben és 1956-ban, a Szabadegyházak előadása sorozatában és egyetemisták előtt hangzott el. Ugyancsak Magyarországon látott ez a rész nyomtatásban napvilágot. Az utolsó harmadra az 1956-os magyar események következtében már nem kerülhetett sor. Itt kerül először nyilvánosságra, amiért szerzőt hálás köszönet illesse.

Írónkról elöljáróban csak annyit, hogy a tárgy egyoldalú taglalásától igen szerencsésen menti egyéniségének univerzalitása, mivel egyszemélyben egyesíti a gyógyító orvost, az áldott igehirdetőt, a tudós pedagógust és filozófust.

És most folytassa a szerző, amit mi avatatlanul bevezettünk, minekelőtte az olvasóra Isten áldását és békéjét kívánjuk.

A kiadó

(Elhangzott a Szabadegyházak Tanácsának a házasságról szóló sorozatában, 1955-ben.)

✦

Alapige: *„Hogy a ti kipróbált hitetek, ami sokkal becsesebb veszendő, de tűz által kipróbált aranynál, dicséretre, tisztességre és dicsőségre méltónak találtassék a Jézus Krisztus megjelenésekor."* (1Pét 1:7)

Emberi életünk minden eseménye az örökélet szemszögéből nyer értelmet. A születés magában foglalja a halál kényszerét, a halál kapu az örökkévalóságba. Csak ez által a hit által nyer értelmet a halálra és az örökéletre való felkészülés. A földi élet iskolához hasonlítható, feladatokat kapunk, hogy azoknak megoldása által kifejlődjenek az igazi életre való ismereteink. „Senki sem lesz véletlenül boldog" – mondja egy latin közmondás. De hitbeli tapasztalatokat sem nyer véletlenül az ember. Próbák edzik meg az acélt, próba tisztítja az aranyat, és próbák erősítik a hitet.

A hit próbatételei velejárnak a házassággal is. A házasság nem az emberileg elérhető boldogság csúcsa: legalább annyi ok van benne a boldogtalanságra, mint a boldogságra. Egy német mondás szerint: *Ehestand ist Wehwstand* (A házasság fájdalmas állapot). Ha nem is áll egészen így a dolog, kétségtelen tény, hogy a házassággal megnövekednek a gondok. Aki eddig csak magával törődött, most már feleségéért és gyermekéért is aggódik. Nem kiváltságos a hívő ember házassága sem, mint ahogy maga a hívő is ki van téve a mindennapi élet esetlegességeinek. De hitben Krisztusra tekint és a próbák által erősödik, tudván, hogy *ha hordtuk a földinek ábrázatát, hordani fogjuk a mennyeinek ábrázatát is.*

Mire azonban ezt elérjük, addig sokszor kell életünket az Ő mértéke alá helyeznünk. Akik kegyesen élnek, azoknak sok zaklatásban van részük: küzdeniük kell egyrészt saját óemberi természetük ellen, másrészt a megkörnyékező bűn ezernyi csapdája ellen. De soha ne feledjük el, hogy a mi kipróbált hitünk ilyen módon találtatik dicséretre méltónak a Jézus Krisztus megjelenésekor.

„Ha csak ebben az életben reménykednénk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak volnánk" – mondja Pál. Valóban mi értelme lenne az önmegtagadásnak, a földi élet örömeiről való lemondásnak, a keresztyén erkölcs szerint való eljárásnak, ha utunk végcéljánál nem remélnők a Krisztussal való személyes találkozást? Nem a hamis sáfár rettegése jellemzi ezt a magatartásunkat, hanem a vőlegényét váró menyasszony boldog epekedése, aki nappal és éjjel készen van a rég várt találkozásra.

Egész keresztyén életünknek jellemzője valami kimondhatatlan feszültség, valami vándorlási láz, egy egész életünket átható idegenségérzés, amit Arany János klaszszikusan így fejezett ki: „Bujdosunk e földi téreken..." A hitetlen éppen úgy nem érti ezt, mint ahogy a verébnek nincs fogalma a fecskék belső nyugtalanságáról ősszel, vagy a túzoknak a gólyák vándorlásáról. A világirodalom legnagyobb allegóriái között említik Bunyan Jánosnak „A zarándok útja" című könyvét, és még a hívők közül is csak kevesen érzik át, mennyire a mindennapi keresztyén élet hiteles története az, ahogyan Keresztyén a Romlás vá-

rosából elzarándokolt a Mennyei Jeruzsálembe. Hát nem a mi történetünk az, amikor a golgotai keresztnél válláról lehullik a nyomasztó teher, vagy amikor Kétségbeesés óriás tömlöcéből a hit kulcsával menekül ki, vagy ahogyan Hiúság vásárában forgolódik, vagy ahogyan elszenvedi Igazsággyűlölő, Hízelgő, Babonás, Vaksi, Semmirekellő, Mellékúti, Világgaltart, Pénzsóvár stb. gonoszkodásait, vagy ahogyan átvergődik a Halál árnyékának völgyén, de végül is bebocsátást nyer a Mennyei Jeruzsálem kapuin?

Nincs az a költői képzelet, amely a való életnek minden eshetőségét elő tudná sorolni. De nincs a való életnek annyi kísértése és megpróbáltatása, amennyit nem vihetnénk hitben a mi Főpapunk elé, aki mindenekben megpróbáltatott, hozzánk hasonlóan, kivéve a bűnt. Az Ő megpróbáltatásai azt eredményezték számunkra, hogy meg tud indulni gyarlóságainkon, és közelebb érezzük Őt magunkhoz: viszont a mi hitpróbáink bennünket visznek közelebb Krisztushoz.

Az eljövendő világ szempontjából nincs döntő jelentősége annak, hogy házasságban, vagy házasság nélkül éltünk a jelenvaló világban. Az Újszövetség felfogása szerint nincs üdvösségszerző érdeme a házasságtól való tartózkodásnak, sőt maga a házasság intézménye is Istennek csak erre a világra szóló ajándéka. Azonban mint az életben minden körülmény, ez is elősegítheti vagy gátolhatja az örökéletre való felkészülésünket. Sem a házasság – sem a házasság nélküli élet nem sakramentális állapot, tehát nincsenek hozzákapcsolva különleges kegyelmi ajándékok és isteni ígéretek, nincs tehát egyik állapot sem kivéve a földi élet kisértései alól.

Tárgyalásunk során először azokkal a hitpróbákkal foglalkozunk, amelyek a házasság nélkül való állapotból adódnak.

1. TESTI ALKALMATLANSÁG

Szoros értelemben ide elsősorban azok a fejlődési rendellenességből vagy betegségből, illetve balesetből származó testi fogyatékosságok tartoznak, amelyek a férfit vagy nőt alkalmatlanná teszik a házas élet testi feladatainak teljesítésére. De tágabb értelemben ide tartoznak azok az egyéb szerveket érintő megbetegedések is, amelyek miatt, különösen a nő részére súlyos életveszedelmet jelent nem maga a házasélet ugyan, hanem a terhesség, vagy a szülés. Ilyen betegség például a tuberkulózis, a különböző szervi szívbajok, a krónikus vesegyulladás, a Basedowról nevezett kóros pajzsmirigytúlműködés, stb. Ezekben az emberekben megvan a normális nemi ösztön, de a felsorolt okok valamelyike miatt nincs módjuk annak a természetes kielégítésére. Joggal vetik fel a kérdést, miért tagadta meg tőlük Isten gondviselése ezt a lehetőséget. Alázatosan el kell ismerünk, hogy az élet miért-jeire nem mindig tudunk logikus és kielégítő választ adni, de a Szentírás alapján annyit biztosan állíthatunk, hogy nem cél nélkül, sőt éppen üdvösségünk érdekében engedi Isten a megpróbáltatásokat. Gondoljunk Jézus Krisztus válaszára, midőn a vakonszületett esetében a tanítványok kérdést intéztek hozzá, hogy kinek a vétke miatt született vakon a templomban ülő koldus. Ő azt felelte, hogy *sem az nem vétkezett, sem annak a szülei, hanem hogy nyilvánvalókká legyenek benne Isten dolgai.* A történet végén kiderül, hogy a vakonszületés alkalom volt Istennek nemcsak a testi látás megadására, hanem a lelki világosság megmutatására is. Vagy emlékezzünk Ezékiás nyilatkozatára, aki így szólt: *„Ímé, áldásul volt nékem a nagy keserűség, és Te szeretettel kivontad lelkem a pusztulásnak veremből, mert hátad mögé vetetted minden bűneimet"* (Ézs 38:17).

Földi életünknek sok nyomorúságáról nem látjuk ma még, mi célt szolgálnak, de eljön az idő, amikor világosan látni fogjuk, hogy: *„a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nékünk. Mivelhogy nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra"* (2Kor 4:17-18). Most is fülemben cseng annak az epileptikus fiatalembernek a fájdalmas kérdése, aki arra szeretett volna választ kapni, miért látta Isten jónak, hogy az ő édesanyja korán meghaljon, testvérei ütlegeljék őt, apja hitetlenül járjon a világban, és mindezeken felül ő még csak annyi vigasztalást se találhasson, amit egy szerető hitves jelent egy ilyen mindenkitől magára hagyott és még a hívősége miatt is gyűlölt embernek. Elmondta, hogy számára nem az önmegtartóztatás jelenti a fő nehézséget, hanem az egyedülvalóság és részvétlenség. (Bár nem akarta lekicsinyelni a probléma szexuális vonatkozásait sem.) Míg a szeretetközösséget igyekeztünk neki gyülekezetünkön belül biztosítani, másrészt neki sem tanácsolhattam mást, mint a becsületes önmegtartóztatást, kezdve a gondolatok tisztántartásán és a Krisztusban felajánlott erő naponként való igénybevételét.

Helyzetünk nehézségei nem jogosítanak fel bennünket a keresztyén erkölcs talajának az elhagyására. Nem szigorúan vett testi alkalmatlanság, hanem már az elmegyógyászat határán járó rendellenesség a homoszexualitás. Testileg nem látszik betegnek az ilyen ember, azonban hiányzik belőle a másneműek iránt való egészséges nemi érdeklődés, és csak hasonlóneműek iránt érez hajlandóságot. Ha véleményt kell mondanunk erről a kérdésről, akkor az ilyen próbában szenvedő embernek is csak azt mondhatjuk, hogy amiképpen az egészséges nemi ösztön kielégítése bűnös dolog házasságon kívül, és ha magát a házasságot testi alkalmatlanság gátolja, akkor az egész életen át való önmegtartóztatást kényszerülünk tanácsolni; ugyanúgy a beteges nemi ösztön esetében is az önmegtartóztatás az egyetlen helyes megoldás, nem pedig egy olyan bűnös viszonynak a létrehozása, amely egyrészt elítélendő, mivel természetellenes, másrészt mivel mellőzi a házasságot. Áll ez a megállapításunk a nemi ösztönnek mindazon kóros megnyilvánulásaira, amelyek akár házasságban, akár azon kívül a természet rendjétől eltérnek.

2. ÁLDOZATVÁLLALÁSBÓL NEM HÁZASODÓK

Ismerünk férfiakat és nőket, akik engedik elszaladni ifjúságuk legszebb éveit, anélkül, hogy megházasodnának, noha testileg erre teljesen alkalmasak. Nem is azért maradnak agglegények vagy vénlányok, mert túl nagyok az igényeik, hanem mivel feláldozzák a maguk egyéni életének a kiteljesedését öreg szüleikért, neveletlen, kiskorú testvéreikért vagy valamilyen egyéb szent célnak az érdekében (betegápolás, missziói munka). Bár lehetetlen ilyen életmódra vállalkozni anélkül, hogy a Szentlélektől

erre karizmánk (kegyelmi ajándékunk) ne lenne, mégis ki kell mondanom világosan, hogy ez az élet nem mentes sem a testi kívánságoktól, sem a lelki kísértésektől. Mikor meghal a szülő, akihez – a Biblia szavaival ellentétben – jobban ragaszkodtak, mint a feleségükhöz, vagy szárnyra bocsátják az árván maradt és szépen felnevelt kistestvéreiket, és azoknál köszönet helyett hálátlanságot vagy közömbösséget tapasztalnak; vagy a közösség szolgálatában rájönnek arra, hogy míg ők gyertyaként égették el magukat az oltáron, addig mások önérdeküket szolgálták, és akiket naponta imáikban hordoztak, azok róluk annyit sem tudnak, hogy élnek, ilyenkor könnyen támad fel az ember szívében a gyötrő kérdés: vajon érdemes volt-e?! Vagy amikor szobájukban magukra maradva arra gondolnak, hogy majd eljön az öregség, amikor egyedül fognak állni a világban, mint a szedett fa, szerető gyermekek és unokák nélkül, sőt talán létfenntartási gondokkal is küzdve, akkor önkéntelenül is ajkukra tolul a kérdés: *„Uram, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár!"*

Ha azonban képesek vagyunk hitben vizsgálni ezt a problémát, meggyőződésből erősíthetjük őket azzal, amit Pál mondott a feltámadásról szóló értekezése befejezéséül: *„Azért szerelmes atyámfiai, erősen álljatok, mozdíthatatlanul buzgólkodván az Úrnak dolgában mindenkor, tudván, hogy a ti munkátok nem hiábavaló az Úrban."* (1Kor 15:58).

Itt kell megemlékeznünk az özvegyekről is, akik gyermekeikre való tekintettel nem nősülnek vagy nem mennek férjhez újból. Az emberek tisztelettel említik az elhunyt hitves iránti hűségnek és a gyermekek iránt való szeretetnek ezt a szép példáját. Hadd mondjuk azonban meg, hogy ennek a magatartásnak csak akkor van igazi erkölcsi értéke, ha nem csupán az újabb házasság társadalmi formáiról való lemondást jelenti, hanem egyáltalán a házasélettől való tartózkodást. Egyébként könnyen Ananiás és Safira történetét ismételjük meg. Ők ugyanis olyan áldozatot hoztak az emberi elismerés kivívása végett, amit Isten nem kívánt meg tőlük – mint ahogy a házasság nélkül való maradást az Ige nem követeli az özvegyektől – ugyanakkor titokban meg akarták csalni a Szentlelket és a mezőnek árából félretettek...

Egyik nőbetegem beszélte el, hogy miután férje meghalt és ő egyetlen kislányával magára maradt, nem tudta magát rászánni újabb házasságra, mert sajnálta szegény gyermekét attól, hogy a nevelőapa esetleg mostohán bánik majd vele, és az új házasságból származó saját gyermekeit jobban fogja szeretni, mint az előzőből való, nevelt gyermeket. Ezzel szemben nem tudja magát megtartóztatni, és különböző futó viszonyokból kifolyóan annyi magzatelhajtást végeztetett, hogy – saját szavait idézem –: „annak még a számát sem tudom megmondani. Dehát ugyebár kényszerítve voltam, mivel ilyen állapotban csak nem vállalhattam a szégyent. Elvenni meg hát, nem vehetett el az illető, mert vagy én nem szerettem, vagy ha szerettem is, akkor nős ember volt." Ez a szóban forgó asszony jelenleg mindössze 40 éves, és kisleánya 10 esztendős. Az emberek csak annyit tudnak róla, hogy halott férje emléke iránt való hűségből és a kisleány iránt érzett felelősségből viseli az özvegyi fátyolt. Ezzel szemben házasságokat ingatott meg, fiatal embereket csábított el, sok induló életet csirájában elpusztított és képtelenné vált arra, hogy mint anya rajongásig szeretett gyermekének erkölcsileg helyes tanítást adjon és jó példát nyújtson. Ez a példa mutatja, hogy az özvegység is csak Krisztusban válik értékké: (1Tim 5:5). *„A valóban özvegy és magára hagyatott asszony pedig reménységét Istenbe veti, és foglalatos a könyörgésekben és imádságokban éjjel és nappal."*

3. KÉSŐN HÁZASODÓK

Bizonyos, hogy az embernek legéleterősebb periódusa a férfivá, illetve nővé érés időszaka. Az egészséges test és a töretlen energiák követelik a maguk jogait, ugyanakkor azonban hiányzik még a körülmények megfelelő mérlegelése, a következmények felelősségteljes áttekintése, de különösképpen hiányzik a megfelelő erkölcsi felfogás és erő, amely képesé tenné az embert a helyes cselekvésre. Soha nem láttam olyan világosan ezt a problémát, mint a közelmúltban, egyik alkalommal, midőn elbeszélgettem egyik betegemmel a családi élet és a nevelés néhány kérdéséről. Miután elmondtam a magam felfogását, ezt válaszolta az illető: „Önnek bizonyára hívő édesanyja volt és attól tanulta ezt a felfogást. De honnan legyen az embernek ilyen ismerete megfelelő irányítás nélkül? Ön a lelkiismeretre hivatkozott, de hogyan fejlődjék ki a lelkiismeret az egyház tanítása nélkül? Ön az emberi élet eszményi magaslatait és egy szent célra való törekvést mutatott be, de honnan ismerjünk szent célokat az Istenben való hit nélkül?"

Valóban igaz az Igének ez a megállapítása: *„Mi módon őrizheti meg tisztán az ifjú az ő útját, ha nem a Te beszédednek megtartása által?"* (Zsolt 119:9)

A HÁZASSÁGRA VALÓ HELYES FELKÉSZÜLÉS csak akkor lehet eredményes, ha állandó támogatást nyerünk megfelelő hívő környezetben. Ezért olyan jelentős a szülői ház légköre és a gyülekezeti életbe való eleven bekapcsolódás. Nem csupán arról van szó, hogy az ifjúi energiák le legyenek kötve, hanem arról is, hogy ami földi testünk Krisztus titokzatos testének tagja legyen, és ilyen módon részesüljünk a Krisztus erejéből is. Igaza van an-

nak a latin közmondásnak, hogy *otia dant vitia* (tétlenség szüli a bűnt).

Tanácsos, hogy a házasságra való felkészülés idejét megfelelő módon kihasználja az ember. Mind a két félnek minden erejét latba kell vetnie, hogy végül is összeházasodhassanak. Jó, ha előre gondoskodnak ma is kellő menynyiségű ruháról, ágyneműről, bútorról; jól teszik, ha elsajátítanak valamilyen kenyérkereső foglalkozást, akár mesterséget, akár diplomához kötött életpályát; kívánatos, hogy sokat olvassanak; jól ismerjék a Szentírást, hívő énekeket, a magyar irodalom és világirodalom nagyjait, a világtörténelem és a földrajz nevezetesebb dolgait, és korántsem látszik haszontalan időtöltésnek, ha ebben a korban könyvtárat gyűjtenek maguknak, megszereznek néhány művészileg is értékes festmény- és szoborreprodukciót és nyelveket tanulnak. Nem állítom, hogy minden ember képes végrehajtani ezt a bő programot, azonban ki-ki tetszése szerint kiválaszthatja belőle azt, amit jónak lát.

És talán hadd említem még meg a helyes felkészüléshez azt, hogy az Ige nem ismer kétféle nemi erkölcsöt sem a házasság előtt, sem a házasságban. Ez annyit jelent, hogy bár a társadalmi előítéletek csak a nőtől kívánnak tiszta előéletet, addig a Biblia egyértelműen azt tanítja férfinek, nőnek egyaránt, hogy a mi testünk a bennünk lakozó Szentléleknek a temploma, amelyet Istentől nyertünk és nem a magunkéi vagyunk (1Kor 6:19).

Nem csekély hitpróba sok fiú és leány számára az sem, mikor úgy látja, hogy Isten az ő számára nem rendelt társat a hívő közösségben. Természetesen, ha megfordítjuk a tételt, még nehezebb elképzelni azt, hogy hívőnek nem hívők között jelölt volna ki élettársat az Úr. Úgy vélem, nem az isteni kijelölés téved, hanem mi nem ismerjük fel az Isten akaratát, helyesebben: nem engedelmeskedünk az Isten felismert akaratának. Nem látszik ugyanis valószínűnek, hogy Isten különleges célok érdekében valóban nem hívő társat szánt volna mindazoknak a fiúknak és leányoknak, akik a világiak közé házasodtak. Sokkal kézenfekvőbb annak a feltételezése, hogy ezek a testvéreink engedtek a test kívánságának és a szemek kívánságának, és Démáshoz hasonlóan, elhagyták Isten népét *„e jelenvaló világhoz ragaszkodván"* (2Tim 4:10). Nem hinném, hogy akárcsak egyiküknek is sikerül majd megvalósítania annak a fiúnak az ötletét, aki egy egészséges almát a romlottak közé tett, hogy ilyen módon a rothadtak is meggyógyuljanak. Sajnos, az élet azt tanítja, hogy egyetlen romlott alma egy egész kosár egészségest megront, és egy kis kovász az egész tésztát megposhasztja. Önámítás tehát és fejjel a falnak menés, ha valaki ilyen ingatag érvelés alapján hagyja ott Krisztus népét, mert hiszen semmi ígéret nem támogatja ebben a lépésben, hacsak az nem, hogy *„mi egyezsége Krisztusnak Béliállal? Vagy mi köze hívőnek hitetlenhez?"* (2Kor 6:15).

A kérdés lelki és testi vonatkozásait tekintve, a későn házasodók problémakörében tárgyalhatjuk azoknak a hitpróbáját, akiknek beteg a menyasszonyuk vagy a feleségük, illetve valamilyen oknál fogva hosszabb időre távol van a vőlegényük vagy férjük (hadifogság, távoli munkahelyen való dolgozás, külföldön tartózkodás stb.), és ilyen módon gyakorlatilag hosszabb időn keresztül nem házasoknak tekintendők. Erkölcsi magatartás szempontjából rájuk változatlanul állanak a fent elmondottak, tehát az, hogy szükségük van megfelelő igei irányításra, hívő környezetre, gyülekezeti közösségre, szabadidejük helyes kihasználására, és a kényszerű várakozás idején becsületes, önmegtartóztató életre. Kiss professzor azt mondta egy alkalommal, hogy az önmegtartóztatást nem lehet a szegről leakasztani, sem házasságban, sem azon kívül, hanem arra komolyan fel kell készülni, és amikor valóban szükség van a gyakorlására, akkor naponta imádkozni kell a benne való megerősödésért.

Összefoglalásul azt mondhatjuk a házasságon kívül tapasztalható hitpróbákról, hogy azok a házassággal való kapcsolatukat tekintve elsősorban az Istentől belénk oltott és önmagában erkölcstelennek semmiképpen nem minősíthető nemi ösztönből adódnak. Természetesen meg vannak a házasságon kívül való életnek ezenfelül mindazok a kísértései, melyek bennünket földi életünkben egyáltalán érhetnek (harag, felgerjedés, irigység, nagyravágyás, pénzsóvárgás, tisztátalan beszéd, gyűlölet, Isten iránt való bizalmatlanság, hitetlenség, engedetlenség stb.). Tagadhatatlan azonban, hogy míg az egyéb hitpróbákban az Ige alapján való helyes ismeret bizonyos megszorítással már záloga magának a helyes cselekvésnek, bár nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy emberi szívünk minden gondolata szüntelen csak gonosz, és képtelenek vagyunk bármi jónak a cselekvésére, addig szexuális téren a leghelyesebb igei ismeretet is leronthatja az ösztönök vad áradata, ha nem jön segítségül a helyes ismeretnek és a jóra való törekvésnek a keresztyén nevelés, a hívő család, a Krisztus erejét megjelenítő gyülekezet és az egyénnek a Szentlélek által megújított élete és állandó vigyázása és imádkozása. Nincs igazuk azoknak, akik – Freudra és a pszichoanalitikusokra való hivatkozással – azt állítják, hogy a szexuális ösztön énünknek központi és legmélyebb rétegű, valamint hatásában is legerősebb összetevője, amely ellen hiábavaló minden küzdelem, mert ennek a csatának rokkantjai vannak, de győztesei nem. Állítjuk mi is, hogy ez az ösztön igen erős, de a probléma sokat veszít az élességéből azáltal, hogy a puszta meglétét nemcsak, hogy bűnnek nem tekintjük, hanem Isten ajándékának, azon magasztos cél érdekében, hogy egyrészt megvalósítsuk Isten ama kijelentését, mely szerint nem jó az embernek egyedül lenni, másrészt engedelmeskedjünk annak az isteni parancsnak, hogy szaporodván és sokasodván benépesítsük a földet. Ha pedig valakit megváltoztathatatlan körülmények, vagy magasabb erkölcsi célkitűzések meggátolnak abban, hogy ennek az ösztönének megfelelően éljen és ilyen módon a fent vázolt isteni terveket szolgálja, állapotát ne tekintse Isten büntetésének, és a testében működő ösztön-erők miatt ne érezzen állandó lelkiismeretfurdalást, hanem fogadja hálaadással ezt az állapotot is, nem kérdezve, hogy miért van ez így, hanem kutatva, hogy mi célra akarja Isten őt ebben az állapotában felhasználni. Fogadják el tőlem ezek a testvéreim Pál apostol magyarázatát: *„Aki házasság nélkül van, arra visel gondot, ami az Úré, mi módon kedveskedhessék az Úrnak. Aki pedig feleséget vett, a világiakra visel gondot, mi módon kedveskedhessék a feleségének"* (1Kor 7:32-33).

Ezzel az Igével be is vezettük a házasságban élők hitpróbáit.

Folytatjuk

SZOLGATÁRSAK VÉLEMÉNYE

Szelídül a világ?

Különös az embereknek az a képessége, hogy a rosszat jónak, a jót pedig rossznak állítsák. A megtévesztő álnokságnak nemrég egy rádióbeszélgetésben válhattunk akaratlan fültanúivá. Kapás Irén riporternő olyan témáról beszélgetett, amit hazai bírói gyakorlatból vett esetként ismertetett és jogfejlődésünkbe illesztett; mégpedig, mint haladó folyamatot. Meglepő ügyességgel irányította a kérdezett jogászt, hogy a régóta általánosan elfogadott véleményhez képest a mai, enyhébb megítélést egy „szelídülő világ" pozitív irányvonalába állítsa. Az egész mikrofon előtti beszélgetést azzal a célzatos kérdéssel vezette be: Házasok voltak-e Ádám és Éva, vagy csak élettársak? Az élettársi közösséget tartotta természetesnek, mint a régi, elavult házassági intézmény eredetijét. Bizonyára egyházi kényszerítésre gyakorolták eddig; de most a nép már leszokik róla és a közvélemény korábbi tartózkodása is oldódik valahára. Szóval így „szelídül" a közvélemény, és 1978 óta már az enyhébb nézeteket vezethetik be a jogi gyakorlatba. Egyre kevesebb szó éri azokat, akik törvényes házasság helyett csupán a „természetes" élettársi viszonnyal elégednek meg. Miután a hazai bírók legalább 1960-tól kénytelenek különböző magánjogi döntéseiknél figyelembe venni a változást.

El kellene ismernünk, hogy az 1960-tól kimutatható „szelídülési folyamat" és a családi élet keresztyén mintájának fokozatos széthullása immár harminchat éven át, valószínűleg progresszív tendenciájú. Hiszen mi más lehetne, ha már „szelídülő" jelenség? A pártállami korszakban magasra szökött „állami gondozott" gyermekek száma, és a nyomába lépő bűnözés rohamosan növekvő aránya talán mégsem „társadalmi vívmány". Vagy végre találtunk valami jót? – Kiálthatnánk. – Bár, tartok tőle, – hogy a riportot hallgatva, kedvünk támad kiáltozni, de nem helyeslően.

A szofista okoskodás tudományos látszatának köntösébe bújtatva a beszélgetést, rátért az élettársi kapcsolat előnyeire és hátrányaira. Fölmért tehát minden előnyt és hátrányt. A puszta részletezéssel a tárgyilagosság látszatát kelti. Ezek után ki merje vádolni áltudományossággal, szándékos etikai destrukcióval, vagy talán a józan ész ellentmondásával? Hiszen látható, hogy mennyire alaposan körüljárta a témáját.

A fejtegetésből megjegyezni semmit sem tudtam, csupán annyit, hogy valami „kapitalista nézet" alapján az 1960 óta töretlenül ívelő vonulatot, az afféle „haladó hagyományt", elsősorban a magántulajdonnal hozta összefüggésbe egy etikai kérdéssel, és ez így súlyos tévedés. A jogi feltételrendszert ilyen egyszerűen, mondhatnám banálisan fogalmazta: Nem is kell az élettársaknak feltétlenül egy lakásban élniük. Bizonyára két lakásuk van. Manapság a fiatal házasulandóknak általában egy sem áll rendelkezésre. Kiemelte a közös vagyon feltételét. Illetve ügyes szónoki fordulattal átalakította a feltételt vagyonközösséggé, mint az élettársi viszony törvényes rendezettsége legfőbb kritériumát. Ezzel aztán a riporter az élettársi közösséget olyan házasulandóknak kívánta megkönnyíteni, akik koruknál fogva képtelenek tényleges házasságra, csupán barátságra vágynak.

Ennyit az épületes diskurzusról!

Már rengetegen szóltak és írtak előttem a családi élet válságáról, a meg nem született gyermekekről; az általános politikai, gazdasági és erkölcsi válságról. Magánéletünk szférájában önpusztító módszereinkről, amikkel nem váltottuk ki az európai népek szánalmát, inkább a gyanakvó tartózkodását.

Jézus Krisztus szerint *„boldogok a szelídek"* (Mt 5:5). Márpedig a mi nemzetünk ma egyáltalán nem boldog. A családi és erkölcsi válság besatírozása az említett antagonizmussal, úgy hat, mint egykor a nőgyógyászati rendelők előszobája falán díszelgő abszurd állítás volt a szülésről: „Asszonynak kötelesség, lánynak dicsőség..." A leányanyák különösebb boldogságát a „jó kis szlogen" hatására nem volt alkalmam látni.

Mai társadalmunkban könyvre nem telik, könyvtárba iskolások járnak. Nem hallgat az átlagos ember erkölcsi prédikációkat sem. A közvéleményt elsősorban a tánczenék szövegírói, másodsorban a tévé és utoljára a rádió formálja. A rádióriporter szándékától függetlenül „népnevelő". Ez fölveti nevelői felelősségét. Pont a nemzet sejtjét alkotó család rombolására érezne felelős küldetést? Akkor veszélyesen demagóg populista.

Ennek felismerése után szót kell emelnünk a keresztyén családi kapcsolat elfogadott értékének védelmében. Nem maradhatunk közömbösek ennek veszélyeztetése láttán. Még a szabad gondolkodással szemben is, – legyen a híve bárki. Védelembe kell vennünk az egészségesebb tradíciót, amiben felnevelkedtünk; hogy mi is felnevelhessünk, egy új és értelmes generációt a jövő számára. A tapasztalat legkevésbé sem támogatja azt, hogy a „természetesnek" kikiáltott élettársi kapcsolat kedvező lenne a családi élet intézményére. Eszményi családi kapcsolatot nem a házassági anyakönyvi kivonat teremt, ebben egyetértünk, de a tartós házasságok javára billen a mérleg akkor, ha a házasuló felek ünnepélyes és törvényes formában, Isten színe előtt fogadnak hűséget egymásnak. Még ezekben az esetekben sem zárható ki teljes bizonyossággal a családi életből a boldogtalanság, csak legfeljebb ritkább.

„Megbeszéltük egymással"

Nem szeretnénk felidézni valamennyi népi és nyelvi fordulatot, amelyekkel talán indokolatlan sérelmeket okoznánk. Annyit azonban tételezzünk föl, hogy népünk körében a tartósan meghonosodott gondolatok feltétlenül összefüggnek az igazsággal. A házasságon kívüli együttélésre vonatkozó egyik népi szólás a „vadházasság", nem jogtalan előítélet csupán, és valahogy nem illeszkedik a már említett „szelídüléshez".

A párválasztás két fél életének legfontosabb dönté-

se. Ha ilyen nagyon fontos döntésre jutunk, ünnepélyes – vagy ha tetszik ceremoniális – külsőségekkel is ki szeretnénk fejezni. A dolog lényegénél fogva, ezt szeretnénk mindenki tudomására hozni. Nemcsak az olyan kevésbé ünnepélyes megállapodásainkat kell külsőségekkel támogatnunk, amilyen például a parasztember szokása, amikor eladja lovát vagy tehenét, és felszólítja vevőjét: „Gyere, igyunk rá egyet! A vendégem vagy!" Hanem azt is, amikor meghívja családját, barátait, és bemutatja nekik élete párját. Akit Isten és emberek előtt; törvényesen és természet szerint, egy életre elfogadott. Hol van helye az ünneplésnek, az ünneplő nyilvánosságnak, a törvény jóváhagyásának, ha nem itt? Mégha meggyőződéses ateista az illető, talán akkor is megfordul a fejében a titokzatos „sors", ami éppen „őt" hozta elé. Összeállni lehet titokban, de házasodni ünnepélyes nyíltsággal szoktunk. A kamasz titkolja a szerelmét, de egy felnőtt nyíltan vállalja. Vágyik erre és nem bujkál a döntése titkolásával.Aki nem érzi az emberi természet ünnepélyes kényszerítését, nem érett meg erre az elhatározásra. Ha kora meg is lenne hozzá, legfeljebb szellemi és etikai retardációját bizonyítja a titkolózásával. Lehet, hogy soha nem is gyógyul ki belőle.

Ilyenkor persze a másik embertárs beleegyezése is szükséges. Mert ki ne hallott volna a házasulandók részletkérdésekben alkudozó és végül kiegyező megállapodásairól. A férfiak máskor konok határozottsága is tanúsít ilyenkor kompromisszum-készséget. Például egy ateista vőlegény, később talán erőszakos férj, a házasságkötés tervezésekor hajlandó a menyasszonya kedvéért még templomba is menni. Pedig vallásellenességének mindig csak hasznát vette eddig: Hadd fűzzek ehhez ismét egy népi bölcsességet: „Legalább egyikünknek legyen esze!"

Aki viszont ilyenkor sem tanúsít kompromisszumra készséget, vajon hajlandó arra később? Ha élete nagy döntését nem ünnepli legalább anyakönyvvezető jelenlétében, mire értékeli akkor élete legdöntőbb, tudatos lépését? Mindez kifejezésre jut az ember viselkedésében. Ezért nem megy senki farmerben és pulóverben házasodni. Ha mégis tenné, a szokatlanul szélsőséges viselkedést ajánlani nem szoktuk, nem kodifikáljuk az állami jogrendbe, követendő példaként. Voltak pilóták, ejtőernyősök, akik „az égben kötöttek házasságot", de azért ezzel nem hozott semmiféle ajánlást általában a házasságkötésre eddig még senki. Pedig micsoda „jó eset"!

A gyermekeknek mindkét szülő szerető jelenlétére szükségük van

Nekünk tehát más a véleményünk. Isten örök érvényű parancsolatával értünk egyet, és ő paráznaságnak ítéli a házasságon kívüli kapcsolatot. Nem tűrhetjük szó nélkül az ilyen kificamított felfogást, és családellenes provokációt. Egy szexuális szimbiózis valahogy eleve sejteti, hogy a felek egyáltalán nem veszik lépésüket komolyan, vagy véglegesnek. Amit a menyegzőjük elmaradásával lepleznek, tulajdonképpen a válóper költségének megtakarítása. Ha pedig a házastársi kapcsolat eleve átmeneti, vajon miképpen remélhető, hogy a felek, mint szülők ideális otthont fognak teremteni a gyermekeiknek? Mivel ez az „ideális otthon" egyáltalán nem anyagi feltételektől függő. A két külön lakásban élő házasfél, vajon hány gyermek felnevelését „tervezi"? Melyikben lakik majd a születendő? Ha a gyermek, vagy a másik szülő gyengének érzi magát valamire, és szól: „Apa, segíts!" A telefonkagylóhoz vagy a faxhoz fog szaladni? Mentőt, rendőrt, tűzoltót vagy társadalmi szervezetet hív? Kit hív, ha fél a gyerek a mennydörgéstől? Kihez fordul, ha fiát a tanítónő idegességében jól megveri az első osztályban?

Családtervezés nélkül két társadalmi réteg vállal gyermekeket a mai Magyarországon. Egyik – jobb esetben – állami gondozásba adja, és nem törődik vele soha többé; rosszabb esetben nylon-szatyorba helyezi magzatát. A másik réteg gyermekét „az anyaméh gyümölcsének" és Isten ajándékának tekinti. Áldozatos lemondással felneveli, lehetőleg önmagánál különb emberré. A nevelés költségeit nem a társadalomra terhelték, maguk vállalták. A saját szemükben ez egészen természetes dolognak tűnik.

Ha már szárnyra keltek a gyerekek, a megüresedett fészekben boldogan szedegetik életük, magvetésük terméseit. Nem jutott mindig új ruhára, csemegére. Talán televízióra, sőt rádióra sem, de azért boldog volt a keresztyén családi kör. A férj ragaszkodott hűségesen „ifjúsága feleségéhez", akit tisztel, szeret, és nem csupán szexuális vágya engedelmes kiszolgáló eszközét látja hitvesében. Életük végét bearanyozza az egyetértés, a békesség, és a valóságos szelídség. Rádöbbennek, hogy mennyi érték marad a házasság intézményében akkor is, amikor már a testi vágyak kialudtak. Nem véletlen, hogy a társadalom perifériájára szorulók általában magánosak. Nem a sors kíméletlensége fosztotta meg őket a hozzájuk illő segítőtárstól, hanem az átmenetinek tekintett és ezen túli újraházasodások, élettársi kapcsolatok, és nem is ritkán az ezekkel járó valóságos anyagi csődök, amikkel keményen adóztak szenvedélyükért. De ki beszél a rádióban és a televízióban a házastársi hűségről. Próbája, izgalma persze ennek is volna, hogy a filmdrámák „izgalmasak legyenek". Mégis az ismételten elhagyott házastársak, a másik fél megcsalása a favorizált téma. A hűségben megöregedettekről persze nem tud a jog, adataikat nem veszi figyelembe senki, és nem tartja nyílván a Statisztikai Hivatal. Van-e becsülete ma a házastársi hűségnek? Van-e legalább annyi, mint a szerelmi kalandozásnak? Lám, itt lenne a felelős népnevelés feladata! A családsegítő és szociális prevenció kevésbé költséges lehetősége! Egy felelős ember véleménye alapján, akinek csak annyit kellene mondania kellő időben: Köss házasságot Isten és emberek előtt! Mi inkább kodifikáljuk az együttélést, a házasság intézménye ellen foglalunk állást, esetleg ezzel mentegetjük balul sikerült lépéseinket, remélve, hogy ami egyszer vakvágányra futott, az még célba érhet.

Ha a gyerek hajnalban beszalad szülei hálószobájába és idegennel találkozik, nem fogja soha dicsérni az édesanyját ezért, a szexuális felvilágosodása után sem. Márpedig azt megszerzi még az óvodában, nem kell neki éppen egyetemre járnia. A baj ott van, hogy a serdülő és házasságra még nem érett ifjú – vegyük figyelembe nem csupán biológiailag az érettséget – kaland után vágyik, azt az élet természetes rendjébe illeszti, mivel otthon is erre látott példát. Tehát csupán a legszimplább ösztönösségből képes meríteni. Annál különb forrást nem ismer. Bizonyára nem is létezik! Főleg nem akkor, ha a rádió, televízió meg a környezet nem is tanítja másra. A társadalom jogrendjét pedig azzal egészítik ki, hogy az egyén felelőt-

len magatartása helyes. A keresztyén egyház csupán ideológiai felsőbbrendűsége biztosítására és anyagi bevétele érdekében kreált egy házassági intézményt, belevonta Istent, kényszert alkalmazott, hogy elfojtsa a természetes emberek ösztönösen helyes magatartását.

Amikor a fiammal elmentem a hatósági anyakönyvvezetőhöz, hogy kötendő házasságát megbeszéljem, előre bocsátottam őket, magam pedig leültem az iroda egyik székére. Egyszercsak hallom, amint az anyakönyvvezető „jó tanácsát" bevezeti egy kérdéssel: Ugye, templomba nem mennek esküdni? – Csend. – Újabb megjegyzés: Csak felesleges költség! – Erre a fiam: Apám lelkész. Egész életében díjtalanul tartott menyegzőket. Az anyakönyvvezető elhűlt egy kissé. Érezte, hogyha nem is mondott rosszat, de valahogy rosszkor mondta. Tartok tőle, hogy vannak még ilyen tisztviselőink a „jól" kodifikált jogrend világában.

Nem mindig baj a tapasztalat hiánya

Egy kevésbé jólelkű pszichológus egyszer kijelentette – szintén a rádióban, vagy a televízióban, – hogy az ép hímen nem erkölcsösséget tanúsít, csupán tapasztalatlanságot. Elmondta, hogy mennyi boldogtalanság szorul abba a leányba, aki házasságáig őrzi a tisztaságát. Arról már egyáltalán nem tudott, legfeljebb viccelődött, hogy van esetleg férfiszűzesség is. A mai társadalom és felelős véleményformálói nem tartanak ebbe az irányba. Így aztán a társadalmi trend sem tart ebbe az irányba. Akár föl is lehet vetni, hogy szükségtelen a tiszta erkölcs, mire jó a hűség, az önmérséklés, a család-centrikus gondolkodás? Hiszen soha igénybe sem veszik a jogszolgáltatást? A válóperes procedúrára nem költenek; bár azok sem, akik a válást úgy kerülték ki, hogy meg sem kötötték a házasságot. Nekik nem volt fontos az egész.

Régen, amikor még a buszokon hátul, rögtön az ajtónál egy kalauznő ült; felszálltam és megkérdeztem, hogy merre van a Markó utca. Azt hiszem az unitáriusok templomába hívtak. Ez vetette föl az úti célt. A buszban trónoló és talán „másodállásban" szociológus, meglepődését nem palástolva válaszolt, felkapva a fejét:

– Valóban nem tudja?

– Valóban nem tudom.

– Maga pesti? – Mikor jött fel, hogy még nem járt ott?

– Mondtam, hogy „ebben a faluban születtem." Mégsem jártam még ott.

– Hát ott van a Markó, ahol kimondták a válását! – Meredt rám, elég ingerülten emlékeztetve.

Utóbb valakitől csak megtudtam, hol van az a rosszhírű Markó. Nem kellett emiatt elválnom. Azóta elrohant újabb három évtized, de a mai napig sem „pótoltam" mulasztásomat, sem „szelídülés" sem a „fejlődés" jegyében. A hátrányát sem érzem egyáltalán. Kárt ezzel legfeljebb a bíróságnak okoztam. Akár bezárhatták volna valamennyit.

✦

Átalakuló társadalmunk merre veszi az irányt? Ez a fontos kérdés foglalkoztatott. Aztán hálát adtam Istennek, hogy megismerhettem egy másik közösséget is. Isten kegyelmének, és nem saját érdememnek tulajdonítom állapotomat. Az erkölcsi tisztaságot összehasonlíthatatlanul nagyobb értéknek tartom, mint a jólétet, vagy a demokráciát a társadalomban, – különösen a hordószónokok demokráciáját. Összehasonlíthatatlanul többnek tartom, bár az értékmérő kifejezései nem azonosak. Aki pedig sokat zúgolódik gazdasági hiányosságainkat emlegetve, jusson eszébe, hogy egy etikus reform egyetlen fillérbe sem kerül, de aki etikusan gondolkodik, arra rábízhatja akárki Dárius kincsét. Aki viszont nem, arra nem érdemes rábízni semmit, legkevésbé hozzá igazítani egy ország jogrendszerét, egyénileg pedig az élet szép, titokzatos és mélységes kapcsolatát, ami ugyan nem nélkülözheti a testet, de mégsem arra épül föl, és régen rossz, ha csak a testiesség az alapja.

Őszintén kívánnám mindenkinek, hogy rendezze életét és kapcsolatait bibliai szabályok szerint. Elsősorban a családi kapcsolatait. Bármilyen elhajlás a Szentírástól nagyon hamar visszaüt, és jóvátehetetlen kárt okoz a társadalomnak, de mindenek előtt azoknak, akik eltértek a legjobban bevált etikai szabályoktól. *„Aki vétkezik ellenem, magának árt, gyűlölőim mind a halált szeretik"* (Péld 8: 36).

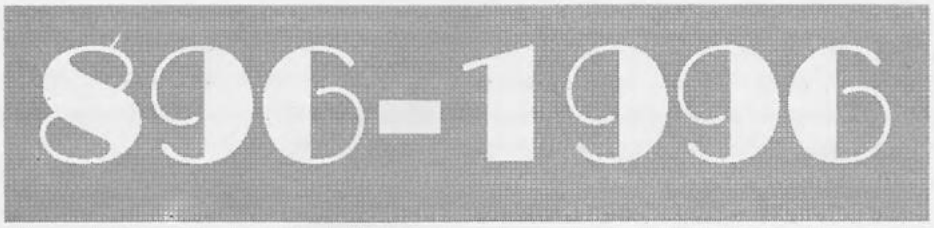
Ennyi csupán, amiért bátorkodom szolgatársi véleményünknek hangot adni, és tudatosítani azt, amit különben mindnyájan így is érzünk.

Együtt – békességben, szeretetben...

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

A HONFOGLALÁS 1100. ÉVFORDULÓJÁN
– HÍVŐ SZEMMEL –

Mi, baptisták is illőnek tartjuk, hogy hálaadással emlékezzünk meg arról, hogy Isten 1100 évvel ezelőtt milyen gyönyörű országot adott nemzetünknek a Kárpát-medencében.

Emlékezésünket a következő igékre építjük:

„Mikor a Felséges örökséget osztott a népeknek: mikor szétválasztotta az emberek fiait: megszabta a népek határait..."

„Puszta földön találta vala őt, zordon sivatag vadonban: körülvette őt, gondja volt reá, őrizte..."

(5Móz 32:8,10)

Aligha van történész, aki ilyen világosan ki tudná fejezni népünk nemzetté való formálódását, mint Isten igéje. A mai történészek a legújabb kutatási módszerek segítségével nagyon messzi múltba vissza tudnak menni. De az öröktől-örökké létező Isten még ennél is régebb múltra vezet vissza bennünket. Visszavezet abba a korba, amikor a népeket és nemzeteket formálta. Próbáljuk ez ige sokat mondó szavait tanulmányozni, és kutatni múltunk történetét.

1. A nemzetek megformálása

„Amikor szétválasztotta az emberek fiait..." Népünk nemzetté való formálása Istennek egyik legcsodálatosabb műve a történelemben.

„Puszta földön találta vala őt, zordon sivatag vadonban". Isten a forrongó népek között először megkereste és megtalálta ezt a népet. Kietlen, zordon, sivatag vadonban találta népünk ősi sejtcsoportjait. Majd kezébe vette és formálni kezdte. *„Körülvette, gondja volt reá, őrizte"*. Az ősi, ismeretlen idők méhében formálta, szomszédos népcsoportok költözködő forgatagában, népvándorlások hullámaiban alkotta. Ennek hosszú folyamata a Bábel tornyánál kezdődött el, amikor *„szétválasztotta az emberek fiait"*.

2. Otthonkeresés

A néppé való formálás után elkezdődött az otthonkeresés. A népvándorlás során ki tudja hány száz év után jutottak az Ural hegységig, ahol Isten egy ideiglenes hazát adott nekik. A Volga és a Káma folyók közötti területen, a délre kiterjedő tájakon telepedtek meg.

Nem tudjuk hol és mikor kezdték elődeink az első szavakat megformálni, hosszú, vándorló útjaik során. Művelt anyanyelvünk kiformálódásának hosszú történelmi útja van. Ezt kikutatni a nyelvészek feladata. Valaki a szóelemzés útján úgy magyarázta a „magyar" szó értelmét, miszerint az intelligens beszélő lényt jelent. Szerinte a szomszédos népcsoportok nem is tudtak beszélni, csak dadogni, míg a magyar ember, mint értelmes lény értelmes módon tudott beszélni. A beszéd ajándékát még az Éden-kertben adta Isten az embernek, főképp abból a célból, hogy az ember Istennel tudjon beszélni, hogy a nyelv az Isten és az ember között legyen kommunikáló eszköz. Nyelvünk mára egy kulturált nyelvvé fejlődött. Ezen a szép nyelven a legszebb dolog lenne az Istent dicsérni, imádni és az evangéliumot hirdetni. Szomorú azonban, hogy ezt a szép nyelvet népünk a káromkodás ocsmány szavaival csúfította el. Hisz közismert dolog, hogy a magyar nyelvben léteznek a legocsmányabb átkozódó és Istent káromló szavak.

3. Az otthon megtalálása (896)

Nem tudjuk pontosan, hogy mennyi ideig laktak őseink az Ural hegység mellékén. Azt azonban tudjuk, hogy innen ismét vándorútra keltek, a népvándorlások hullámaiban bolyongtak, és keresték végleges, igazi hazájukat. Azt a hazát, amelyet a mindent alkotó Isten a világteremtéskor a magyar népnek alkotott. Azt amit – az ige szavaival élve – az Isten „eleve elrendelt", hogy ennek a népnek adja, a gyönyörű Kárpát-medencében.

Igénk arról a múlt ködébe vesző, titokzatos eseményről tájékoztat, *„amikor a Felséges örökséget osztott a népeknek"*. Először teremtett, azután örökséget osztott. Ilyen örökséget nem csak Izráel népének, hanem más népeknek is osztott. Közöttük a mi népünknek ilyen örökséget juttatott. Míg Isten az ő kiválasztott népének, Izráelnek a tejjel-mézzel folyó Kánaánt ígérte és adta, addig nekünk a gyönyörű Kárpát-medencét osztotta. Amikor a Teremtő ezt a tájat megalkotta, mintegy védő bástyafallal jól körülhatárolta a Kárpátok hegyvonulataival. Ezt az ige szava így fejezi ki: *„meghatározván eleve rendelt idejüket és lakásuk határait"* (ApCsel 17:26).

Az Ural hegységtől elindulva a vándorló népek sodró hullámaiban Isten megőrizte a magyarságot előre megtervezett nemzeti formájában. Nem engedte, hogy erősebb népek elnyomják, vagy megsemmisítsék, sőt azokat használta fel arra, hogy általuk egyre inkább nyugat felé késztesse, hogy megtalálják a nekik örökségül osztott szép területet. Így találták meg 896-ban Árpád fejedelem vezetése alatt az előre elkészített gyönyörű szép hazát a Kárpát-medencében. Nemzetünk történetének ezt a kimagasló szép mozzanatát ünnepeljük ez évben.

Ennek az országnak a gazdagságáról és természeti szépségeiről nem tudunk eleget beszélni és írni, különösen Erdély szépségéről és gazdagságáról, mindarról, ami föld felett, vagy arról, ami a föld alatt van. Töltsön el ez minket Isten iránti hálával és tisztelettel!

4. Keresztyén hittérítés

Őseink új hazájukat, mint pogányok vették birtokba 896-ban. Még egy évszázadon át (896-996 között) a pogány hitet gyakorolták. Isten missziós tervéhez tartozott, hogy őseinket Európába hozza. Ezt abból a célból tette, hogy a keleti pogány népek közül egyre inkább nyugat felé terelje, hogy itt megismerjék az igaz Istent a keresztyén hittérítés nyomán. Őseink a népvándorlások bolyongó útjain nem csak hazájukat keresték, hanem lelkükben az igaz Istent is. Az isteni vezetés és gondviselés révén jutottak Európa ezen tájára, hogy itt a keresztyén hittérítés által végre már kijöjjenek nemcsak bolyongó életkörülményeikből, hanem főképp lelki sötétségükből, a babonás, sötét, pogány hitfelfogásból és gyakorlatokból. Isten egy olyan királyt rendelt nekik az első király személyében, aki életének legelső és legfőbb küldetésének tartotta ezt a népet a keresztyén hitre téríteni. István király bölcsen felismerte, és megértette, hogy egyetlen és igazi jövőt csak úgy biztosíthat ennek a nemzetnek Európában, ha keresztyén hitre vezeti őket és egy keresztyén államot alapít. Ezt pedig a magyar nép keresztyén hitre térítésével kezdődhetett el.

A honfoglalás után egy évszázaddal elkezdődött a magyar nép keresztyén hitre térítése. István király édesanyja már leánykorában keresztyén hitre tért. Őt használta fel Isten arra, hogy keresztyén szellemben nevelje fiát, akit Isten a magyar nép első királyának szánt. Hiteles okiratok igazolják, hogy Vajkot keresztyén hitre térése után Adalbert hittérítő keresztyén bemerítéssel keresztelte meg, s ekkor kapta meg az István nevet. A megkeresztelkedése után István azonnal hozzálátott a keresztyén hittérítéshez. Ő mint keménykezű király, először erőszakkal akarta a szittya magyarokat keresztyén hitre téríteni. Azonban tapasztalnia kellett, hogy a szilaj, nyakas magyar nép keményen ellenáll. Ez jellemzi mind a mai napig a magyar embert. István király belátta, hogy más módszerrel kell ezt a népet jó útra vezetni. Ekkor Gellért püspököt állította munkába, aki a korabeli keresztyén hit világossága szerint egy elmélyült, imádkozó ember volt. Gellért püspök Marosváron (Csanád) a mai Arad megyében kezdte el hittérítő munkáját, és a Körösök vidékén folytatta. Mint nagy tehetségű hitszónok, csakhamar népszerűségre tett szert. A magyar nép nagyon megszerette. Már az első napokban Marosváron és környékén százakat térített és keresztelt meg, akiket egyes dokumentumok szerint bemerítéssel keresztelt meg.

Tudnunk kell azonban, hogy kétszáz esztendő is eltelt, míg a magyarok csak formálisan is keresztyén hitre tértek. A keresztyén hittérítés ellen rugódozó pogány magyarság többször fellázadt István ellen. A székelyek is fegyverrel szálltak szembe a királlyal. A pogány magyarság István halála után pogány királyt akart ültetni a trónra. Ezekben a lázadozó, forrongó harcokban a felkelő pogány magyarság Gellért püspököt a budai hegyekben elfogta és az egyik sziklahegyről letaszította a mélységbe. Itt halt mártírhalált a magyarok keresztyén hitre térítése érdekében. Ma is ott áll szobra a budai Gellérthegy oldalán. Gellért püspök keresztet tart jobb kezében, arra intve, hogy ez a nép ne felejtse el és sohase hagyja el az élő Istent.

Álljunk meg a tizenegy század mérföldkövénél és alázattal ismerjük el, hogy nem becsültük meg sem magunkat, sem ezt az országot, és nem tiszteltük az egy igaz Istent! Ma már az ezer éves országhatár csak történelmi emlék maradt.

A tizenegy évszázad vádlóan kiált ellenünk! Népünk ezer évvel ezelőtt is csak formálisan tért a keresztyén hitre. Sajnos, gyakorlatilag ma teljesen pogány módra él. Ha csak a káromló beszédet vennénk is számba, emiatt is megérdemeltük, hogy elforduljon tőlünk az Isten. Ezért engedett Isten reánk népeket, akik megaláztak. Így jött reánk a tatár és a török. Majd következett a mohácsi vész. Az sem volt elég! Akkor majd következett Trianon. Az egyik erdélyi fejedelem tisztán felismerte a helyzetet, amikor azt mondta: Emberek álljunk meg! Ismerjük el büneinket! Lássuk meg, hogy Isten ostora van rajtunk. Akkor olyan törvényerejű rendeletet adott ki, hogy ha valaki az Isten nevét káromolja, az halállal lakoljon. Álljunk meg és tájékozódjunk! Lássuk meg, hogy ezer év után Isten kezdte felbontani e csodaszép ezeréves ország határait. Részeit odaadta más népeknek.

Az lenne a legszebb és legillőbb hozzánk most a XXI. század küszöbén, hogy megálljunk igazi bűnbánattal és megalázkodjunk Isten előtt, megtérő szívvel. Mint Dániel is tette, valljuk meg bűneinket és népünk bűneit, kérjük Isten kegyelmét és irgalmát! Kezdjünk hozzá imádkozni és kérni Őt, hogy támasszon népünk között lelki ébredést!

Kiss László (Arad)

Magyar rovásírásos abécé a XV. századból (Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára)

Interjú Nagy Pállal

Készítette: Ritter (Haraszti) Sándor Budapesten, 1941. október 7-én

A következő sorokat Ritter Sándor mint fiatal egyetemista írta le Nagy Pál válaszai alapján.

Élettörténetem nagyon egyszerű. Néha-néha naplót vezettem, de azok elkallódtak. Falusi házban születtem 1877-ben. Tizenkét éves koromban Budapestre jöttem a szüleimhez. Ők néhány évvel hamarabb jöttek a fővárosba. Hat elemit végeztem a falusi iskolában. Ugyanott konfirmáltam, azután polgári iskolába kezdtem járni, de a III. osztályból kimaradtam. Ezután kereskedő tanuló lettem, ahonnan két és fél év után felszabadultam. Egy év múlva, amikor tizenkilenc éves lettem, magántanulóként tanítóképző iskolába jelentkeztem. Ott nehéz küzdelmek között megszereztem a tanítói oklevelet huszonhárom-huszonnégy éves koromban, tehát négyéves magántanulói tanfolyamok után.

Mint tanító, egy éven át magániskolát vezettem Kisvarsányban. Onnan egy év múlva, tehát 1904-ben Ócsára költöztem, ahol a gyülekezetnek volt elemi iskolája. 1905-ben az Ócsai Baptista Hitközség elöljárója lettem. 1906-ban az ócsai hitközséget felfüggesztették, mert nem volt megfelelő lelkésze. A bizottság azt határozta, hogy csak az 1906-ban megalakult Budapesti Hitközség állhat fenn tovább. 1908-ban hitközségi elöljáró lettem Budapesten. Most, amikor ez az interjú készül, tehát 1941. október 7-én, immár harminchárom éve vagyok hitközségi elöljáró.

Visszatérve ifjúkoromhoz, huszonkét éves korom-ban Isten igéjének hatására megtértem és 1899. július 30-án bemerítkeztem. Lelkipásztor voltam Dabon, Pestújhelyen, Ócsán. 1919-ben mint okleveles tanítónak Istenellenes dolgokra kellett volna tanítanom a gyermekeket. Mivel nem vállaltam, nem kaptunk élelmiszerjegyet. Végül egy szomszédos napszámos közbenjárására megkaptuk a jegyeket. Mivel nem írtam alá a szerződést, rákerültem az újpesti halállistára. Rajta volt a polgármester és a polgári iskola igazgatója is. A halálos ítéletet nem tudták végrehajtani, mert a kommunizmus (a Tanácsköztársaság) hamarosan megbukott.

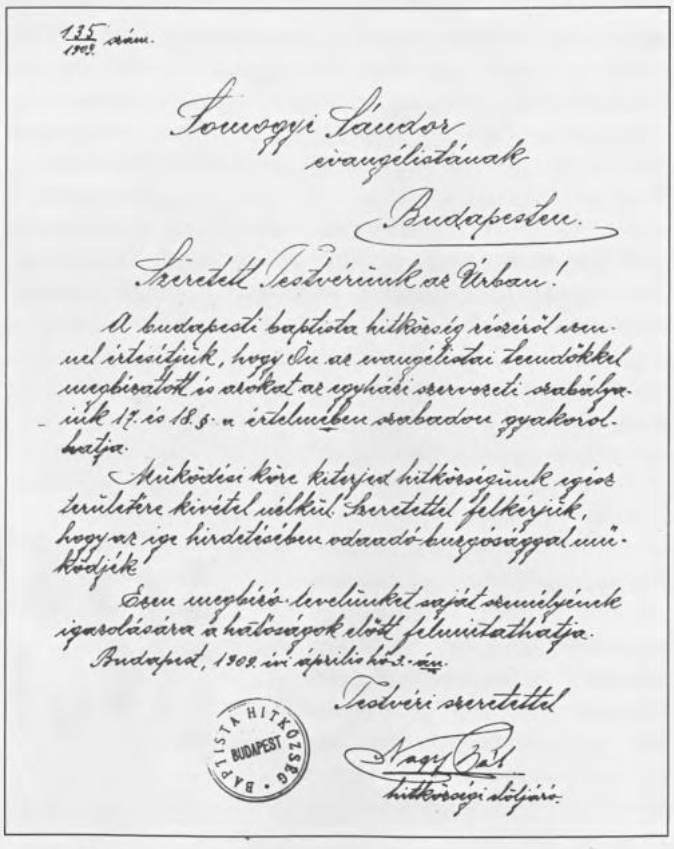
Dabon három évig laktunk. Utána Budapestre költöztünk. A kommunizmus ideje alatt a Hitközség iratait és a Baptista Nyomda iratait ládákban elszállították. Ebben az időben három évig szünetelt a hitközségi munka. Miután Ócsáról eljöttünk, Újpesten avattak föl gyülekezeti vénné 1912-ben. Angyalföldön is dolgoztam. Dabra Újpestről mentünk. Pestújhelyen 1935-től hat éven át végeztem a lelki munkát. Már Újpestről is átjártam körülbelül két évig. Dab után a Kistemplom u. 3-ba, majd a József u. 34-be költöztem. Újpesten öt-hat évvel ezelőtt kiadtak egy Emlékkönyvet, amelyben több adat is van a munkánkkal kapcsolatosan.

Mindig szívügyemnek tekintettem az árvák sorsát, és 1900-1910 között kétszer is akartam árvaházat felállítani. Első ízben Angyalföldön 1901 körül. Kezdeményezésem megsemmisült. Pestújhelyen próbálkoztam ismét, amikor Újpestről jártam át szolgálni. Ott sem értem el eredményt, és az árvaház ügye inkább eszme maradt. Az újpesti bibliaosztályból a vasárnapi iskola kebelén belül alakult meg a jelenlegi Ifjúsági Szövetség, körülbelül tíz-tizenöt éves munka után.

Dolgoztam a külmisszió ügyében is körülbelül húsz év óta. Szerkesztettem a Hajnalcsillagot. Ezenkívül szerkesztője voltam a Szó és Tett című lapnak. 1905-től 1914-ig tanítottam a Baptista Teológiai Szemináriumban, mint óradíjas tanár.

Lisztes Mihály írásai a Kistemplom utcában egy ládában voltak a levelezésekkel együtt, de később a makulatúra papírokkal együtt eladták azokat. A hivatalos levelezések az irattárban maradtak. Csopják bácsinak volt hagyatéka, hacsak időközben meg nem semmisült. Lapjaink régebbi évfolyamai is Csopjákéknál lehetnek.

Közli: dr. Gerzsenyi László

135 szám.
1909

Somogyi Sándor
evangélistának

Budapesten.

Szeretett Testvérünk az Úrban!

A budapesti baptista hitközség részéről ezennel értesítjük, hogy Ön az evangélistai teendőkkel megbízatott és akként az egyházi szervezeti szabályzatunk 17. és 18. §-a értelmében szabadon gyakorolhatja.

Működési köre kiterjed hitközségünk egész területére kivétel nélkül. Szeretettel felkérjük, hogy az ige hirdetésében odaadó buzgósággal működjék.

Ezen megbízó levelünket saját személyének igazolására a hatóságok előtt felmutathatja.

Budapest, 1909. évi április hó 2-án.

Testvéri szeretettel

Nagy Pál
hitközségi elöljáró.

BAPTISTA HITKÖZSÉG · BUDAPEST

Nagy Pál testvér kézírása.
Az írógép előtti korszakban szépírással írták a Hitközség hivatalos leveleit, igazolványait és beadványait.

„...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."

VEGETÁRIÁNUS ÉTREND

A különféle divatos ajánlatok között van a Krisnatudatú hívők ajánlotta vegetarianizmus. A hinduizmusból mindössze száz éve kivált vallás erőteljes missziót végez hazánkban, és mindent pénzre váltó társadalmunk már kihasította nekik az első dunántúli ingatlan. Vannak tehát már „szent tehenek" Magyarországon. Ezekre „boldog öregkor" vár; mivel bizonyos, hogy kímélik életüket és vágóhidra senki sem vonszolja őket.

A Krisna-prospektus kitér arra, hogy a húsfogyasztás káros az egészségre. Az ember nem erre a gyilkos életmódra való. Hírneves történelmi személyiségeket idéz a vegetáriánus étrend támogatására. Állítása erősítésére idéz több világvallás szent könyvéből, végül két bibliai helyet is felhoz: *„Ne tarts... a falánk hűsevőkkel"* (régebbi ford. szerint: *„hússal dobzódókkal"* (Péld 23:20). A másik szintén a régebbi fordítás szavait idézi: *„Aki bikát öl, embert üt agyon"*. (Újabb szerint: *„Bikát vágnak le, de embert is ölnek..."* (Ézs 66:3).

A vegetáriánus gondolatokra legalább a mi szerény körünkben érdemes válaszolnunk.

1. Emberek véleménye

A növényevők mozgalma az európai keresztyének előtt sem ismeretlen. Bicsérdy Béla követői, a század elején próbálkoztak „reform étrenddel". Az 1932-től Pesterzsébeten lakó tanítójukhoz sokan zarándokoltak bicsérdiek, hogy beszerezzék választékos, finom csemegének számító receptjeit. Mondhatom, hogy „dobzódtak" a jobbnál jobb finomságokban.

Egyik adventista irányzat vallási tartalmat adott a növényevésnek, de számbeli fölényt nem értek el. Egy ezoterikus felekezet, az Arany rózsakereszt is szigorú önmegtartóztatást kíván követőitől, akik vegetáriánus életmódot kell, hogy kövessenek. Bőr- és szőrmeanyagokból készült termékeket sem használhatnak, azokba nem öltözhetnek, szobáikat ilyen árucikkekkel nem díszíthetik. Van tehát európai hagyománya annak, amit indiai mintára szeretnének köztünk terjeszteni.

Az ember mindenevő. A prospektus tudományos eredményekre hivatkozik: „Az ember élettanilag és anatómiailag növényi táplálkozáshoz alkalmazkodott". „Nincsenek karmai, tépőfogai, mint a ragadozóknak." „Nem a nyelvén, hanem bőrén át verejtékezik". Ennyi tudományosság a cél bizonyítására elég. Az emberi fogazat azonban gumós. Ez pedig nem a ragadozók fogazatára, de a mindenevőkére jellemző.

A Krisna-irat ókori tekintélyek mögé áll és véleményét a magatartásukkal igyekszik terjeszteni. Állítólag Platon, Szokratész, Pithagorasz, Ovidius vegetáriánusok voltak.

A modernebbek közül J. J. Roussean, Isaac Newton, Charles Darwin szintén csak növényi ételt fogyasztott. Lev Tolsztoj szavait idézi: „A húsevés immorális cselekedet, mivel olyan aktust követel, amely ellentétben áll az erkölcsi érzékkel, – gyilkosságot". Természetesen Mohandas Gandhi sem tartotta a húsételeket megfelelőnek az emberek számára. Sürgette „élőlény-társaink" pusztításának beszüntetését.

2. A Biblia véleménye

A legfontosabb forrás a Biblia, amiből életünk és szokásaink szabályait merítjük. Isten pedig nem tartja erkölcstelennek az állati élet kioltását, ahogy a Krisnairat Tolsztoj szavait idézi.

Visszatérve a két ószövetségi idézethez, megjegyezzük a következőket: A két igehely ide alkalmazása emberi ügyeskedés, de más a kijelentés. A Példabeszédek könyvéből vett igevers nem tiltja a normális étkezést, hanem a falánkságot, *dobzódást.* Ézsaiás könyve pedig a képmutató emberre utal, aki áldozat hozatalára készül *„bikát öl"*, de más etikai törvények kijátszása, és Isten iránt való hűtlensége nyilvánvaló. Ilyen állapotban Isten nem ad neki bűnbocsánatot.

Isten ezt mondja: *„Minden, ami mozog, ami csak él, legyen a ti eledeletek..., számon kérem az ember életét: egyik embertől a másikét"* (2Móz 9:3, 5). Ez a bibliai ige kiegészíti a korábbi, 1. rész 29-30. vers szavait: *„Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van; mindez legyen a ti eledeletek. Minden földi állatnak, az ég madarának és minden földi csúszómászónak pedig amelyben élet van, eledelül adok minden zöld növényt."* Itt ugyanis nincs szó húsevésről, de nyilvánvaló, hogy vannak állatok, amelyek esznek húst, amit ez a két vers különben sem tilt meg.

3. Az engesztelő vér

Az ószövetségi áldozatokhoz kapcsolódott egy állat levágása. *„Mert a test lelke a vérben van, és én az oltárra adtam azt nektek, hogy engesztelést szerezzen számotokra. Mert a vér a benne levő lélek által szerez engesztelést"* (2Móz 17:11).

Mindkét szövetség ismeri a vér engesztelő hatását: Jézus Krisztus vére engesztelése a bűnök bocsánatát teszi lehetővé: *„...vér kiontása nélkül nincs bűnbocsánat"* (Zsid 9:22). *„...megigazított minket az ő vére által..."* (Rm 5:9). *„Jézus Krisztus... vére által megszabadított bűneinktől"* (Jel 1:5). Az engesztelés vére tehát jelen lévő gondolat az egész Szentírásban, a judeo-keresztyén gondolkodás egész történelmében, elejétől végig.

4. Zsidók és keresztyének étkezése

A zsidók a mindennapi étkezés terén megkülönböztettek ehető vagy tiszta állatokat, és tisztátalanokat. Az utóbbiakra Isten tilalmat mondott ki. *„E szerint kell különbséget tenni a tisztátalan és tiszta közt, a megehető állatok és a meg nem ehető állatok közt"* (3Móz 11:47).

Pál apostol a keresztyénekre nézve mindezt nem tartja feltétlenül kötelezőnek. Nem tiltja a mészárszékben árult hús (régi ford.) megvételét és fogyasztását (1Kor 10:25). A csupán zöldséget evőket *„hitben erőtlen"* (vö.: Rm 14:1-2) személyeknek tartja. A Római levél 14. része egész terjedelmében eligazítás, sőt a vegetáriánusok iránti türelem zsinórmértéke.

Étkezésnél a hálaadás fontosabbnak tűnik, 1Tim 4:4-ben, mint az ételek választéka: *„Mert az Isten minden*

Szemelvények a századelő baptista sajtójából

A Friedensklänge írásaiból

E folytatásban közölt szemelvények írásanyaga – a közép-európai, főként a magyarországi misszióval foglalkozó munka – eddig magyar nyelven nem volt olvasható. Most mintegy nyolcvanéves múlt eseménysorozata válik olvashatóvá, kutathatóvá a Szolgatárs olvasóközönsége számára, baptista missziónknak e figyelemreméltó időszakából – Schöneck Gábor testvérünk kitűnő fordításában.

Megváltozott címzés

Minden ügyben, mely Budapest I. gyülekezettel kapcsolatos, forduljanak Heinrich Kerberhez, Budapest, VII., Hársfa u. 33.

A Wesselényi utcai gyülekezet 1911. október 1-én, ünnepélyesen köszöntötte másodprédikátorát, Wolf testvért, aki Preuss prédikátor mellé Erdélyből jött Budapestre.

Wolf testvér neve ettől fogva gyakran szerepel a Friedensklängeben. Szorgalmasan járja az állomásokat; híven beszámol útjairól és a gyülekezetek életéről; tanító, intő írásokat közöl, történelmi visszapillantásokat ír; konferenciákat szervez. Az 1912-es budapesti konferencia őt választja meg az Egyesülés elnökének.

A gyülekezet 1912. március 17-én, ünnepélyesen búcsúztatja Preuss prédikátort, aki Hamburgban folytatja a munkát. Ezután közlemény tudatja, hogy gyülekezeti ügyekben Wolf prédikátorhoz kell fordulni. Az 1913-as bukaresti konferenciát Wolf testvér szervezi, és azon ő elnököl, de az újraválasztott bizottságban neve nem szerepel.

A júniusi számban, Welker testvér beszámolójából derül ki, hogy a Wesselényi utcai gyülekezetnek nincsen prédikátora: „Örömujjongások, ünnepi éneklések közepette nagyon érezzük a prédikátornélküliség okozta rést..."

1913. június

Ujjongó hangok – ünnepi éneklés Budapesten!

Pünkösdvasárnap és azt megelőző héten örömünkre a német missziószövetség titkára, Kuss testvér volt nálunk. Áldások és épülések napjai voltak ezek...

Pünkösd napján Meyer testvér – aki látogatáson volt itt – hitük megvallása után két lélekkel ment a hullámsirba. Különös örömöt jelentett számunkra ez a prédikátornélküli időszakban...

Pünkösd másnapján élénk, gyermek-biblianapot tartottunk, melyen az állomások gyerekei is részt vettek.

Május 22-én, a Budapesti Traktátus Társaság tartott irodalmi estet a Wesselényi utcai kápolnában. Az esten, melyet Csopják, Udvarnoki és Wiegand testvérek vezettek, kápolnánk teljesen megtelt. Talán 900-an voltak jelen, sokan az ajtók előtt álltak... 500 korona volt a bruttó bevétel, s ennek tiszta nyereségét iratmisszióra fordítják...

Legpompásabb ünnepünk a keresztyén ifjú- és férfiegylet május 25-én tartott évforduló ünnepe volt. Már hetekkel előtte készülődtek az ifjak, és kápolnánk diszítésére éjszakájukat is feláldozták. Hogy ünneplésük ne csak külsőségekben nyilvánuljon meg, arról becses evangélistánk gondoskodott. „Krisztusban való élet" volt a vezértéma...

A szünetben az ifjak „saját zsebből" gondoskodtak frissítőkről. A gyűjtésen befolyt összeg az Egyesülésnek és az idősek otthonának lett szánva.

Rövid, magvas felszólalások, énekszolgálatok, szavalatok következtek, szép harmónikus rendben. A szívből fakadó imádságok bizonyították, hogy a résztvevők nem voltak közönyösek.

Örömujjongások, ünnepi éneklések közepette nagyon érezzük a prédikátornélküliség okozta rést, annak ellenére, hogy ritkán voltunk szolgálattevő nélkül.

Barátságosan kérjük szövetségeseinket: imádkozzanak velünk az Isten szíve szerinti, nekünk való férfiért...

(Jos. Welker)

Hírek a gyülekezetekből

Brassó

Az Úr, a mi Istenünk és Üdvözítőnk pünkösd másnapján áldásokkal üdített fel minket. Drágán „vásárolt" hét lélek, nagy gyülekezet előtt Sárosnál, a Nagy-Küküllőbe bemerítkezett...

Mivel keresztelés közben az idegenek rendesen viselkedtek, a bemerítettek gyülekezeti bevezetésénél és az Úrvacsoránál is ott lehettek. Általános volt a vélemény: „Nagyon szép nap volt ez a mai." ...Isten iránti hálával emlékezünk majd rá.

(F. Sturm)

Pécs

...Már jónéhány hónap eltelt azóta, hogy a Friedensklänge hírt adott asszony- és leánykörünkről. Most ismét arról számolhatunk be, hogy tovább zarándokoltunk a kegyelemben... Ismét szép ünnepünk volt.

VEGETARIÁNUS ÉTREND

(Folytatás az előző oldalról)

teremtménye jó (régebbi ford.: *„minden teremtett állata jó") ... ha hálaadással élnek vele, mert megszentelődik az Isten igéje és a könyörgés által".*

Régi az a föltételezés, hogy meghatározza az embert, amit megeszik. (Der Mensch ist was er ilßt). Ám az Úr Jézus azt tanítja, hogy *„Nem az teszi tisztátalanná az embert, ami bemegy a száján, hanem ami kijön a szájából"* (Mt 5:11).

A buddhista és hindu népek államaiban kímélik az állati életet, még a kártevőket sem írtják. Az emberek ellen elkövetett erőszak viszont cáfolat a távol-keleti világvallások keresztyénséggel szembeni felsőbbségére.

--

Mivel ezen a vidéken magyarul és németül beszélnek, missziós tevékenységünket ehhez igazítjuk, 6.000 Olvasd!-ot és 1500 Friedänsbote-t terjesztettünk. (Nem azonos a Friedensklängevel). 1500 házi látogatást és 200 beteglátogatást tettünk. A vasárnapi iskolában ének- és traktátus egyletben és az iratmisszióban tevékenykedtünk... Szép ünnepünket „Fel a szent munkára!" ének eléneklésével fejeztük be.

(Maria Gromen)

HELYREIGAZÍTÁS

Az előző számban ígértük a fenti írónő, Maria Gromen testvérének, Fridának a bemerítési emléklapját. Sajnálattal jelezzük, hogy nyomdai okok miatt kimaradt. Így most kis késéssel bemutatjuk a következő oldalon az 1903-ból származó emléklapot.
Megjegyezzük, hogy az eredeti fekete, piros és aranysárga színnel nyomtatott lap. A kézírásos Gromen névnél javítás figyelhető meg.

1913/7.

Egyedül Isten áldásának az eredménye...

Isten néhány tavalyi áldását, melyet Katalui számára juttatott, már ismertettem... Most folytatom. Az ifjúságnál és a vasárnapi iskolánál kezdem. A gyülekezetnek – amennyiben nem akar kihalni – legfőbb szívügye ez kell hogy legyen. Ez ügyben jó reménységünk van... Drága vasárnapi iskolánkba 70-80, 4-20 évesek járnak. Kilencen vagyunk tanítók... Ifjúsági énekkarunk 25 főből áll, és 1912. nov. 22-én ünnepelte első születésnapját... Áldásos nap volt ez: jókívánságokon, énekléseken, szavalatokon, rövid felszólalásokon, párbeszédeken túl a jó kávé és hozzávalók sem hiányoztak.

Négy énekkari utazásunk volt az elmúlt esztendőben. Először Tulceaban voltunk, ahol a nagy, orosz baptista kápolnában énekes-istentiszteletet tartottunk... Ez alkalomra tekintélyes számú hallgatóság jött el, és ennek megismétlését is kívánták. Mi viszont Isten áldását kívánjuk Tulceara, ahol 21.000 lakója érdekében szinte semmi sem történik. – Erre a pontra talán visszatérek.

Másik alkalommal Schukorowaba mentünk szeretetlakomára, melyet Issler testvér vezetett. Énekeseinknek itt is volt alkalmuk énekvirágokat szórni...

Harmadik utazásunkon Kuschelekba mentünk. Négy napot kellett az utazásra áldoznunk, kettőt oda, kettőt vissza. Isten új házának december 1-jei, szombat esti megnyitására mentünk. Az egybegyűlteket Lück testvér (Magalia) vezette az egydüli jó Pásztorhoz... Énekkarunkon kívül más énekkar nem volt ott, mely az ünneplést emelte volna. Hogy nekünk sikerült, nem állíthatom, de Isten, aki a nevében nyújtott egy pohár vizet is megjutalmazza, az énekelt Élővizet is meg fogja áldani...

Pihentető éjszakai alvás után, reggel 8-kor Isten háza mindenféle néppel kezdett telni: nagyokkal, kicsinyekkel; tudásvágyókkal, kíváncsiakkal, balgákkal, bölcsekkel; kérdezőkkel, gondolatnélküliekkel; ujjászületettekkel, mesterségesen nevelt keresztényekkel; boldogokkal, boldogtalanokkal; egy térbe befogadva, egy hálóba befogva mind...

Alulírott vezette imaórával kezdődött a felavatás napja. Az avatási prédikációt Zsolt 127:1 alapján Schlipf testvér (Bukarest) mondta, egyszerű szavakkal, éppen ezért jól. Isten áldása a családi tűzhelyek létrehozásakor, vagy kunyhók építésekor éppúgy nélkülözhetetlenek, mint annak a háznak az építésénél, melyben Istennek kívánunk szolgálni, Vele időzni.

(Eduard Riedel)

Tulceara visszatérve: – Szépen épített, nagy kápolnájuk 3-4 testvérrel miért áll úgy, mint rom a pusztaságban? – 11 éve vannak pásztor nélkül. Hát nem sírnivaló? – Lehet, hogy valaki azt mondaná: hisz ez a kápolna teljes épségben áll. – Valóban, de a betemetetlen halott is épnek tűnhet; a szobor is az elmúlt dicsőségre utal... Félnapot elvett egy menyegző, és emiatt elmaradt a vasárnapi iskola. Nagy kár! Délután egy gyülekezeti óra miatt is kevés történt, de az este már Jézusra irányította tekintetünket. Zsúfolásig megtelt a kápolna. Issler, Lück és Schlipf testvérek Jézus szeretetéről és Isten komolyságáról beszéltek a tömegnek.

Zsolt 85:7.: *„Avagy nem elevenítesz-é meg minket ismét, hogy néped örvendezzen benned?"* – igevers alapján Schlipf testvér az újjászületés szükségességét helyezte a szívekre...

Másnap szabad óráinkban házilátogatásokat tettünk. Délután bibliaórára gyülekeztünk, melyet Schlipf testvér tartott. Szép volt, de az est ennél is szebb volt... A nagy tömeget látva arra a sokaságra kellett gondolnom, mely Jézustól hallhatta, kik azok, akik valóban boldogok (Mt 5).

Issler, Schlipf és alulírott Jézus szeretetéről beszéltek... Közben az énekesek is kopogtattak a szívek ajtaján. Szerettem volna bemutatni azt a kedves testvért, aki a sokakat ámulatba ejtő, jó világosságot adó lámpákról gondoskodott, melyek nélkül sápadt petróleumlámpafénynél kellett volna időznünk, de testvérünk inkább háttérben kívánt maradni...

December 4-én, kedden indultunk haza...

Végezetül, a negyedik utazásunkról is egy keveset.

December 11-én, tartottunk Atmatschaban karácsonyt. Így vált lehetségessé, hogy 77 éves koromban kétszer ünnepelhettem Üdvözítőnk születése napját. 13 nappal később, 24-én, mintegy 100 gyermekkel és nagy gyülekezettel ismét megünnepelhettük az Ige testté lételét (Jn 1:14).

Hűséges Istenünk áldja meg népe fáradozásait, gyermekeinek megtapasztalásait, és jóságából e sorokat is.

(E. Riedel)

1913. július

A romániai német baptisták konferenciája

(1913. május 23-25)

Szép szimbólum, hogy konferenciánk húsvét és pünkösd között éppen a román király koronázásának napján van. Urunk engesztelő áldozatára alapozva, feltámadásának erejében, a pünkösdi Lélekre tekintve mi, mennyei Királyunkat kívánjuk koronázni.

A konferencia pénteken reggel istentisztelettel kezdődött... Különös öröm volt a cogealaci gyülekezet számára, hogy Románia 4 gyülekezetéből mintegy 80 vendé-

Meine Schafe hören
Meine Stimme,
und Ich kenne sie,
und sie folgen Mir.

Joh. 10, 27.

Zum Andenken
an die

HEILIGE TAUFE.

Siehe, das ist Gottes Lamm,
welches der Welt Sünde trägt.

Joh. 1, 29.

gewidmet von

Also gebührt
es uns,
alle Gerechtigkeit
zu erfüllen.

Matth. 3, 15

Liebet ihr Mich,
so haltet Meine Gebote.

Joh. 14, 15.

Irwin Gromen
geboren den 27 ten September 1891
zu Rosenfeld Tschanbürgen
ist am 19 ten Juli 1903
in Rosenfeld

auf das Bekenntnis
Ihres Glaubens in
Christi Tod getauft worden.

Michael Gromen sen. Prediger.

Ihr seid alle Gottes Kinder durch
den Glauben an Christum Jesum.
Denn wieviel euer auf Christum getauft
sind, die haben Christum angezogen.

Gal. 3, 26. 27.

Wer da glaubet und
getauft wird,
der wird selig werden;
wer aber nicht glaubet,
der wird verdammt
werden. Mark. 16, 16.

get köszönthetett. Szétszórtságunkban régi óhajunk volt együttesen magasztalni Urunkat, és Isten országának célkitűzéseit elérni ebben az országban.

Az elöljárói beszámoló után rögtön rátértünk – Wolf testvér által tavaly megnevezett hiányosságunk – az ifjúság ügyének megtárgyalására Dobrudzsának e fogyatékosságának meglátásához nem kell különösebb képesség, ezért örültünk, hogy a cataloi gyülekezet által felvetett téma ily élénk megvitatást nyert. Konferenciánk szinte kizárólag az ifjúsági ügy jegyében folyt... Reméljük, hogy a nehézségek ellenére történik előrelépés ez ügyben.

Evangélizálással zártuk a napot. Sokan jöttek olyanok, akik egyébként nem szoktak eljönni.

Szombaton délelőtt három beszámoló hangzott el: *„A lelki élet növekedése", „"Az Irás és a lelki élet", „A szolgálat és a lelki élet"* címmel. Délután *„Az adventizmus és az Irás"*-ról hangzott világos beszámoló, és más gyakorlati kérdések megbeszélésére került sor...

Bibliai tanfolyam beindításáról határoztunk; e tekintetben is bizalommal tekintünk a jövőbe.

Másnap reggel madarak csicseregték: Ez a nap, az Úr napja. Isten házába szólítottak, ahol gazdagon terített asztal várt ránk. Schlipf testvér prédikált délelőtt... Az ünnepi asztalról a vasárnapi iskola is részesült: cataloi és bukaresti vasárnapiiskolai vezetők mondtak nekik szép történeteket.

Issler testvér szolgált a délutáni istentiszteleten, majd úrvacsora koronázta a napot. Mindemez alkalmak fokozták a lelki igényt, és este már alig lehetett helyet teremteni a sok látogatónak. Sok szép szolgálat hangzott el, és a bukaresti énekkar végül: „Jézus, vezesd gyermeked (vezess engemet)" kezdetű éneket énekelte el. – Vezesd, otthonaikba, és a mennyei hazába!

Búcsúzóul: „Isten áldjon, míg viszontlátunk" erőteljes éneklése hangzott ki a csöndes éjszakába...

(Joh. Fleischer)

Beiktatás Késmárkon

A késmárki gyülekezet úgy találta jónak, ha prédikátorát, A. Zdráhal testvért a szolgálatra beiktatja, ezért június 15-re meghívta H. Meyer, K. Vazulik (Liptószentmiklós) és J. Bauer (Pozsony) prédikátorokat. Szívesen jöttek, és Joh.Tatter testvérrel meghallgatták a jelölt hitbeli előéletét és hitvallását. Ennek alapján közölhették a gyülekezettel, hogy kívánságuk teljesítésének nincsen akadálya.

A vasárnapi istentiszteletet 9 órakor imaóra előzte meg, melyet Vazulik testvér vezetett. Az ezt követő istentiszteleten Meyer testvér prédikált. A késmárki vegyeskar – mely oly vegyes volt, mint sehol másutt – deresfejű nagymamák, három üvegen át nézték a kottát, félig süketen –, erőteljesen együtt énekeltek a fiatalokkal: „Ez a nap, az Úr napja!" – s az is maradt éjfélig.

A három textusra felépített prédikáció oly gazdagon megáldott volt, hogy mindenki, aki nem lyukas szívvel jött, elvihette magával az ő áldásrészét.

Délután 2-kor, a vasárnapi iskolán figyelmes gyereksereg hallgatta a Budapestről jött Kerber, Klees és Welker testvéreket. Sok idős is ott volt, és ez követésre méltó.

Három órakor alulírott prédikált. Bevezető tanítás után a három prédikátor kézrátétele és Meyer testvér imádsága következett. A gyülekezet erőteljes „Ámen!"-je, jóváhagyásukat fejezte ki...

Egész napunkat az öröm jellemezte, és az is fokozta, hogy Meyer testvérnőnk és egy tucat budapesti testvér is eljött. Férfi- és vegyeskarukkal ők is segítették az épülést.

A késmárkiak szeretetét az is kifejezte, hogy nagy gondossággal feldíszítették a termet mindazzal, ami a szepesi júniusi tavaszban erdőn, mezőn fellelhető volt, és szeretetlakomájuk, mely 8-tól éjfélig tartott. Közben intésre, jobbulásra hasznos beszédek is elhangzottak. Lehotzky testvér Isten kegyelmét magasztalta, hogy harminc évvel ezelőtt Késmárkon merítkezhetett be. Meyer testvér magvas beszéde fejezte be az együttlétet.

Hétfő. Ha az ember Késmárkon jár, el kell mennie a Magas-Tátrába. Ami a gazdagoknak sok pénzébe kerül, a szegény baptista prédikátoroknak gyakran az ölébe hullik. Vasúton, villamoson, libegőn mentünk 15-en egy darabig, azután 2016 m tengerszint feletti magasságig gyalog mentünk. Isten csodás műveit csodálhattuk. Három vízesést láttunk, és hallhattuk hogyan dicsérik Isten nagyságát... Egyre meredekebb és havasabb let az út, és olyan hóvihar kerekedett, amilyent a városban sohasem tapasztaltunk, és mindezt, városi öltözékünkben! De győztünk, és a Tery menedékháznál elértük az öt tavat, melyek vastag hótakaró alatt még téli álmukat aludták... A menedékházban ettünk és pihentünk egy keveset, aztán elindultunk lefelé... Négy zerge mutatta nekünk, hogyan kell a meredek sziklákon közlekedni.

A sok széptől lelkesülten így kiáltottunk fel: *„Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről!"*

Szívből mondunk köszönetet a kedves késmárkiaknak minden jóért...

(J. Bauer)

Közbenjáró könyörgésre ajánljuk:

1. Drága evangélistánkat, aki július 8-15-ig Zürichben részt vesz a vasárnapi iskolai világkongresszuson.

2. B.Schlipf testvért, aki Egyesülésünk képviselőjeként július 19-24-ig Stockholmban az európai baptista kongresszuson vesz részt.

Az Úr óvja őket hosszú útjukon, és áldja a helyeket, ahol szolgái a vasárnapi iskolák és a gyülekezetek gondjairól tanácskoznak.

1913. augusztus

Hírek a gyülekezetekből

A bácskai ifjúsági szövetség

A bácskai ifjúság pünkösdkor Feketehegy-Szeghegyen ünnepelte éves ünnepét. Korábban Újvidéken, Titelen, Cservenkán már tartottak ilyen ünnepeket. Ezúttal a sajkásszentivániak helyett az újvidéki énekegylet szolgált, és két pesti testvérnő is segítette az éneklést. A feketehegyi kápolna teljesen megtelt, ahogyan az ennek előtte csak egyszer, a kápolna 12 évvel ezelőtti megnyitásán fordult elő.

Az egylet elnöke a titeli M. Wolf testvér.

Szeghegyen hétfőn tartották a vasárnapiiskola biblianapját, melyre szorgalmas tanulással készülődtek a gyerekek...

Július 13-án, vasárnap, Újvidéken két gyermekkoruk

óta vasárnapiiskolás testvérnőt vettünk fel a gyülekezetbe.

Levelek nélküli, piros gyümölccsel teli cseresznyefát láttunk néhány héttel ezelőtt Szeghegyen. A leveleket megették a hernyók. A vasárnapi iskolákban fordított a helyzet: sok a levél, és alig van gyümölcs...

Így élünk a Bácskában. Van öröm, szenvedés, napfény és árnyék...

(Julius Peter)

Pozsony

Isten dicsőségére tudatjuk innen, hogy három testvért és egy testvérnőt vehettünk fel tagsági levéllel...

Bemerítőhelyünkön, a Duna egyik mellékágánál sok embernek tehettünk bizonyságot Megváltónkról. Néhány kérdésre adhattunk választ: 1. Honnan van a keresztség? 2. Kiknek van a keresztség? 3. Mire való a keresztség? 4. Mi a keresztség?

Alexovics György prédikátor magyar testvéreinknek szolgált négy alkalommal, melyet nagyon hálásan fogadtak.

(J. B.)

Budapest

Az embernek napjai olyanok, mint a fű, úgy virágzik, mint a mezőnek virága. Hogyha általmegy rajta a szél, nincsen többé...

Július 13-án, közvetlenül a délutáni istentisztelet előtt jött a hír: Arno Lang testvér, a Friedensklänge szorgalmas szedője holtan fekszik a szobájában.

A délelőtt istentiszteleten és a bibliaosztályban még élénken figyelt; az ebédnél jókedvű volt, azután szobájába sietett. Amikor istentiszteletre kellett készülődnie, fel akarták kelteni. Akkor vették észre: nincs benne élet. Halála okául szívszélhűdést állapítottak meg.

Július 17-én Gerwich testvér (Újpest) vezette a temetési szertartást, melyen az elhúnytat becsülő nagy sokaság vett részt...

(J. Welker)

Köszöntés

Kasselből, a június 8-10-ig tartó nőtestvéri konferenciáról küldték üdvözletüket a vendégek és a küldöttek. Nagy érdeklődéssel tekintünk a konferencia elé, melyen Németország minden részéből, Dél-Afrikából és Magyarországról érkezett küldöttek azon tanácskoznak: hogyan szolgálhatják női kezek legjobban az Úr ügyét... Alulírott képviselte Magyarországot...

1913. szeptember

Utazásom a VII. Vasárnapi Iskolai Világkongresszusra

Utazásom célja: tapasztalatokat szerezni a vasárnapi iskolai munkában, hogy missziós útjaimon hasznosíthassam azokat...

Július 3-án, egyedül indultam Budapestről. Tervbevett útitársam sajnos nem jöhetett. Feleségem viszont szívesen elkísért volna, de a család és anyagi helyzetünk nem engedte, így egyedül utaztam. Nagy örömömre reggel fél 4-kor, a pozsonyi pályaudvaron Nagy és Szabady testvérekkel találkoztam, akik ugyanoda igyekeztek, ahová én. Bécstől kezdve – éjszakai vonatozás után – rövid szakaszokban egymás után újabb pályaudvarokra érkeztünk. Mai célunk Innsbruck volt. Déltájban Amstettenben át kellett szállnunk. Két mozdony vitte innen vonatunkat, hogy a nagy emelkedőket megfelelő sebességgel győzzük le. Hamarosan elérkeztünk az Enns pompás völgyébe. A magas hegyek hófödte csipkés sziklái a felhőkig értek, és váltakozva keltettek ámulatot, amikor vonatunk, mint űzött kígyó tekergett jobbra-balra a szűk völgyön át. Mivel az utolsó kocsiban ültünk, jól láttuk mindkét mozdony munkáját. Állandó lebilincselő látványt nyújtott a közvetlenül a vasút melletti sziklákon vadul bukdácsoló Enns, melynek vizét egyre több zuhatag szaporította... Uram, a vizek Téged dicsérnek! – Közben az Alpok láncolata egyre magasodik. Júliusi hómezői vetekednek a Magas-Tátráéval, de itt órákon át közöttük halad a gyorsvonat, míg a Tátrában jól elkerüli a hegységet.

Szemlélődés közben egyszercsak sötét lesz; alagúton haladunk át. Aztán újra kivilágosodik, a kép még szebbé válik. Micsoda változatosság – Istenem, mily nagy vagy te!

Pompás svájci falvak, szél ellen kövekkel megrakott fedelű házak vonulnak el szemünk előtt. Sok szép, az Örökkévaló imádására épült templomocskát látunk. Egynek látványa viszont mosolyt fakaszt. 1500 férőhelyes templomnak is díszére váló hatalmas tornyot építettek, melléje pedig egészen kicsiny templomocskát raktak... Toronyépítés közben bizonyára elfogyott az anyaguk.

A hétórás utazás után végül elfárad a szem, a sok jobbra, balra, felfelé nézéstől és megfájdul a nyak... Este fél nyolckor értünk Inssbruckba. Nagy különbséget tapasztaltunk az otthoni és itteni éjszakai alvás költségei között... Milliomosnak kellett volna lenni... Erősen kísértett a gondolat, hogy harmadosztályú vasúti kocsiban éjszakázzam. Sajnos a vasúttársaság e célra nem gondoskodott megfelelő puhafapadokról.

Időben kellett kelni, mert hétkor tovább utaztunk... A vonaton ismerősökkel találkoztunk. A két Szabady kisasszony Budapestről szintén a kongresszusra utazott. Az Inn pompás völgyében ismét sok látnivaló akadt. Szemben ülő útitársam megkönnyítette a helyzetemet. Már negyedszer utazott ezen a vonalon, így minden fontos látnivalóra időben figyelmeztetett...

A pálya egyre emelkedett, az alagutak sokasodtak. Egy hídon mentünk át két szikla között, 220 méteres magasságban egy zuhanó patak fölött. A voralbergi állomásnál 1300 m fölött vagyunk. E szakasz leghosszabb alagútján kb. 14 percig tartott az áthaladás. A legnagyobb magasságot az alagút közepén értük el... Amikor napvilágra kerültünk, ismét pompás látvány tárult elénk. Balra a tiroli hegyek, jobbra pedig Voralberg. A hegyek között sok szép kolostort, és ősi rabló-lovagvárak – mint a wiesbergi – romjait láttuk. A napsütötte hegygerinceken hatalmas gleccserek terülnek el. Itt a közelben volt Andreas Hoffernek, a szabadsághősnek a hazája. Másképp nem is képzelhető: ilyen hegyek gyermekei csak szabad emberek lehetnek. Kedves nyári üdülőhely lehetne Zell am See.

Éjféltájban vonatunk a Bodeni-tó Bregenz kikötőjénél végre megállt. Innen gőzhajóval Lindauba mentünk. Sok német és angol utas volt ott, akik szintén a konferenciára tartottak... Mintegy háromnegyed órát utaztunk a tükörsima tavon, azután a Svájci Köztársaság szabad földjére léptünk.

Egy újabb hazai Luther-reneszánsz felé

Újrakezdés. Dokumentumok a Magyarországi Luther Szövetség életéből (1991-1993), a Magyar Luther Füzetek 1. (1993); Luther Márton: Nyílt levél a fordításról MLF 2. (1993); – Nyolc böjti prédikáció Wittenberg népének MLF 3. (1994); – Bűnbánat, keresztség, úrvacsora. Három sermo a szentségekről MLF 4. (1994).

Annak, aki a Magyarországi Luther Szövetség kiadói bizottságának feljegyzéseit olvasta (MLF 1. 50-51, 56-57), a tamáskodó fejcsóválás vagy a határtalan lelkesedés között kellett választania. Az ott felvázolt nagyszabású program – belőlem – mindkét reakciót kiváltotta. Lelkesített az, hogy a MLSz régóta hiányzó művek igényes kiadását tervezi, a munkában teológusok széles körét kívánja bevonni, s nem riad vissza a kihívásoktól (pl. a De servo arbitrio magyarításától). Kérdésesnek találtam viszont azt, hogy rendelkezik-e az MLSz a program megvalósításához szükséges szellemi és anyagi tőkével, illetve számíthat-e (az erkölcsin túl) széles körű támogatásra. Ezért is értékeltem kezdettől fogva azt a józanságot, hogy a Szövetség nem egy új „Luther összes", hanem füzet- (és könyv-) sorozat kiadásán fáradozik, így nem kell attól félni, hogy a túl nagyra szabott keretek hevenyészve készített, sebtében lektorált fordításokkal telnek meg.

A sorozat első zsengéi bizalomébresztőek. Mindhárom Luther-fordításnak ez az első kiadása (a nem kevésbé fontos reprint kiadásokkal való kezdés szerényebb háttérről és kevesebb energiáról tanúskodott volna), s a fordítók között egyaránt találunk jelenlegi és egykori egyetemi hallgatókat. Az előbbiek részvétele a hazai Luther-recepció folyamatosságával biztat, az utóbbiak munkája arra a reményre jogosít föl, hogy érdemes tovább kutatni íróasztalokban lappangó Luther-fordítások után.

A különböző füzetek más-más stílust, fordítói elvet, érdeklődést és tudományos hátteret képviselnek, de mind olvasmányosak, s egyszersmind gondosan szerkesztettek. Külön elismerés illeti az igen informatív előszókat (MLF 3. és 4.), melyek a Luther-írások aktuális üzenetét segítenek felismerni.

Az első három megjelentetett fordításban érdekes módon tűnik fel az „ifjú" Luther (Három sermo) és az érett reformátor (Nyílt levél), a híveit oktató prédikátor és a szenvedélyesen vitatkozó röpiratszerző. A MLSz terveinek ismeretében a továbbiakban is hasonló változatosságra számíthatunk: Luther „népszerű", rövid írásmagyarázatai és „tudós" teológiai traktátusai egyaránt helyet kapnak a két sorozatban (a terjedelmesebbek a Magyar Luther Könyvekben, melyek első köteteként Vajta Vilmos Luther-tanulmánya jelent meg). Ki tudja, nem nő-e ki a vállalkozásból mégis egy új Luther-összkiadás.

Értelemzavaró sajtóhibákkal sajnos ugyanolyan gyakran találkozunk, mint a másutt megjelent kiadványokban, ez – úgy látszik – a közelmúlt nagy könyvkiadási dömpingjének egyik árnyoldala. A Nyílt levél jegyzeteiben fölellhető hibák (MLF 2. 19-20) ugyanezen árnyoldallal hozhatók kapcsolatba: lektorálásukra valószínűleg nem jutott idő.

Csepregi Zoltán

Előszó-kincs

Luther Márton: Előszók a Szentírás könyveihez. Magyar Luther Könyvek 2. Magyarországi Luther Szövetség, 1995.

A protestáns bibliafordítások zöme a *Sola Scriptura* elv jegyében nélkülözi a hozzáfűzött magyarázatokat. Az általa lefordított újszövetséget is ezzel a bevezetővel bocsátja útjára Luther: „Méltó és illő volna, hogy e könyv minden előszó és idegen név nélkül adassék ki, egyedül a maga nevét és szavait viselve." Ám rögtön hozzá is fűzi: „Hanem mert néhány elvetemült magyarázat és előszó ezt keresztyén értelmétől olyan messzire ragadta, hogy szinte már alig tudjuk, mit jelent az evangélium és a törvény, mit az Új- vagy az Ótestamentum, így a szükség kívánja, hogy útmutatással vagy előszóval szolgáljunk, és ezáltal kanyargós tévútjainkról az együgyűeket is egyenes ösvényre vezessük" (121. lap).

Ez a reformátori szándék vezette tehát Luthert, amikor a fordításhoz és a kiadáshoz kapcsolódóan előszóval látta el a bibliai könyveket. A megjelenésüket tekintve mintegy húsz évet (1522-1541) átfogó kis tanulmányokat gyűjtötte csokorba a német Ószövetség- és Luther-kutató, Heinrich Bornkamm. Köszönet illeti a példamutatóan sok füzetet és könyvet kiadó Luther Szövetséget, hogy Szita Szilvia ízes fordításában magyarul is megjelentette ezt a munkát. Nem véletlenül került a kiadvány borítólapjára az a XVI. századi metszet, amely Luthert mint Jeromost ábrázolja. Ahogy Szent Jeromos (Hieronymus) latin fordítása, a Vulgata századokra meghatározta az egyház arculatát, úgy jelentett fordulatot Luther német Bibliája és annak hatása. Ki szólal meg ebben a könyvben?

A filológus Luther. Fordítóként mindenkinél hitelesebben tolmácsolhatja a Szentírás üzenetét. Elemzéseivel, az összefüggések feltárásával valóságos „teológiai nyelvleckét" ad. Hangsúlyozza az eredeti szöveg árnyaltságát, utal az etimológia és/vagy a szójáték jelentőségére. Zsoltárfordítását ezzel az önérzetes megjegyzéssel zárja: „Ha okoskodni találna valaki, mondván, hogy a Zsoltárok könyvét erősen elferdítettük, okoskodjék magában, de e könyvet, szidalmaival ne illesse. Úgy akartuk, amint cselekedtünk, minden szót elébb a mérleg arany serpenyőjébe helyezve nagy igyekezettel és állhatatossággal fordítottunk, s volt elegendő tudós ember is körünkben" (56. lap).

A történész Luther. Az ószövetségi könyvekhez írt előszók többsége esszéisztikus formába öntött kortörténet. A korabeli társadalmak és események bemutatásával segíti az olvasó tájékozódását és helyes szövegértését.

Nem fél a kritikai megjegyzésektől sem, amint az például a Jakab-levéllel vagy a Jelenések könyvével kapcsolatban közismert. Az akkor még kanonikusnak tekintett ószövetségi Báruk könyvét így jellemzi: „Igen hitvány könyvecske ez, akármi légyen is a jó Báruk" (117. lap).

A költő Luther. Kiderül az Előszókból, hogy a szerző milyen nagy jelentőséget tulajdonít a Biblia képeinek, hasonlatainak. Nemcsak a hagyományosan költőinek nevezett könyvekben érzi meg a poézis szellemét, hanem ennek jelentőségét újra és újra hangsúlyozza. Fordításai is a teremtő képzelet jegyében születtek, miközben megtalálta, sőt ha kellett, megteremtette a legmegfelelőbb német kifejezést.

Az irónikus Luther. A reformátor egyik nyelvi és gondolati fegyvere a humor és az irónia. Az Előszókon is átüt a reformációi hevület, s folyamatosan érződik, hogy Luther polémiát folytat ellenfeleivel. Így kapnak egy oldalvágást „a megszállott szentek és zöldfülű okostónik" (114. lap), vagy éppen a nyomdászok, akik „restségükkel (szokás szerint) elrontják a német Bibliát", amely pedig jobb a latinnál (46. lap). Ebben a szellemben jellemzi Mózest is, aki „a törvényeket szertelenül egymás után hajigálja" (38. lap), vagy állítja, hogy a Zsoltárokhoz nem mérhető imádságos könyveket „be kellene vonni és padlásra kellene hordani" (57. lap). Az erősen irónikus megfogalmazások mögött azonban nem a bántás, hanem a meggyőződés szándékát érzi az olvasó.

A „Magyar Luther Könyvek" 2. kötetét mindazok figyelmébe ajánljuk, akik e teológiai miniatűrökön keresztül meg szeretnék ismerni a biblikus evangélikus tanítást. Ez az 1996-os Luther-évet is a maga módján megalapozó kiadvány nem több és nem kevesebb, mint Előszó – a Könyvek Könyvéhez. ***Fabiny Tamás***

(Forrás: CREDO-Evangélikus Műhely)

Northrop Frye

A BIBLIA IGÉZETÉBEN

Esszé, prédikáció, interjú.
Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1995.

A Hermeneutikai Füzetek 4. számaként jelent meg 1995 nyarán a világhírű kanadai irodalomtudós, Northrop Frye munkásságát bemutató válogatás. Fabiny Tibor, a sorozatszerkesztő egy esszét, három prédikációt, öt interjút és Frye könyveinek annotált bibliográfiáját teszi közzé, mintegy előkészítve a talajt Frye legjelentősebb könyveinek (The Great Code: The Bible and the Literature, Words with Power, Anatomy of Criticism) a közeljövőben várható magyar kiadásához, illetve befogadásához. Ez az alig 120 oldalnyi, ámbár nagy töménységű „előzetes" igazán sikeresen oldotta meg feladatát: egy nem mindennapi tudós egyéniséget hoz közel az olvasóhoz, oly módon, hogy kritikai módszerét, türelmes, s ugyanakkor mégis radikális gondolkodásmódját, s a Bibliához való sajátos kötődését is föltárja.

A kötet elolvasása után az első gondolatom az volt: milyen kár, hogy Frye nem előbb került bele a magyar szellemi élet szélesebb áramlásába, a második pedig az: milyen jó, hogy végül mégis eljut hozzánk éppen most, a legkülönfélébb kritikai módszerek, iskolák és elméleti irányzatok gyakran kizárólagosságra törekvő vetélkedése idején, hogy „az értelmi gondolkodás rejtett agresszivitásával" (16. old.) szemben a szimbólumok, azaz, a szeretet nyelvét képviselje. A Kettős tükör című esszében a Biblia és a világi irodalom értelmezésének problémáit járja körül a szerző. Nagy gondolkodói bátorságra és elfogulatlanságra vall, hogy a Szentírás erejét, lényegét, Isten igéjének megidézését a kánoni könyveket egyesítő látomás- és képanyagban fedezi föl: nem a racionális érvelés, nem a történelmi hitelesség s nem is valami önmagán túlmutató jelentés teszi valósággá a Bibliát, hanem a meghirdetés (a bultmanni kérügma) retorikájával elénk táruló mítosz (tehát a müthosz = történet) fölrázó, mozgósító ereje. Éppen e tulajdonsága által hasonlít a világi irodalomhoz, bár nem irodalom. Frye így fogalmazza meg a klasszikus művek és a Biblia közös hatóerejét: „...itt marad és szembesül velünk, amíg nem teszünk vele valamit, ami azt is jelenti, hogy magunkkal is teszünk valamit" (11. old.)

A három prédikáció (*Jelzések; Íme, minden újjá lészen; Nincsen semmi oly elrejtett dolog*, párhuzamosan az angol eredetit is közli a szerkesztő) a hit és a cselekedet összefüggéseit, az életet, mint az újrakezdések sorozatát, a mindig új teremtés csodáját és kínját, valamint a jó és a rossz tudásának napjaiban aktuális lehetőségeit és veszélyeit állítja mondanivalója középpontjába. A bibliai textusok szimbolikájában a szó és a cselekedet dinamikus kapcsolata, a tetteinket, „eredményeinket" bátran magunk mögött hagyó, mindig újat kezdő, a halált is születéssé változtató hit, s a szorongással, gyűlölködéssel teljes emberi világban működő egyetlen reményteli erő, a szeretet lelke nyilatkozik meg a lelkészirodalmár számára. E szemléletmód egyik legszebb, talán felszabadítónak is nevezhető vonása éppen az, hogy az azonos „nyersanyaggal" (= költői nyelv) dolgozó világi irodalomban és a bibliai irodalomban képes meglátni és megláttatni a közös szent gyökeret, az átváltozásra, új életre hívó energiát, mely bennünk működik, de nem a sajátunk, nem mi „termeljük".

Az öt interjúban a személyes jelenlét intenzitása ragadja meg az olvasót. Frye gondolkodása, vallásossága rokonszenvesen rendhagyó, mindig a legmélyebb rétegekig hatol, bár nem elsősorban a teológia, hanem egyik legkedvesebb szerzője, a romantikus Blake képeinek, látomásainak segítségével. Ugyancsak jellemző, hogy századunk nagy teológus-filozófusai közül Martin Buberhez fűzi komoly szellemi rokonság (nem véletlenül, hiszen a chaszid irodalmat gyűjtő-feldolgozó német-zsidó szerző is ismerte a szimbólumok nyelvét); a David Cayley-vel foly-

tatott beszélgetésben Buber Én és Te című művét említi, melyet azért érez nagyon közelinek, mert Istent nem „dologként", „főnévként" gondolja el, hanem folyamatként, „mely önmagát teljesíti be" (73. old.) Frye is a folyamatok és energiák örvénylésében, nem pedig a „dolgok és szilárd tömbök világában" él.

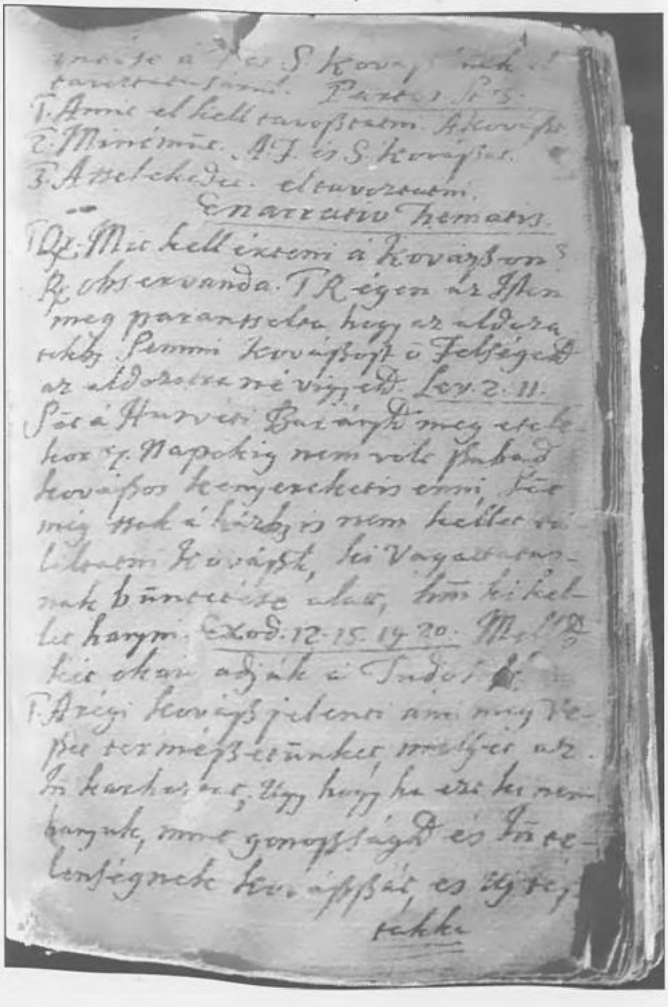
Az interjúk sok időszerű kérdést villantanak föl bibliai összefüggésekben. Ilyen *A hitről*, melyben a keleti vallások divatja és ezzel párhuzamosan a Bibliai – s vele együtt kulturális örökségünk – feledése is szóba kerül. A *Jóbról és a Genezisről* szóló beszélgetésben pedig a manapság ugyancsak divatos „mélyökológia", „bioközpontúság" hamis természet-isten azonosításáról s az ebből eredő újkeletű bálványimádás veszélyeiről esik szó. Frye álláspontja: „A visszakanyarodás útja tehát az lenne, hogy helyreállítjuk az eredeti szereteten alapuló kapcsolatot az ember és a fizikai környezet között."

A Robert D. Denham professzorral, Frye bibliográfusával, életművének kiváló ismerőjével folytatott beszélgetés (*Frye hite*) lezárása és egy kicsit összefoglalása is a közreadott anyagnak: egy olyan ember hitéről, vallásosságáról szól, aki egész életét a Biblia és az irodalom tanulmányozásával és tanításával töltötte – az isteni és az emberi princípium titokzatos kapcsolatának igézetében.

Dukkon Ágnes
CREDO 1995/1-2.sz.

A kárpátaljai kézirat

Már beszámoltunk a Szolgatárs hasábjain (V. évf. 1. szám, /1996. február/, 52. oldal) Stumpf Jenő Béla, volt kárpátaljai prédikátor testvér és fiai által támogatott régi kézirat azonosításáról. A munka azóta is folyamatosan halad. Most képeken is bemutathatjuk a XVIII. század derekáról, Bódis Kováts István, református lelkész kézirásában ránk maradt kis könyvben összegyűjtött, részben magyar, részben latin nyelvű igehirdetéseket. Fodor Zoltán testvérünk felvételei szemléltetik a töredék első oldalát, és a méreteit érzékelteti a környezetéhez képest.

Akinek éles szeme van, megláthatja az apró számjegyekkel utólag beírt oldalszámokat. Az első oldal 7-ik sorát könnyebben elolvashatjuk: „Mit kell érteni a kovászon?" A 36 igehirdetésből az első négy – beleértve a kezdő töredéket – Mt 16:6-ot fejtegeti: „Így szólt hozzájuk: 'Vigyázzatok és óvakodjatok a farizeusok és szadduceusok kovászától'!" A kétszáz évvel ezelőtti szerző előbb etikai, majd pásztorális következtetésekre jut a felvetett igevers alapján.

A régi kovász a rossz természetünk

„Isten ezt kárhoztatja", annyira, „hogyha ki nem vetjük, mint gonoszságnak és istentelenségnek kovászát, és új tésztákká nem leszünk, Isten előtt sem magunk, sem istentiszteletünk kedves nem lehet (1Kor 5:8)". (1-2 oldal.)

A „gonoszság, hamisság és minden megveszett erkölcs (1Kor 5:8)" között említi a korintusiak paráznaságát. Amit meg kell torolni, mert ha a „bűnöknek az emberek kedveznek, akkor újabbak" lépnek föl (5. oldal). Azért „hasonlították a régiek kígyóhoz az ördögöt, mert a kígyó ha átdugta akármilyen szoros helyen a fejét, az egész testét maga után vonszolta" (5. oldal).

Az etikai jellegű intelmek után rátér a hitvédelemre, hangsúlyozva a kálvinizmussal szembeni „nevekedő tévelygést", ami „haszontalan, s ártalmas gaz" (2. oldal). Az „igazi tudomány – Mt 13:33 – hasonlatos a mennyeknek országa kovászához" (3. oldal). „A hamis tudomány különböző, mint a bot", sőt „hamar és könnyen terjed" (6. old.).

A konklúziót három pontban foglalja össze:

1. Ne higgyünk minden léleknek, próbáljuk meg őket, mert sok hamis próféta jött e világra. Távoztassuk el a hamis tudomány kovászát!

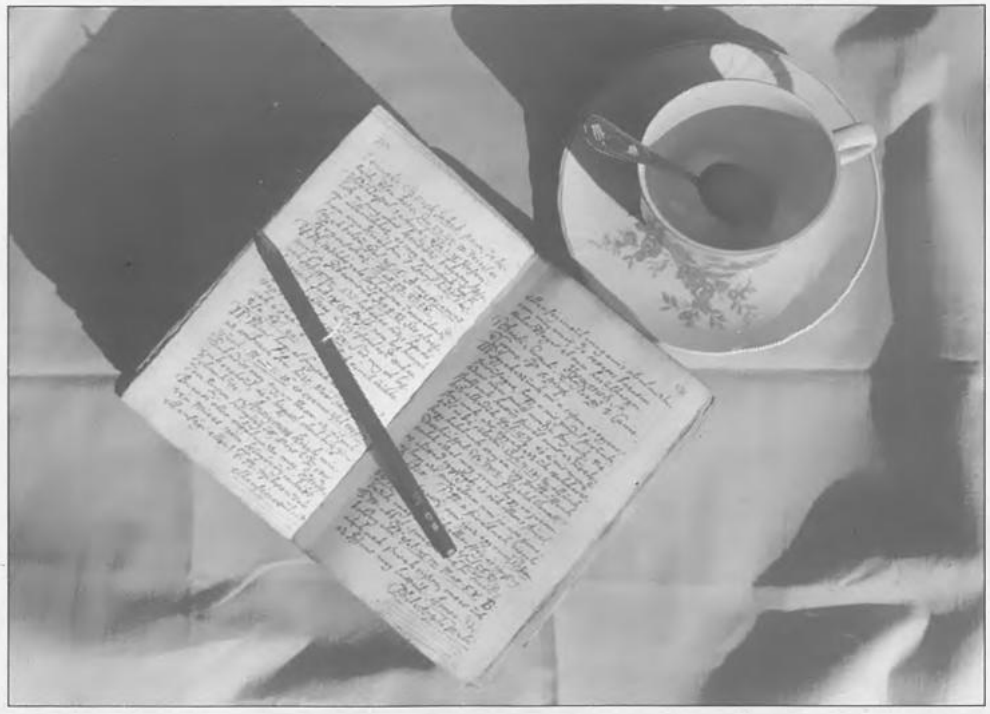
2. Adjunk hálát Istennek, hogy közöttünk tisztán hirdettetik az Isten beszéde!

3. Imádkozzunk a hamis tudomány kiirtásáért!

Eddig az 1747. március 12-ikén leírt botfalvai prédikáció, kemény hangvételű, polemikus része.

A Biblia összeköt

Bódis Kováts István lelkész írásában felhozza a kora-

középkori eretnek mozgalmak egyikét, a manicheusokat, és hasonlóan az anabaptistákat (31. old.). Utóbbiak ellen az a kifogása, hogy „Mózest és az prófétákat az Újtestamentumba bé venni nem akarják". Ez félreértés. Nem tudunk arról, hogy valaha is lett volna ilyen szándékuk. Zürichben, 1529-ben kiadott első teljes német Bibliában, minden esetre benne van Mózes öt könyve, valamennyi prófétai könyv, sőt még a deuterokanonikus könyvek is.

Luther Márton Wittenbergből, 1543. augusztus 31-ikén kelt levelében így szólítja meg Christoph Froschauer (+1564) zürichi nyomdászt: „Derék, előrelátó barátom!" Hálásan köszöni az ajándékba küldött zürichi Bibliát (M. Luther Briefe... 285. old.), ami 1529-ben készült, évekkel megelőzve Luther teljes bibliafordítását (Mennonitisches Lexikon). Semmi kifogást nem támaszt ellene. A svájci reformátorok hasonlóan jónak tartják Froschauer bibliáját. Zwingli Ulrik és Bullinger Henrik a nyomdájában készíttetik saját könyveiket (Menn. Lex. megfelelő címszavai).

Ezt a zürichi bibliát használják a hutteri testvérek, P. Marbeck szövetségesei, és szinte valamennyi anabaptista irányzat, akik közül egyikmásik éppen az Ószövetség prófétáit alkalmazta gyakrabban.

Hubmayer Baltazár (1481-1528) volt svájci plébános hazájából kiűzve, a morvaországi Nikolsburgból (Slavkov) is Zürichbe küldte írásait kinyomtatásra. A Luthernek küldött ajándékok talán ezekből valók. A nagy reformátor szabadkozik, és nem kíván részes lenni a „kárhozatban és istenkáromlásban", a „prédikátorok" bűneiben; akikért imádkozik ugyan, de „ne küldjön az írásaikból semmit" (Luther Briefe... 285. oldal).

Még a XVIII. században is élesek a hitvédelmi írások. A legismertebb reformátorokat tanulmányozva megállapítható, a kárpátaljai kézirat hangvétele mérsékelt. Botfalva mára néhány száz fős falu református szószékén elhangzott igehirdetések biblicitása közös protestáns érték. A rokonszenves könyv későbbi, részletes ismertetésére talán még sor kerülhet.

Képek feliratai:
1. A töredék első oldala
2. A 234-235. oldal. A könyv nagysága megállapítható a teáscsészéhez és a ceruzához viszonyítva.

„Görögöknek és barbároknak is adósa vagyok" (Róm 1:14)

Erzem-e, hogy adósa vagyok Krisztusnak, mint ahogy Pál érezte, minden egyes elveszett, még meg nem mentett ember, vagy nép láttán, akivel találkozom? Lelki megtiszteltetésnek veszem-e azt, hogy nem gyűjtök áldásokat saját magam számára? Lelki megtiszteltetés életemben annak felismerése, hogy adósa vagyok minden egyes embernek, Jézus Krisztus megváltása által...

Pál életére leginkább az jellemző, hogy rájött, már nem a saját magáé. Drága áron vásárolták meg, és ő ezt soha nem felejtette el...

„Mindenkinek mindene lettem, hogy némelyeket megmenthessek". Pál mindig Krisztushoz vonzódott, sohasem saját magához. Megszentelt személyiséggé vált, vagyis bárhová ment, Krisztus mindig vele volt (2Kor 2:14). Sokan közülünk saját céljainkat szolgáljuk, és Jézus Krisztus nem tud velünk lenni. Ha teljesen Krisztusra hagyatkozom, nem szolgálhatom saját érdekeimet...

A szolgálat motivációja és inspirálója nem az, hogy Isten megmentett és megszentelt engem, vagy meggyógyított; mindez tény, de a szolgálat igazi nagy indítéka annak a felismerése, hogy életem minden értékét a Megváltásnak köszönhetem, éppen ezért Jézus rabszolgája vagyok. Örömmel veszem tudomásul, hogy életem már nem az enyém, Jézus adósa vagyok, és mint ilyen, felfedezem életemben az Ő céljainak kiteljesedését. Ennek a lelki megtiszteltetésnek a felismerése azt jelenti, hogy már semmit sem jelent nekem ez a kor, ez az élet, vagy bármilyen nézőpont; egyet kivéve: hogy férfiakat és nőket vezethessek az Úr Jézushoz.

Oswald Chambers

Új arc

Sebészként éltem át London a bombázását. A német Luftwaffe bombázói naponta zúdítottak halált és pusztulást a városra... Egy dologban reménykedhettünk: a királyi légierő vadászpilótáinak bátorságban. A londoniak csodálták és különösképpen tisztelték őket. Egészségtől sugárzó, reményteli, többnyire legcsinosabb fiai voltak az országnak. Sokat közülük nem éppen idilli körülmények között kellett megismernem.

Fürge, kicsiny gépeiknek súlyos konstrukciós hibája volt. A motor benzinvezetékét közvetlenül a pilóta előtt vezették el. Találat esetén a motor azonnal lángba borult. Néhány másodperc alatt – a katapultálásig – a lángok a pilóta arcán súlyos égési sérüléseket okoztak...

Az orvosok gyakran műveltek csodát. Mellről, hátról vett bőr átültetésével – 20-40 operáció után – a betegek új arcot nyertek. A pilóták bizakodók voltak. Ápolóik igyekeztek vidám, meleg légkört teremteni. De amikor közeledett a kórházból távozás ideje, a helyzet változott. Sok pilóta kért még kisebb változtatásokat: kisebb orrot, más szájállást, stb., mert féltek a külvilággal való találkozástól. Az orvoscsoport kitűnő munkája ellenére tagadhatatlan, hogy az arcok végülis lényegesen megváltoztak. A hasról vett bőr nem helyettesíthette tökéletesen az eredeti arcbőrt.

Peter Foster, az egyik pilóta elmondta: milyen növekvő aggodalommal félt a menyasszonyával való találkozástól. Ha tükörbe nézett, félelme még jobban fokozódott.

Az orvosi beavatkozások idején arcának megváltozásával a páciens nem foglalkozott oly intenzíven, mint akkor, amikor már tudta: holnap ezzel az új arccal leszek elbocsátva. Nem azzal, amellyel születtem, hanem egy jól, rosszul sikerült utánzattal.

A pilóták egy részének barátnője, felesége nem tudta elviselni az új arcot. Ők a korábbi daliás hősüket istenítették, és most csendesen elmaradoztak, elváltak. Az így jártak súlyos személyiség-változáson estek át. Nem mertek utcára menni; otthon elvégezhető munkát kerestek maguknak.

A másik csoport tagjaihoz hű maradt a feleség, a barátnő. Ezek a férfiak figyelemre méltó eredményeket értek el; az ország elitjeivé váltak...

Peter Foster is ezek közé tartozott. Barátnője bátorította: a néhol vastagabb arcbőr őt nem zavarja. Nem az arcbőrt, hanem az embert szereti... A kórházból való távozás után meg is házasodtak. Némely fájdalmas elutasítást azonban Peternek is el kellett viselnie. Felnőttekkel való találkozáskor, némelyek gyorsan másfelé néztek; a gyerekek meg csúfondáros arcot vágtak. Peter ilyenkor szerette volna odakiáltani: „Nem ismertek meg?" – itt belül az vagyok, akit régebben ismertetek!" – Ehelyett asszonyának volt méginkább hálás.

Quasimodo-komplexus

Sok évvel később érdekes cikket olvastam. Két orvos, börtönlakókat vizsgált: gyilkosokat, rablókat és egyéb súlyos bűnt elkövetőket. Megállapították: a rabok 60 %-ának van olyan arc-rendellenessége, mely sebészileg megszüntethető.

Ezt a jelenséget Victor Hugo, Notre-Dame-i toronyőr regényalakjáról quasimodo-komplexusnak nevezték el.

Felvetődött bennük a kérdés: ezeket az embereket kinézésük miatt, talán már gyermekkorukban csúfolták, kirekesztették. Lehet, hogy emiatt lettek egyensúlyt vesztettek, kriminológiai esetek, bűnözők?

Ezért a raboknak felajánlották: ingyenesen végeznek rajtuk arcműtéteket. Új arccal, magabiztosabbá válva talán jobban befogadja őket a társadalom.

A quasimodo-komplexusról szóló híradás oly tényt tükröz, mely minden leprabeteget, égési sérültet érint. Mi, emberek túl nagy jelentőséget tulajdonítunk a külső megjelenésnek. Csak kevesen rendelkeznek Peter Foster feleségének nagyságával, aki az ember külső burkán át az értéket: Isten képmását látja.

Ami szép, az jó – a csúnya pedig rossz

A quasimodo-komplexusról szóló beszámoló végiggondolása után, be kellett vallanom: tudatosan vagy tudat alatt én is külső megjelenésük alapján ítélem meg az embereket.

Családi hagyományt követve, gyermekeim számára minden évben történeteket találtam ki, és lefekvésükkor folytatásokban előadtam nekik. E kitalált történetekben családunk tagjai szerepeltek, veszélyes, gonosz emberekkel kellett megküzdeniük és diadalmaskodni rajtuk.

A két orvos cikkének elolvasása után döbbenten emlékeztem arra, hogy meséimben a gonosz alakokat mindig sebhelyes, forradásos, csúnya arcúnak festettem le. Miért ábrázoltam ilyennek őket? – Természetesen azért, mert a jót a széppel; a rosszat pedig a csúnyával azonosítottam... Gyermekeim, ezek után képesek lesznek-e forradásos, vagy egyéb hibás arcú embert megszeretni?

Vizsgálgatni kezdtem: mi az emberi értékek mércéje az emberek számára?

Az USA-ban a magas, barátságos, jómegjelenésű magabiztos férfi, oldalán divatos öltözékű, mosolygó asszonnyal, az ideál.

Azt fogadják el, aki mindezekkel rendelkezik.

Iparágak álltak rá a body-buildingra, a karcsúsító kúrákra, arcápolásra, ruházkodásra.

Ha a tévé és képeslapok alapján ítélném meg az amerikaiakat, csupa isteneknek és istennőknek látnám őket.

Isten olyannak lát minket, amilyenek vagyunk

Leprabetegek között dolgozom. Páciensim sohasem lesznek olimpikonokhoz, Miss Amerikákhoz hasonlók.

Sok orvossal, tudóssal vagyunk kevesebben azért, mert környezetük újra, meg újra elutasítja őket. Még tanulnunk kell: hogyan közelítsünk a másik emberhez!

Működésem alatt mindig igyekeztem betegeim külsejét rendbehozni... Mily nagy öröm volt, ha kezüket, ujjaikat, lábukat eredeti rendeltetésnek megfelelően tudták használni; ha újra emberi arcot nyerhettek, és normális életre családjukba térhettek vissza. Eközben mindjobban tudatosult bennem, hogy a testi külső, melyért oly sokat fáradoztam, nem jelenti a teljes embert. Betegeim nem csak inakból, izmokból, idegekből, bőrsejtekből állnak. Bármennyire deformáltak is testileg, lényükben, személyiségükben Isten képmásai, teremtményei. Sejtjeik egy napon, mint minden emberé, újra porrá lesznek. Isten azon-

ban mindnyájunkat feltámaszt. Akkor a külső formánál fontosabb lesz: mi történik a lélekkel. Jézussal élt-e, vagy nélküle?

Annak ellenére, hogy olyan társadalomban élek, melyben az erő, gazdagság, szépség nagy jelentőséggel bír, leprabetegeim között megtanultam: mindnyájunk feladata tudatosítani az emberekkel: Isten képmásai ők. Vétkezünk ellenük, ha csupán külsejükkel törődünk. Azért imádkozom, hogy mindenkiben, akivel találkozom, Isten képmását, és ezzel valódi értékét ismerjem fel.

Angyaloknak nem kell mankó

A frankfurti repülőtéren ismerkedtünk össze Markkal. Két mankóra támaszkodva várta utiokmányainak intézését. Mahé-szigeten egy közúti baleseti mentésben segédkezett, és eközben egy ittas autós őt is elütötte. Tizenhat helyen tört el a lába. Egy sebész a klinikájára vitte Németországba, ahol háromszor műtötték meg.

Mark, az újdonsült angol ismerősünk, búváriskolát vezetett Mahén, és oda utazott. Feleségemmel szintén Mahéra igyekeztünk. Egy német egyesület tagjaként a harmadik világban fogászati ellátást végzünk. Jól felszerelt mozgó klinikán háromhavi váltásban négy orvos látja el a szigetköztársaság egyik dzsungelfalujának fogászati betegeit. Angol ismerősünkkel a repülőutat együtt tettük meg, megérkezésünk után útjaink elváltak.

A szálláshelyünktől 4 km-re levő klinikára egy öreg Toyotával utaztunk naponta. Az utak leírhatatlanul rosszak. A dús növényzettől leszűkült úton, mély gödröket kerülgetve, szakadékok melletti hajtűkanyarokban szlalomozva jutunk csak előre...

A padokon, az elősátorban már vártak ránk a betegek. Az ellátás ingyenes. Ennek ellenére – vagy talán éppen ezért? – sok beteg, csak rádiófelhívásra hajlandó eljönni a kész protézisért. Egy-egy mozgásképtelen beteghez nekünk kell dzsungel-lakóhelyükre elmenni...

Négy héttel megérkezésünk után mentünk el először a sziget északkeleti részébe. Délutánunk szabad volt, így nyugodtan fürödhettünk a mesésen szép öbölben. Hazainduláskor keserű meglepetésben volt részünk. Felületesen végzett olajszűrőcsere miatt autónk motorjából minden olaj elfolyt. Először voltunk ezen a vidéken... A települések szétszórtan a dzsungelben vannak... Mozgásképtelen Toyotánkkal itt állunk a ránktörő éjszaka előtt. Sürgős segítség kellene. Eszembe jut az ige, melyet barátaink küldtek Jeruzsálemből: *„Angyalainak parancsolt, hogy útaitokon őrizzenek"*. – Uram, add, hogy ez itt és most valósággá váljon!

Egy piros autó jött felénk. Amikor elhaladt mellettünk, repülőtéri ismerősünket ismertem fel benne. Felugrottam, és két kézzel integettem a kocsi után. A vezető fékezett és hátratolatott. Széles mosollyal kérdezte: honnan ismerjük egymást? – Frankfurti találkozásunkra emlékeztettem. Néhány másodperc múlva már mellette ültem kocsijában. A legközelebbi töltőállomásra hajtott. Egy mankóján bebicegett, és gavallérosan intézkedett. Kocsink hamarosan ismét mozgásképes lett.

Néhány nappal később bázisán felkerestem Markot. Messziről felismert. Mire kiszálltam kocsimból, mankójára támaszkodva mellettem állt. Egy könyvemmel ajándékoztam meg, a következő ajánlással: „Marknak, aki angyalként segített ki minket a bajból." Elolvasta, és miközben az összefüggést magyaráztam, újra és újra az ajánlást nézte. Irodájában búvárélményeiről társalogtunk, de feltűnően szófukar volt. Beszélgetésünkbe hosszú szünetek álltak be. Éreztem: valami nagyon foglalkoztatja. Egy óra múlva búcsúzni kezdtem. Kocsimhoz akart kísérni, ezért odanyújtottam mankóját, de ő hirtelen azt mondta: „Nem!" – Kérdőn néztem rá. – Széles mosollyal azt mondta: „Angyaloknak nem kell mankó", és elindult, két év után újra önállóan, támasz nélkül. Lassan, bizonytalanul, de lépésről-lépésre bátrabban. Kocsimnál erőteljesen kezet szorított és azt mondta: „köszönöm!" – Ne nekem! – szabadkoztam. „Tudom" – válaszolta, és a szeme ragyogott.

Amiről a betegség szól

Betegekért imádkozás és megáldásuk, a gyülekezeti lelkigondozás elhanyagolt területe. Nem csoda, hogy a csodakeresés világszerte lázba hozza az embereket.

Nem kedvelem a vásári, hatáskeltő gyógyítási jeleneteket, de azt az állítást sem, hogy a csodáknak a mai világban már nincs helyük. Nem hiszek – mert bibliailag hamis – a *„prosperity church"*-ben, mely szerint: aki hisz, meggyógyul és gazdag lesz. – És akik betegek, vagy szegények maradnak? – Azok szemére vetik: magad vagy az oka, mert kevéssé hittél! – Kegyetlen ítélet, lelkészi felelőtlenség, bibliai megalapozatlanság.

A Biblia arra buzdít: törődjünk az emberrel. Humanitárius intézmények, keresztény diakóniák meg is teszik, de mindezek mellett a betegekért történő imádkozás és megáldásuk, a krisztusi gyülekezetek természetes gyakorlatának kell lennie.

Jézus lelkigondozásra hívott el minket, és ehhez kezdettől fogva a gyógyítás is kapcsolódott (Jak 5:13-16 és Mk 16:9-20).

Minden testi gyógyításnak lelki célja van: Isten. A megbocsátó erő, gyógyító erejű. A hitre jutott és bocsánatot nyert ember megszabadul lelki terhétől, és ez testi gyógyulást is hozhat.

Ki imádkozzon a betegért, és ki áldja meg?

Hagyományosan a pásztor. Főleg a katolikusoknál. A pap viszi az utolsó kenetet, az olajat. Teljesen félreértve Jakab 5 utasítását, ígéretét. A Biblia szerint a beteg megkenésének életre segítőnek kell lennie. Alapjában véve minden kersztény imádkozhat a másikért. *„...akik hisznek, ilyen jelek követik..."* (Mk 16:17). Jakab ezt a feladatot a gyülekezet véneire korlátozza (5:14) A két igehely közötti feszültség csupán látszólagos. A 1Tim 5:22 szerint a gyülekezetnek rendezett szerkezetűnek kell lennie, de ha a gyülekezet vezetősége nem képes,vagy csak részben tudja a beteg feletti imádkozás feladatát ellátni, úgy gondoskodnia kell, hogy arra hívatott, képzett, megbízott egyének tegyék azt.

Mikor, és hol imádkozzunk a betegért?

Először a családban. Itt a megáldásnak is van jogosultsága. Régebben természetes volt, hogy gyermekeiket a szülők áldással bocsássák útra. – Ma esetleg megsímogatják fejüket. – Kérem: ne idegenkedjünk megáldásuktól! Különösképpen akkor, ha a családtag beteg. Házi összejöveteleken is lehet Isten áldását közvetíteni, de ez is rendben, a gyülekezet vezetősége iránti felelősséggel történjék! Az érte való imádkozást a beteg kezdeményezze. Ne erőltessük, de erről a lehetőségről, hogy ilyesmi létezik, tudnia kell. Prédikációkban ismertetni kell.

Megkenés és megáldás

Különbséget kell tenni közbenjáró könyörgés és meg-

áldás között. Kézrátétellel Isten kegyelmét közvetítjük; erejét érezhetően ráhelyezzük az áldást fogadóra.

Amikor gyülekezetünkben imádkozunk a betegekért, az érte történő könyörgéskor gondját, és amennyiben lehetséges, gondjának hátterét is Urunk elé visszük. Ezután kérjük konkrét bajára Isten segítségét. Jakab 5-ben olajról is szó van. Az olaj a Bibliában Isten áldáserejének szimbóluma. Ősidők óta gyógyszerként is használják. Az olajjal megkenés szimbóluma jelentheti Isten különleges áldását, de jelentheti azt is: nem kell mellőzni az orvost; a gyógyszeres segítséget is igénybe lehet venni.

Hamis ígéretet ne tegyünk!

Gyógyulást ígérni ne akarjunk, mert nem áll módunkban. A beteg embert összehozhatjuk Jézussal; elmondhatjuk: az Úr törődik bajával. A felelősséget Jézus veszi át, mi pedig türelemmel kivárjuk: mit fog cselekedni. Mindenképpen cselekedni fog – ezt ígérhetjük. Az azonban, hogy a betegséget megállítja, hogy gyógyulást indít el; azonnali és teljes gyógyulást, vagy a betegséget beszélteti, hogy megértsük: mit akar mondani – ez kizárólag Jézus dolga.

„Az Úr felsegíti őt" (Jak 5:15)

Jelentheti azt, hogy betegségéből felállítja. Jelentheti azt is, hogy örök gyógyulásra támasztja fel a halálból. Hogy melyiket alkalmazza, az kizárólag a nekünk mindig jót akaró Urunktól függ.

Teljes bizalommal ígérhetjük: minden jóra fordul, és Márk 16:18 alapján hihetjük: *„betegekre vetik kezeiket és meggyógyulnak"*. Jézus drága ajándékot hagyott gyülekezetére. Felelősséggel alkalmazzuk!

Hol lakik a lélek?

Lélekről, lelki egészségről szóló számtalan publikáció bizonyítja: a mai ember újra felfedezi, ill. meg akarja találni lelkét. A lélek konjunktúráját éljük. Lélekismerők művészetüket kínálják; misztikus hangokkal csalogatják elő fogságából a lelket. Az emberek nyilvánosan mondják el lelki kínjaikat; kamerák előtt sem restellnek sérült lelkükről beszélni. Divat lett: legbensőbb gyermek-lényük megvígasztalására lelküket beszéltetni. A lélektelen ipari társadalomban a lélek újrafelfedezése már-már istenítésbe csap át.

De a lélek megragadására irányuló minden kísérlet kudarcot vall. Kicsúszik az ember kezéből, mert oly világból való, ahová ember be nem léphet. A határátlépés minden kísérlete az ember tévelygését okozza.

Hol lakik a lélek, melyet romok alól kívánnak kiásni: vándoroltatni; egészségügyi mesterkedések alá vonni? Van-e alakja? Vagy szellem? Hol található? – Az erre vonatkozó kijelentések csupán találgatások. Kínok érzékelésére tartjuk alkalmasnak, amikor lelki kínokról beszélünk; érzelmek kinyilvánítására alkalmasnak, amikor lelki félelemről szólunk. Lelki béke említésekor bizonyos fajta harmóniát, lelki jóságot tételezünk fel, melynek kisugárzása van, stb.

Ha a Bibliában keressük a magyarázatot, látjuk, hogy abban a léleknek középponti helye van. A lélek ujjong, elkeseredik, retteg, fáradt, romokban hever, vagy Istenhez szárnyal. Istenben bízik; szomjazik és éhezik utána; vágyódva őhozzá kiált; szomorú, ha vágyódása nem teljesül. Istenben bízva erőt nyer, felfrissül, megvidámodik, Istenének örvend... de nem tudjuk: hol keressük, és hogyan néz ki.

Mi hát a lélek?

Nem materializálható. Nem szerv, melyet sebész kibonthat. Computer, röntgensugár, vagy bármely finom műszer ki nem mutatja, csupán hatásaiban érzékeljük.

A Bibliában azt olvassuk: *Isten az embert saját képére formálta* (1Thessz 5:23). Az embert „szellem", lélek és test egységeként említi. E hármas egység mindegyike kihat a másik kettőre.

Testéből kiemelve, önmagában a lelket nem vizsgálhatjuk. A motorikus idegpályákat egészen a nagyagyig nyomon követhetjük, helyük pontosan meghatározható. A primeremóciók – a kellemes és kellemetlen érzések – helye is meghatározható, de a testieken túli, tisztán lelkiekhez kapcsolódó magasabbrendű kedélyállapot – szégyen, bizalom, remény, vágyódás – helye már nem határozható meg. Pedig éppen ezeket a kifejezési formákat tulajdonítjuk a léleknek.

Ha megfogni nem is, ártani viszont tudunk a léleknek. *„Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de az ő lelkében kárt vall?"... „attól féljetek inkább, aki mind a lelket, mind a testet elvesztheti a gyehennában"* (Mt 16:26, 10:28)

Képben élünk, anélkül, hogy jelentését ismernénk. Szemünk visszafogott, Isten – bölcsességében – fátyolt vont elénk. Ha kissé félre akarjuk húzni, mögötte föl nem fogható titkot látunk.

Emberi tulajdonság Isten titkainak fürkészése, de a tiszteletteljes kutatás Isten imádatára fog vezetni.

1Móz 2:7-ben olvassuk: *„És formálta vala az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehellett vala az ő orrába életnek lehelletét"*. A zsidó hagyomány szerint a „n^{e}samah", Isten életet adó lehellete tette Isten képmásává az embert. A lélek teremt kapcsolatot a látható és nem látható világ között. A lélek mindkét világban él. A másikból való, de létezése ebben a világban nyilvánul meg.

Ahol a másik világból jött hírnökként fogadják, ki tud bontakozni, de ahol elutasításra talál, beteg lesz. E megzavart kapcsolat tünete a betegség, az elesett teremtmény megnyilvánulása.

A lélek sorsszerű kapcsolatban él e bukott teremtménnyel.

A gyógyászat szoros összefüggést lát a lelki okok és testi betegségek között. A fizikai betegségek kétharmada lelki eredetű. Az ember akkor egészséges, ha lelke, belső embere, teste összhangban van. A lélek igényli ezt. Ha ebben az egységben zavar támad, az ember beteg lesz.

A léleknek, hogy megnyilvánulhasson, külső formára, testre van szüksége. Arcjátékkal, szemmel, mozdulatokkal, hanghordozással beszél. Ily módon testünk a lélek hangszerévé válik. Sokszor már gyermekkorban eldől: jótékony zenét, vagy rikoltozó hangokat hallat-e ez a hangszer. Szüleivel való kapcsolatra, belső hozzátartozásra van szüksége a gyermeknek, hogy egészségesen fejlődhessen a lélek hangszere.

Lélekegészség

A zsoltárokban közvetlenül megszólítják a lelket. A 42. zsoltárban a zsoltáros refrénszerűen ismétli: *„Miért csüggedsz el lelkem, és miért nyugtalankodol bennem? Bízzál Istenben, mert még hálát adok én néki, az én szabadítómnak és Istenemnek"*. A lélek egészségének ez a titka. Ha lelkünket Istennel kötjük újra össze, ha rátekintünk és benne bízunk, ha reménységünk belé helyezzük, lelkünk egészséges lesz.

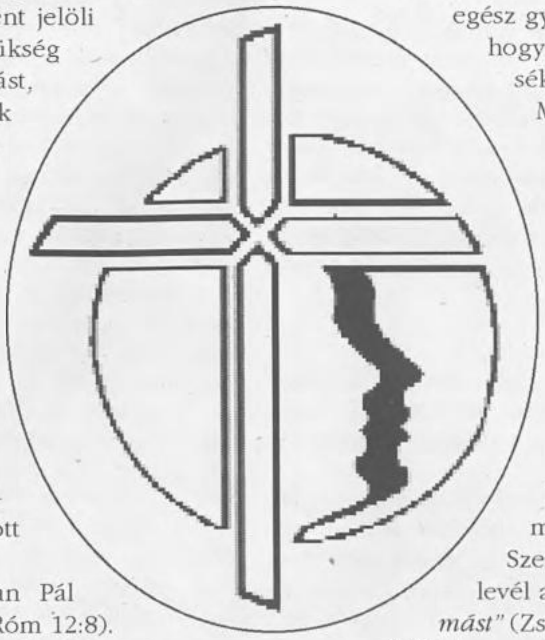
Lelkünk Istennél van biztonságban; az Ő jelenlétének örül. Minél bensőségesebb e kapcsolat, annál szabadabbá válik a lélek...

Entscheidung

Ford.: Schöneck Gábor

Gerő Sándorné

A „szolgatárs"-né szerepe a buzdításban

Az Európai Baptista Nőszövetség szervezeti szabályzatának egyik pontja célként jelöli meg az egymás megsegítését, a szükség szerinti anyagi és erkölcsi támogatást, valamint a tag-egyletek vezetőinek ösztönzését, buzdítását a közös munka vállalására.

Utazásaim során gyakran volt alkalmam ezt a célkitűzést a gyakorlatban megvalósítani. Európa-szerte, de hazánkban is sok tehetséges, különböző adottságokkal megáldott nőtestvérrel találkoztam, akiknek csupán egy kis buzdításra, ösztönzésre volt szükségük ahhoz, hogy beálljanak a missziómunkába, és ezen a területen is kamatoztassák Istentől kapott tehetségüket.

A kegyelmi ajándékok sorában Pál apostol a buzdítást is megemlíti (Róm 12:8). Kár, hogy ezt sok hívő figyelmen kívül hagyva, olyan ajándékra törekszik, ami tetszetősebb, elismertebb és hasznosabbnak látszik.

De nézzük meg, mit is jelent valójában a buzdítás szó. Ha elkezdjük elemezni, teljesen új fényben tűnik fel előttünk. A buzdítás olyan tevékenység, amellyel a másikat ösztönzöm, bátorítom, erősítem, reményt keltve benne arra, hogy az előtte álló feladatot eredményesen tudja elvégezni. Nagyon sok lelkipásztor azért torpant meg a szolgálatban, mert a *„szolgatárs"-né* elhanyagolta a buzdítás ajándékának gyakorlati alkalmazását, és bátorítás helyett elbizonytalanította társát csüggesztő megjegyzéseivel.

Különbséget kell tenni az elismerés és az erősítés között. A buzdítás mindkettőt magában foglalja, de nem mindegy, hogy mikor melyiket alkalmazzuk. Elismeréssel valakinak az igyekezetét és erdményes munkáját méltatom, erősíteni viszont személyiségében kell a másik embert. Az elismerés teljesítményhez kötődik, az erősítés pedig magához a személyhez. Ennek sokkal mélyebb jelentése van. Arra kell vigyázni, hogy a buzdításnál meg legyen az egyensúly az elismerés és erősítés között. Tapasztalatból mondhatom, hogy nemcsak a gyengéknek, de a legbefolyásosabb és legtehetségesebb embernek is szüksége van olykor bátorításra és buzdításra.

Józsué nem volt sem gyáva, sem gyenge, mégis ösztönözni kellett arra, hogy átvegye Mózestől a nép vezetését: *„Légy erős és bátor...!"* hangzik ismételten az Úr szava háromszor egymás után (Józsué 1:6-9). Pál apostol egyenesen igényli és kéri a hívőktől az imatámogatást azért, hogy bátorsággal végezhesse az evangélium szolgálatát (Ef 6:19).

Az első keresztyéneknél ez volt a törekvése az egész gyülekezetnek, és azért imádkoztak, hogy az Úr szolgái bátorsággal hirdessék az evangéliumot (ApCsel 4:29).

Ma is ez lenne az ideális, de ha a gyülekezet ebben nem állhatatos, legalább a *szolgatársné* gyakorolja ezt hűséggel. Hiszen ő ismeri legjobban férje egyéniségét, és ő alkalmas arra, hogy buzdításul hol elismerje, hol erősítse a szükség szerint. A buzdítás, vagy más szóval bátorítás, erősítés, ösztönzés nem intézhető el egy mosollyal vagy néhány kedves szóval. Ez egy folyamatos tevékenység. A buzdítás, mint kegyelmi ajándék összefügg a Szentlélekkel. Amikor a Zsidókhoz írt levél arról beszél, hogy *„bátorítsuk egymást"* (Zsid 10:25), akkor arra utal, hogy törődjünk egymással és vigyázzunk arra, hogy senki ne hagyja el hűtlenül a gyülekezetet, hanem igyekezzen hasznos tagként beépülni: *„Ügyeljünk arra, hogy egymást kölcsönösen szeretetre és jó cselekedetre buzdítsuk"* (Zsid 10:25), vagyis segítsük. Jézus Krisztus a Szentlelket azért adta, hogy segítségül legyen nekünk. A Szentlélek munkája az, hogy alkalmassá tesz bennünket különböző szolgálatok végzésére, s így mi, mint eszközök végezzük a Szentlélek segítő munkáját. Erre való a kegyelmi ajándék. Milyen nagyszerű tudni azt, hogy a Szentlélek használ bennünket a másik javára. Sokkal jobb dolog ebben foglalatoskodni, mint az ellenkezőjét tenni, vagyis a másikat gáncsolni és munkájában akadályozni.

Ez a mellékesnek és jelentéktelennek tűnő kegyelmi ajándék egyből hasznos és nagyszerű lesz, mihelyt felismerjük a szükségszerűségét. A világ tele van önző, csak önmagukkal törődő emberekkel, ahol a házastársak is inkább marják, mint segítik egymást. Vigyázni kell tehát, hogy Isten népe között ne így legyen, s ebben a lelkipásztor-házaspár jó példával elöljárhat.

Az a nagyon szép és jó a buzdítás szolgálatában, hogy ezt bárki megteheti. Nem kell hozzá sem pénz, sem egészség, csak a Szentlélek iránti engedelmesség. Ez viszont nem csupán egy puszta fellángolás, hanem egy folyamatos életvitel, amit átvesz a környezetünk is.

Meggyőződéssel vallom, hogy az Úrnak sok értékes szolgája még ma is munkában lenne, ha lett volna egy társa, aki mellette áll a megaláztatások idején, vagy egy-egy kihívásnál buzdítólag segítette volna. Ismertem egy nagyon tehetséges teológiai hallgatót, aki előtt ígéretes jövő állt. Szinte biztos voltam abban, hogy oldalán egy jó

segítőtárssal nagyon szép munkát végez majd az Úr szolgálatában. Nem így lett. Felesége állandóan bírálta, lekicsinyelte és teljesen tönkretette. Vigyázni kell, mert a legerősebb oszlop is kidől, ha állandóan rongálják.

Hogyan alkalmazza a *szolgatársné* a buzdítás kegyelmi ajándékát a gyakorlatban?

Először is ismerje el a másikban a jó tulajdonságokat. Például: tegye szóvá a szorgalmát, őszinteségét, pontosságát, a jóra való igyekezetét, türelmét, hitbeli meglátásait, sőt még humorérzékét is, ha van ilyen. Mikor elmélyedve készül az igehirdetés szolgálatára, ne zavarja meg munkájában, hanem biztosítsa számára a kellő csendet és nyugalmat. Ne igényelje, hogy vele vagy a gyerekekkel foglalkozzon, mikor a saját kötelességét kell teljesítenie. Segítenie kell abban is, hogy pontos lehessen az istentiszteletek rendjének betartásánál, s a család őt ebben ne hátráltassa. Nálunk sokszor előfordult, hogy férjem megosztotta velem hitbeli látását és tudni akarta a véleményemet, mielőtt a gyülekezetben közli azokat. Ez nagy megtiszteltetés, és nem szabad elzárkózni különböző kifogásokkal. A buzdítás szolgálatához tartozik, hogy figyelmesen és érdeklődéssel nemcsak meghallgatjuk, de imádkozó szívvel őszinte helyeslést, vagy építő véleményt is nyilvánítunk. Ez segíti a kapcsolat elmélyülését is. Asztaltársaságban, jó hangulat kedvéért, akár a családban, vagy azon kívül humoros oldalát sem rejtheti el az Úr szolgája. Ne akarjuk röstelkedve őt ezért leállítani, vagy erről leszoktatni azzal, hogy ez nem illik az Úr szolgáihoz. *„A vidám elme jó orvosság"* – mondja a Prédikátor. Az Úr szolgája nem lehet búval bélelt. Szükség van a vidámságra, egészséges humorra ahhoz, hogy a sok egyéb dolgot megrázkódtatás nélkül el tudjuk viselni. Az egészséges humor Isten adománya, és azzal élni nem bűn.

Azokra a kiváló egyénekre gondolok, akik az Úr szolgálatában megállták a helyüket azért, mert olyan feleség állt mellettük, aki hűen alkalmazta a buzdítás kegyelmi ajándékát. Ezekhez tartozik Billy Graham, a nagy evangélista, aki nem lett volna képes ekkora teljesítményre Ruth Graham nélkül. Keveset szerepel a nyilvánosság előtt, de szívvel-lélekkel támogatja férje munkáját.

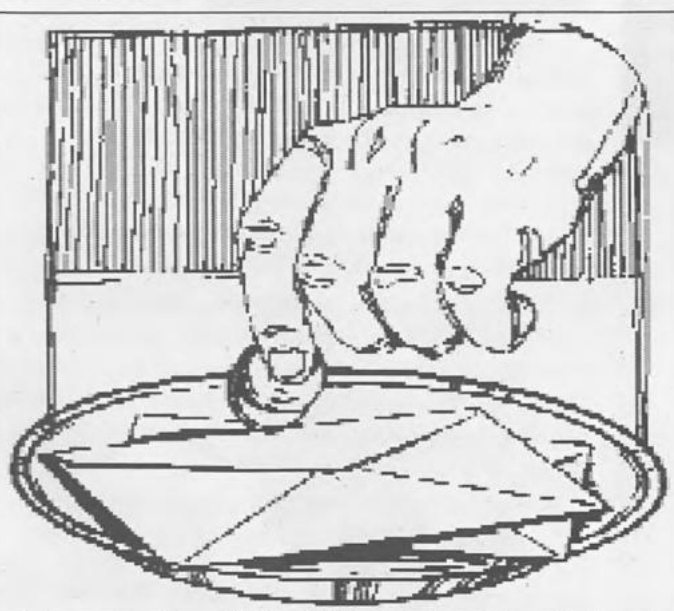
Visszatérve az idézett igei felszólításra: *„Bátorítsuk egymást"* (Zsid 10:25), és hogy a hit szabálya szerint gyakoroljuk a buzdítás ajándékát (Róm 12:6-8), azt kell látnunk, hogy az egymással való kapcsolatban milyen fontos szerepe van ennek a kegyelmi ajándéknak. Jó lenne ezt megfontolni, értékelni és a gyakorlatban megvalósítani, mert ezzel nagyban elősegíthetjük az Úr munkáját.

Nem árt néha magunkba tekinteni és számba venni, hogy megtettem-e ezen a téren a tőlem telhetőt. Ha igen, gyakoroljam továbbra is hűségesen, de ha nem, akkor igyekezzek pótolni ezt a hiányosságot: *„...annyival is inkább, mivel látjátok, hogy közeledik az a nap..., az ítéletnek valami félelmetes várása..."* (Zsid 10:27)

Tartsuk szem előtt, hogy egykor mindenért számot kell adni!

Változatlan áldozatkészség

Sion leányai, két nemzedék – gyakoribb, bár rossz felhangú kifejezéssel írva, meny és anyós – az adakozásról osztják meg tapasztalatukat.

„...erejük szerint, sőt erejükön felül is önként adakoztak, és erősen sürgetve kérték tőlünk, hogy a szentek iránt való szolgálatban adakozással részt vehessenek. ...először önmagukat adták az Úrnak..." /2Kor 8:3, 5/.

– Mama, kérem, hogyha nem adom meg az Urat illető részt, akkor a következő héten mindig nagyon sok a gondom. A keresetünkből nem jövök ki, az egész család zúgolódik és elégedetlen. Ha viszont megadom, akkor nem lesz ugyan semmivel sem több, de mindig elég.

– Még a harmincas évek derekán – felel az idősebb – Kisszállásra, az uradalomba jártunk mezőgazdasági munkára. Akkoriban tértem meg. Látszólag nem függ össze ez a két dolog, mégis együtt kell említenem. Még kislány voltam, de a tiszttartó első hétre annyi napszámot fizetett, amennyit a felnőtteknek. Jött a vasárnap, és az a helytelen gondolatom támadt, hogy csak annyit áldozok, amennyit eredetileg számítottam, a gyereknek járó napszámból. Úgy is tettem. Hétfőn a tiszttartó rám ripakodott: „Hisz te még gyerek vagy! Nem jár neked a felnőttek napszáma!"

A két asszony tapasztalata és szava szilárdítja Isten népe áldozatkészségét. Egybehangzó véleményük bátorítás nemcsak az utóbb eltelt évtizedekre, hanem a mára és a jövendőre is.

TALLÓZÓ

Ronny Reich

„Isten név szerint ismeri őket"

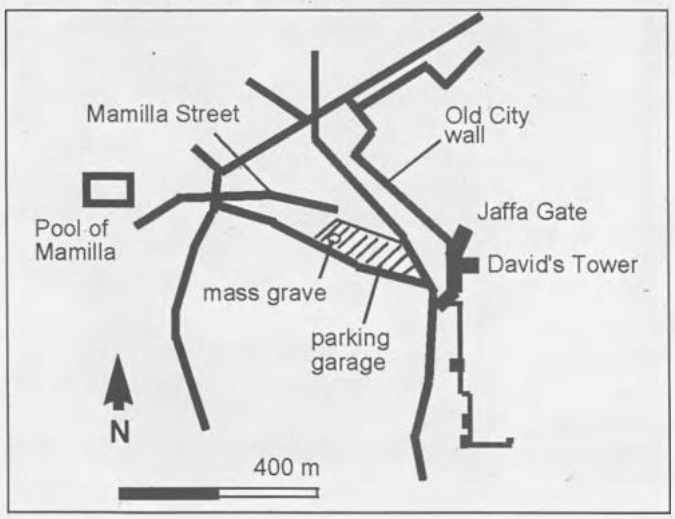
Keresztyén tömegsírt tártak fel Jeruzsálemben

Nem tudjuk, hogy hány keresztyént mészároltak le a perzsák, mikor 614-ben elfoglalták Jeruzsálemet, de ha a fennmaradt történelmi feljegyzések megbízhatók, akkor a számuk óriási. A most feltárt régészeti lelet Jeruzsálem történelmének tragikus fejezetét bizonyítja – a keresztyén tömegsír pontos helymeghatározása az adatok alapján egyike ezeknek.

Gyakran értesülünk a sajtóból arról, hogy városfejlesztésnél régészeti értékeket tüntetnek el. Ebben az esetben éppen a városfejlesztés vezetett a régészeti lelet megtalálásához. Jeruzsálemnek ez a része a Jaffa-Kapu, az Óváros nyugati falán kívül esik és Mamilla néven ismert. 1948 és 1967 között ez a senki földje volt Nyugat-Jeruzsálem izraeli és az óváros jordániaiak által megszállt területe között. A hat-napos háborúban az Óváros Izraelhez került és lehetőség nyílt a Mamilla fejlesztésére. A Mamilla projekt néven ismert konstrukció kivitelezése csak 1989-ben indult be. A lakóházak részben elkészültek, az üzletközpont és parkoló építését befejezték, a Hilton szálló még építés alatt van.

Izraeli törvények szerint a városfejlesztéshez a régészeti felügyelőség engedélye is szükséges, amely a régészeti ellenőrzést folyamatosan végzi.

A munkálatok elkezdése után hamarosan előtűntek az ősi maradványok, és le kellett állítani az építkezést, hogy elkezdhessük az ásatást. Ettől kezdve a régészeti felügyelőség irányította a munkát 1989-1993-ig. Ott, ahová a parkolót tervezték számos sírhelyet találtunk különböző dátummal. Kb. húsz sír a késői vaskorszakból (Kr.e. VII. század), a babilóni korszakból (Kr.e. a korai VI. sz. és V. század) – nem tévesztendő össze a perzsa hódítással Kr.u. 614-ben. Egy másik csoport sírfelirata a második templom korából való (Kr.e. II. sz.-70-ig). Ezek kétféle típusúak. Az egyik típus függőleges nyílként helyezkedik el. A nyíl aljától számítva 1-4-ig vannak sírüregek. Ez a fajta temetkezési mód a második templom építése előtt ismeretlen volt Jeruzsálemben. A sírokban talált edényekből arra lehet következtetni, hogy ezek a sírok nem korábbiak, mint a közismert második templom korában használt kokhim (sziklába vájt sír), ami a Kr. előtti I. sz. második felére és az utána következő időszakra datálható.

Ebből a második típusból kb. húsz sír van. Ezek kis, egyszemélyes sírok a Kr.előtti és Krisztus utáni első századból, sziklába vájt, kőlappal lezárt sírok.

A bizánci korból (Kr. u. IV-VII. sz.) tizenöt egyszerű temetkezési formára leltünk, amik vagy földbe, sekély hasadékba, vagy felszíni kőzetbe vájt sírok

Van egy különösen kiemelkedő, a 10-es számú sír, amelyről ez a cikk is szól. Egy buldózer hozta felszínre – vagy pontosabban a buldózer nyomán tárult fel egy nyitott rész, egy sziklabarlang, amit téglafal zárt el. Miután a téglafalat lebontottuk, meglepetten láttuk, hogy mögötte egy óriási természetes sír van, kb. 40 láb hosszú, tele emberi csontokkal rendezetlen összevisszaságban, amit nyilván csak egymásra dobáltak.

Először fogalmunk sem volt, mikor keletkezhetett ez a tömegsír. Ehhez további óvatos ásatásra volt szükség. Csakhogy mielőtt ezt folytathattuk volna, kiszivárgott a felfedezés híre és pár napon belül körülzártak minket egy fanatikus ortodox csoport tagjai, akik Atra Qadisha néven ismertek (Arámok a Szent helyért).

Az Atra Qadisha csoport vezetői kijelentették, hogy ez a hely egy ősi zsidó temető, és tilos a feltárása.

Ekkor még senki nem tudta azonosítani, miféle embereket temettek ebbe a tömegsírba. De úgy tűnt, hogy az Atra Qadisha emberei bizonyosan tudják. A sor iróniája folytán azonban kiderült, hogy a tömegsírban keresztyén emberek csontjai vannak. Ezek után a hely valóságos harc-

térré változott. Megtettek minden szükséges óvintézkedést, amit csak az ultraortodoxok el tudtak képzelni. Egy hely Jeruzsálem közepén, kényelmes közlekedési lehetőséggel, óriási építkezési beruházással, amelybe most végre ők is beleszólhatnak. Gyors intézkedéssel erősen elzárták a tömegsírt. Figyelmeztető táblákat raktak ki a Me`a She`arim környékén.

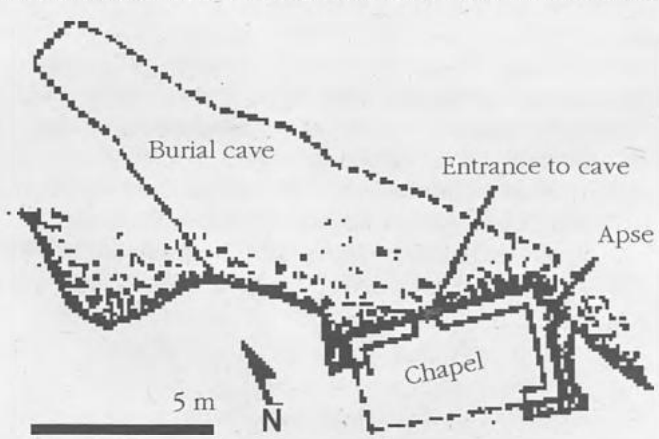
Mivel magát a sírt elzárták, elkezdtük az ásatást a bejárat környékén, ahol egy kis kápolnára bukkantunk a későbizánci korból (Kr. u. VI. sz.). A kápolna két oldala (az északi és a keleti) sziklába vájt; a másik kettő téglából épült. Maga a kápolna 16 láb hosszú és 10 láb széles (bár a szélesség itt-ott eltérő). A fal nagy részét az idő megrongálta, nehéz volt meghatározni a bejáratot.

A keleti sziklafalban egy kis boltíves rész volt kivájva. Benne egy márvány kőlap (amiből csak egy csonk maradt meg), amely egyszerű oltárként szolgált. A helyiségnek két része van, az első a kápolna, melynek mozaik padlója aránylag durva fehér kockákból van kirakva. Három egyszerű kereszt tűnt elő közvetlen a boltív előtt. Az elzárt sír bejáratánál egy négysoros görög nyelvű felirat része látható a tabula ansata-ban (téglalap alakú keret, háromszögű füles fogantyúval, amely mindkét oldalon a keretre mutat). A szövegformula jól ismert a kortárs leírásokból, s így könnyű volt rekonstruálni: „Azoknak megváltása és üdvözítése, akiknek nevét Isten jól ismeri".

A felirat kétségtelenük azokra utal, akiket a tömegsírba temettek, amelyre most mi rátaláltunk és amely előtt tisztelettel fejet hajtunk, de nem úgy, ahogy ezt némely országban az ismeretlen katona sírjánál teszik.

A kápolna falát több réteg fehér vakolat borítja. A külső rétegnél elválnak a téglalap egyenes vonalai, amit átszó a márványutánzat. A boltív falán freskótöredékek, egy angyal kitárt karral. A fejrész körvonalai világosan kivehetők, de az arc maga nem maradt meg. Az angyal ruhája sárga. A ruha redője fekete, ugyanúgy az angyal szárnyvonala is. Kár, hogy a kompozició többi része elpusztult. Mivel az angyal jobboldalra néz kiterjesztett karral, feltehető, hogy a kompozició jobboldalán állt Szűz Mária, akinek az angyal megjelent. A kápolna második részében a fal mentén padok sorakoznak kb. harminc ülőhellyel a mozaikpadlóra építve.

Mialatt a kápolnát tisztogattuk, felettünk kb. 150 láb magasan nehéz gépek dolgoztak a lejtőn, a Mamilla utcán

lévő házakat rombolták le. Egyik reggel, minden előzetes figyelmeztetés nélkül óriási vízzuhatag ömlött alá, mintha egy gát szakadt volna át és lemosta a lejtőt, sarat és törmeléket hagyva maga után. Később tudtuk meg, hogy a buldózer egy házban levő tele ciszternát tört át. Egészen 1930-ig, Jeruzsálem házaiban ilyen ciszternákban tárolták az esővizet mindennapi használatra.

Miután az árvízszerű csapásból fölocsúdtunk, elkezdtük vizsgálni az okozott kárt. A padok nagy része tönkrement. Meglepetésünkre kiderült, hogy a padokban (amik be voltak vakolva) olajlámpások voltak elrejtve. Ezekből kb. harminc még épségben volt, de legtöbbje csak darabokban maradt meg.

Mindegyik a késő bizánci korból ismert papucs formájú lámpa. Az orrán kereszt vagy pálmalevél motívum látható. Néhány lámpán nyoma sincs koromnak, így arra következtethetünk, hogy ezeket még nem használták. Nyílvánvaló, hogy ezeket mint fogadalmi tárgyakat rejtették el.

Ekkor már kiderült, hogy ez a városrész inkább keresztyén volt, mint zsidó; egy keletre néző kápolna boltíves oltárral, görög felirattal és mozaikpadlóban kirakott kereszttel, keresztyén jellel ellátott olajlámpásokkal, angyalt ábrázoló feskóval. Ezen felül a barlang bejáratánál is találtunk az ajtófélfába vésve egy keresztet. De ez mind nem zavarta az Atra Qadisha vezetőket. Minden bizonyíték nélkül megrögzött követeléssel álltak elő, azt állítva, hogy a keresztyének ősi zsidó sírokat vettek használatba.

Érdekes módon a csapatunk néhány tagja a közelben végzett ásatásokat és kiderült, hogy vaskorszakbeli sírokat tártak fel a Kr. előtti VI-VII. századból, és ezek minden tekintetben zsidó síroknak bizonyultak. Mégis ez az ásatás hónapokkal előbbre haladt az Atra Qadisha felügyelete alatt. Érthetetlen, hogy a mi munkánkat egy nyilvánvalóan keresztyén temetkezési hely feltárását *casus belli*-ként (háborús ok) kezelték.

Hosszas késedelem után, amit a protestálók okoztak, elhatároztuk, hogy kijátszuk őket; éjjel behatolunk a temetkezési barlangba egy oldal sziklahasadékon át. Ásás helyett összeszedjük a sírban levő csontokat, karton dobozokba rakjuk és a dobozokat majd egyszerre elszállítjuk, hogy annak tartalmát egy barátságosabb helyen tanulmányozhassuk. Bevallom, hogy ez a módszer nem volt éppen a legjobb eljárás. Mivel azonban a tetemek amúgy sem voltak sorban elhelyezve, hanem csak egymásra dobálva, így nem tűnt túl nagynak a veszteség.

Egész éjszakán és az azt követő napon is keményen

dolgoztunk kollegámmal Eli Shukron-nal és egy kis csoport megbízható arab munkással s csak a következő éjjel jöttünk elő a barlangból. Így haladtunk előre több éjszakán keresztül. Bizonyára ez volt az első eset, hogy hordozható telefonon értekeztünk egymással egy temetkezési barlangban. Százszámra teltek meg egymás után a karton dobozok a sír tartalmával, mindegyik szállításra készen. A dolognak mégsem lett jó vége. Néhány éjszaka eltelte után lelepleztek minket. Rövid ökölharcra került sor, mielőtt a protestálók elvonultak, mi viszont szomorúan fedeztük fel, hogy kocsink gumijait szétvagdalták, (amiért viszont a régészeti felügyelőség kárpótolt minket).

Az okozott kárnál is nagyobb volt az a veszély, hogy távozásunk után a protestálók visszatérnek a barlangba, és ha egyszer behatolnak, felnyitják a kartondobozokat és szétszórják a tartalmát. Így szerezhetnének maguknak elégtételt azért a hibáért, amit nem akartak nyilvánosan elismerni, hogy tévedtek, mikor keresztyén temetkezési hely ásatása ellen tiltakoztak.

Nekünk persze volt hivatalos engedélyünk, de a protestálók törvénytelenül jártak el, viszont a hatóságok békés megoldást kerestek ebben az ügyben. Végül is szigorú rendőri őrizet mellett folytattuk tovább a munkát. Lezárták az egész környéket, hogy távoltartsák a tüntetőket. Megnyitottuk a barlang főbejáratát, ami le lett zárva, és elszállítottuk a csontokat. Egy teherautó elegendőnek bizonyult. Aztán feltérképeztük az üres barlangot és végül átadtuk a terepet az építőknek. Így most már az üres sír is eltünt, szétrombolták.

A mi munkánk viszont csak most kezdődött el igazán. Csapatunk antropológus tagjai Yossi Nagar és Jaques Verdene érdekes dolgot talált. A vizsgálatok során kiderült, hogy a csontok általában fiatal nemzedék maradványai, fiatalabbak, mint amit normális körülmények között temetőben találhatunk. Ez arra enged következtetni, hogy vagy csatában, vagy hasonló katasztrofális módon pusztultak el. Mi erre a magyarázat?

Amikor a csontokat átrostáltuk a homoktól, találtunk néhány kereszt alakú fülönfüggőt, ami megerősített abban, hogy keresztyéneket temettek ide. Szintén rostálás közben találtunk 130 db pénzt, amit az izraeli régészeti felügyelőség éremtani kurátora, Donald Ariel vizsgált meg. Ezek alapján már meg tudtuk állapítani a temetkezés időpontját. Ilyenkor a legkésőbben dátumozott érme a legfontosabb. A temetkezés semmiképp nem történhetett meg az utolsó érem dátuma előtt. A legkésőbben dátumozott érem egy arany érem volt, amit Phocas császár veretett (Kr.u. 602-610). Ez már világos bizonyíték, hogy a temetkezés összefügg a 614-es eseményekkel, amikor a perzsák elfoglalták Jeruzsálemet.

Ezen a ponton meg kell néznünk az ősi történelmi anyagot, amit az ősi iratok megőriztek. Ahhoz, hogy az idők nagy eseményei között az apró eseményt is megértsük, ismerni kell az összefüggést a két nagyhatalom ellenségeskedése között a VI. és a korai VII. században. A bizánci és a perzsa birodalom közötti ellentét már a korábbi szá-zadokban gyökeredzik, Róma és Pártus napjaiba nyúlik vissza. Az olyan közbeeső ország, mint pl. Palesztina, rendszerint harctérré változott.

A kései VI. és a korai VII. században sem a perzsa, sem a bizánci birodalom nem volt egységes; mindegyikben voltak belső viszályok, ami gyakran a két nagy birodalom összecsapásához vezetett. 590-ben, az újonnan trónra került perzsa király, II. Khosrau életét mentve menekülni kényszerült és ellenségénél, a bizánci Mauricius császárnál keresett menedéket (582-602), aki oltalmába fogadta. Nemsokára maga Mauricius is merénylet áldozata lett, a hadsereg egyik tisztje, név szerint Phocas leszúrta, s utána ő lett a császár. Ebben az időben tért vissza Perzsiába II. Khosrau, ahol szerencsésen visszakövetelte a trónt. Ezután Khosrau megtámadta Phocas-t, valószínűleg azért, hogy bosszút álljon Mauricius haláláért, aki megsegítette Khosraut a bajban. Valószínű, hogy Koshrau a meggyilkolt Mauricius fiát, Theodosiust akarta trónra juttatni Phocas helyett, akit törvényesen trónörökösnek tekintettek a bizánci birodalomban. Perzsia támadásának valódi oka természetesen nem ez volt, hanem terület visszaszerzése, amit Khosrau Mauriciusnak ajándékozott, amikor Perzsiából Mauriciushoz menekült oltalmat keresve. Khosrau támadása a bizánci birodalom ellen kettős célú volt. Az egyik támadás a bizánci főváros, Konstantinápoly ellen irányult. A hadsereg másik része délnek fordult a perzsa hadvezér, Shahr Baraz, gúnynevén Vadkan vezetésével.

A bizánci birodalom vallási szempontból is megosztott volt. Sziria és Egyiptom keresztyén lakossága monofizita volt, akik tagadták az ortodox keresztyén tantételt, amit a Chalcedoni Zsinat 451-ben elfogadott, és amely azt tartotta, hogy Jézus tökéletes ember és tökéletes Isten volt. A monofiziták (betű szerinti értelemben egy természetű) csak Jézus tökéletes istenségét fogadták el. Mikor Phocas megpróbálta az ortodox keresztyéneket rábírni a monofizitizmusra, lázadás tört ki Antiochiában, Alexandriában és Jeruzsálemben.

610-ben Heraclius lett a bizánci császár. A Vadkan kihasználva a belső keresztyén viszályt, hamar elfoglalta Antiochiát (611-ben) és Damaskust (613-ban). Ezután Jeruzsálem ellen fordult. A fő célja nem maga a város volt, hanem a templom kincse. A perzsák meg akarták alázni a keresztyén bizánci birodalmat.

Jeruzsálemet 614 áprilisában vették ostrom alá. Az események sorrendje nem egészen pontos. Kezdetben a város látszólag békésen megadta magát, de a nép hamarosan fellázadt, visszavette a város kormányzását, és ezzel arra késztette a perzsákat, hogy újból megindítsák az ostromot. A második ostrom húsz napig tartott, és perzsa győzelemmel ért véget 614 májusában. A harcok alatt a perzsák könyörtelenül lemészároltak minden elfogott keresztyént. Megkezdték a templomok lerombolását is, különösen a Szent-sír kápolnát, az Olajfák hegyén épült mennybemenetel templomot és a Szent Sion templomot. Zakariás, a jeruzsálemi keresztyén pátriarcha száműzve lett Perzsiába, és a valódi kereszt relikviáját is elvitték vele. A munkaképes, képzett mesterembereket is száműzték.

A megmaradt keresztyéneket, a kortárs örmény történész, Sebeus szerint összegyűjtötték a város falán kívül a Mamilla-tónál a Jaffa-Kaputól nyugatra 700 méterre. Itt valószínű eladták őket annak, aki a legmagasabb árat kínálta fel értük, mert ez volt a szokás. A perzsák ezután visszavonultak és átadták a város felügyeletét a zsidóknak. A perzsa birodalomnak nem volt vallási alapja, inkább csak hajlott a vallási türelemre. Ezen felül a zsidók, akik szenvedtek a keresztyén uralom alatt, a perzsák oldalára

álltak, mikor azok megrohamozták Jeruzsálemet. Bizonyos források szerint a keresztyén foglyokat Mamilla tavánál zsidók vásárolták meg és ott helyben lemészárolták őket.

Egyik főforrásunk ezekhez az eseményekhez az a beszámoló, amit egy szerzetes, név szerint Strategius jegyzett fel, aki ekkor a Júdea pusztájában levő Mar Saba kolostor lakója volt. Strategius szerint egy keresztyén túlélő, Thomas, a vállalkozó és felesége összeszedték a lemészárolt tetemeket és különböző helyeken eltemették, amelyről feljegyzés is készült. Strategius eredeti beszámolója valószínűleg görögül volt írva, de csak három görög nyelvű töredék maradt meg. Viszont rendelkezésünkre áll hat különböző korai másolat fordításban grúz és arab nyelven. Nem minden másolat említi meg az összes helyet. J.T. Millik megpróbálta összeegyeztetni a másolatokat. Ő 35 különböző helyet sorol fel. Némelyik ezek közül jól ismert, mint pl. a Sion Kapu és a Nea Templom. A többi is ismert, de a pontos helymeghatározás még vitatott vagy pedig régészeti szempontból még nincs elég biznyíték, hogy dönteni lehessen a két lehetőség között. A többi helynek a megjelölése általános vagy egyszerűen ismeretlen, mint pl. „Serapion" vagy a rejtélyes „Arany város" elnevezés.

A lista számszerűen tartalmazza, hol hány tetemet hantoltak el. Itt is vannak eltérések a hat különböző másolatnál. A végeredmény így is óriási: 37.585 – 65.262-ig terjed a megöltek száma.

Mamilla vagy a Mamilla-tó mind a hat másolatban szerepel. Az itt eltemetett halottak száma a feljegyzések szerint eltérő 4.518-tól 24.518-ra tehető. Az a barlang, amit mi feltártunk és amiben többszáz csontváz-maradvány volt, talán az első régészeti bizonyíték arra, hogy a perzsa hódítók 614-ben keresztyéneket mészároltak le. A kápolnát nem sokkal azután építhették a sír bejárata elé, miután az áldozatokat ott elhelyezték. A mozaik-padlóban fennmaradt görög felirat a legemlékezetesebb írás, amely azokra vonatkozik, akiknek csak Isten tudta a nevüket.

Heraclius, bizánci császár 622-ben újra hadat indított Perzsia ellen, és ez a hadjárat hat évig tartott. 628-ban megtámadta Perzsia fővárosát, hogy visszaszerezze az Igaz Keresztet. 630 március 21-én Heraclius győzelmesen bevonult Jeruzsálembe és a keresztet mint ereklyét visszaállította eredeti helyére. Ma már senki sem tudja, hogy ez hol van.

Biblical Archeology Review, 1996. ápr.

Ford.: Gerő Sándorné

John Elson

Barry Hilderbrand (London)
és Bruce van Voorst (Bonn) riportja alapján.

JÉZUS SZEMTANÚJA?

Egy német tudós amellett érvel, hogy három darabka papirusz Máté evangéliumának legrégibb töredékei.

Valóban, amint azt sokan állítják, ez a legfontosabb előremenetel a bibliakutatásban az 1947-es holt tengeri tekercsek felfedezése óta? Vagy talán egyszerűen egy bibliakutató túlfűtött tézise tárgyilagos bizonyíték alátámasztása nélkül? Ezek a kérdések forognak Oxfordban három parányi papirusz-töredék körül, amit általában úgy hívnak, Magdalen Papyrus (Magdalen College, Oxford). Ezek a rojtos szélű, piszkos sárga színű maradékok tartalmaznak három részletet Máté evangéliuma 26. fejezetéből, görög írással. Több mint 90 évvel ezelőtt vásárolta ezeket egy alig ismert brit pap az antik zsibvásárban, Luxorban, Egyiptomban, melyeket aztán a Magdalen College könyvtárának ajándékozott és azóta is ott vannak.

Szakértők hosszú ideje feltételezik, hogy Magdalen Papyrust valamikor a késői Kr.u. II. században írták. Most azonban egy német papirusz szakértő, Carsten Peter Thiede, elképesztette a Biblia-tudomány zártkörű világát azzal a vitát kiváltó állításával, hogy ezek a papirusz darabok az Újtestamentum legrégibb létező töredékei, körülbelül Kr. u. 70-ből. Thiede feltételezése, ha korrekt, azt jelenti, hogy Máté evangéliuma, éppen úgy mint Márk (Máté részben Márkon alapul) nem olyan személyek másodkézből kapott jelentése, akik évtizedekkel később éltek a történelmi Jézusnál, hanem szemtanúk tanúságát hirdetik, akik közeli kortársai voltak a názáreti ácsnak. Elkerülhetetlen, hogy Thiede tézisét élesen ne bírálják azok a szakértők, akik kétlik Thiede szakértelmét, úgy mint papirológusét, s mint kutatót és módszereit. Klaus Wachtle, a Münsteri Egyetem Bibliamagyarázati Intézetében azt mondja, hogy: „Thiede paleográfiai érvei kimutathatóan tarthatatlanok." Graham Stanton, a brit kutató ragaszkodik ahhoz, hogy: „ez az első századi dolog nem állja ki a tüzetes vizsgálat próbáját."

Thiede az 1995-ben kiadott tanulmányát kibővítette és egy új könyvet írt Matthew d'Anconával közösen (d'Ancona a londoni Sunday Telegraph helyettes kiadója és politikai cikkírója) *Jézus szemtanúja* címmel (Eyewitness to Jesus. Doubleday kiadó, 206. oldal). A töredékek korai eredetének bizonyítékaként Thiede megjegyzi, hogy a kézírás a Magdalen Papyruson ún. *uncial* stílusban van, ami már kihalóban volt az első század közepén. A második nyomravezető, amely a kézirat eredetére mutat, a formátuma. A három töredék egy kódexből való (a kódex egy elsődleges könyv fajta, amelyben a papirusz mindkét oldalára írtak, amíg ennek ellentéteként a papirusz tekercsnek csak az egyik oldalára.) A legtöbb bibliakutató véleménye ellenére Thiede azt állítja, hogy codicillusokat[1] az őskeresztyének már az első században használtak, azért mert könnyebben voltak kezelhetők mint a tekercsek.

Egy dolog Thiede felfedezései közül izgatóan érdekes gondolatsort indíthatna el. A Magdalen Papyrus három helyén Jézus nevét KS-szel jelzik, ami a görög KYROS, vagy Úr rövidítése. Thiede ebből arra következtet, hogy ez a rövidítés bizonyítéka annak, hogy a korai keresztyéneknek Jézus neve *nomen sacrum* (szent név) volt, hasonló módon ahogyan a zsidóknál Isten nevének szentségét úgy nyomatékosították, hogy tetragrammatonra rövidítették: YHWH. Ilyenformán, az a tanítás, hogy Jézus isteni, nem a későbbi keresztyének hitében alakult ki, hanem a korai egyház megingathatatlan hite volt.

Thiede feltételezése szerint az új papirusz leletek végül is bizonyítani fogják, hogy mind a négy evangélium, még a problematikus Jánosé is, mind Kr. e. 80 előtt íródtak, és nem a második században. Thiede azt is állítja, hogy az esszénusok által lakott Qumranban az 1972-ben kiásott töredék Márk evangéliumából való, és ennek eredetét Kr. u. 63 és 67 közé tehetjük.

Thiede úgy hiszi, hogy az ő korábbi dátumozási tézise majd arra fogja késztetni az Újtestamentum kutatóit, hogy újra gondolják meg feltételezéseiket az evangéliumról. Ahelyett, hogy teológiai konstrukciók lennének a hit Krisztusáról, amik hosszú idővel azután keletkeztek, mint az események melyeket leírnak, az evangéliumokat úgy kell tekintenünk, mint eredeti életrajzokat, amiket szemtanúk bizonysága szerint írtak. Thiede, aki vallásos anglikán, ezt mondja: „A nem hívők részére (a korábbi-dátumozási rendszer) talán semmit sem jelent. Bizonyos, hogy ezek a felfedezések senkit sem fognak kényszeríteni, hogy hívő keresztények legyenek, de Jézus generációjának szemtanúi (az evangéliumokat) hihetőbbé teszik, legalábbis mint történelmi beszámolókat."

Kritikusok erre azt válaszolják, hogy Thiede messze eltúlozta az ő korábbi-dátumozási elméletének fontosságát. Miután némely, de nem az összes bibliakutató hiszi, hogy Mátét Kr.u. 80 körül írhatták, mit számít egy parányi dátum különbség?

J. Keit Lincoln, a leedsi egyetemen rámutat, hogy: „Csak azért mert (az írók) ott voltak és látták, az még nem jelenti azt, hogy a szempontjuk pontos. Némely esetben bizonyos ideig tartó gondolkozás és megvitatás jobb és történelmibb dokumentumot produkálhat."

Thiede számára az a tény, hogy az evangéliumok szemtanúk jelentését tükrözik, nagyon sokat jelent. Ő ezt így írja: „Ha az evangéliumok hitelesebbek, mint gondoltuk, akkor talán a történelem Jézusa és a hit Jézusa között a távolság nem olyan széles, mint a professzorok állították, és amitől a keresztények féltek." Úgy látszik, hogy a történelmünkön keresztül tartó viták a Szentírásról ahelyett, hogy befejeződtek volna, csak most kezdődnek igazából.

Time, 1996. április 8.

✦

Carsten Peter Thiede válasza:

Az Újtestamentum töredékei

A *Jézus keresése* című cikksorozatuk tartalmazott egy lapot abból a könyvből, amit én írtam Matthew d'Anconával közösen EYEWITNESS TO JESUS, azaz Jézus szemtanúja címmel, melyek Máté evangéliumának legrégibb papirusz maradványairól szólnak. Amíg az felbátorító, hogy önök a mi kutatásainknak ilyen elsőséget biztosítanak, az önök cikke félrevezetheti az olvasót. Az én véleményem nem az, hogy a párizsi könyvtárban található Lukács evangéliumának papirusza Kr.u. 63 és 67 között íródott. Az a papirusz, bizonyára ennek az evangéliumnak a legrégibbje, az I. vagy II. századból való. A négy legrégebbi evangéliumi papirusz dátumai a következőek: Márk evangéliumának a Qumrán tekercs 7Q5 maradványa valamikor Kr.u. 68 előttről, Máté Magdalen Papyrusa körülbelül Kr.u. 66-ban, Lukács evangéliumának párizsi töredéke a késői I. vagy II. században, és a híres manchesteri János papirusz P52 Kr.u. 120-ban vagy kevéssé korábban íródtak. Ezen utóbbi evangélium maradványáról ezelőtt azt gondolták, hogy a legrégebbi, de legújabban úgy értékeljük, a papirusz korát számítva, mint a legújabbat.

Önök felvetik a kézenfekvő kérdést: némelyik, de nem az összes kutató hiszi, hogy Mátét Kr.u. 80-ban írták, mi az igazi fontossága egy parányi dátumeltérésnek?" Az ókor idején 20 vagy 25 év nem volt parányi, ennyi idő volt egy egész generáció alkotó időtartama. Viszont, egy Kr.u.-i 70-ben, Jeruzsálem és a templom elpusztítása előtti dátum, új betekintést ad nekünk a történelmi Jézus szerepére, aki megjövendölte mindkét eseményt.

A szemtanúk feljegyzései alapvetőek maradnak, és ezek megoldandó feladatot adnak a tudósoknak, éppen annyira, a kételkedőknek, mint a hívőknek.

Time, 1996. április 29.

✦

A történelmi szemtanú jelentése

A *Jézus keresése* című cikkükben önök azt állítják, hogy a német tudós, Carsten Peter Thiede szerint a Magdalen Máté evangélium néhány sornyi töredékét körülbelül Kr.u. 70-ben írta valaki, aki szemtanúja volt mindannak, ami történt. Az evangéliumok I. századi dátumozásának helyességében már a legtöbb Bibliakutató megegyezik. Még abban az esetben is, ha Máté evangéliumát akkor írták volna, ahogy Thiede gondolja, az semmit sem jelentene nekünk a papiruszok történelmi értékéről vagy teológiai igazságáról.

Egy evangélium, amit egy szemtanú vagy egy hasonló időben élő kortárs ír (avagy éppen Jézus saját maga, amire Thiede legújabb könyvének angol címe, The Jesus Papyrus próbál utalni) nem szükségszerűen megbízhatóbb, mint ugyanannak az eseménynek későbbi elbeszélése. Örülök annak, hogy Az apokrif Jézus című könyvemből helyesen idézték a fentebbi megállapításomat. Sajnos családi nevemet Lincolnként írták, ami téves. Ez a tévedés rámutat arra, hogy mennyit ér a kortárs jelentésének pontossága.

J. Keith Elliott
Deportment of Theology and Religious Studies
University of Leeds – Leeds, England

Time, 1996. május 13.

Fordította: Kubszky Gábor

---

1. A codicillusok jegyzetek voltak, tehát nem teljes codexek, könyvek, amiket mi ismerünk. A codicillus csak egy egyszerű lejegyzés volt, ami talán később egy könyv, tehát codex része lehetett. Ellentétben a modern értelmétől, ami széljegyzetet vagy kiegészítést jelent, úgy mint törvényben vagy például egy végrendeletben.
A teljes összefüggésben összeállított codicillusok csoportja a codex, tehát könyv. (A fordító megjegyzése)

Illusztrációk gyüjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Spurgeon egyszer úgy prédikált, hogy megítélése szerint az volt az addigi leggyengébb prédikációja. Beszéd közben tántorgott és belezavarodott a mondataiba, és amikor befejezte, úgy érezte, hogy teljesen kudarcot vallott. Nagyon megszégyenült, és amikor hazaérkezett, térdre esve így szólt: „Uram, Istenem, Te tudsz tenni valamit a semmivel. Áldd meg ezt a gyönge prédikációt!" Egész hét folyamán ugyanazt az imádságot mondogatta. Éjszaka is fölébredt és imádkozott. Elhatározta, hogy a következő vasárnap azzal igyekszik ellensúlyozni az előző vasárnap gyönge prédikációját, hogy nagyszerűen prédikál. Éppen így történt. A következő vasárnap gyönyörűen gördült a prédikáció. A beszéd végén az emberek köréje gyülekeztek és dicséretekkel halmozták el. Spurgeon hazament és jól érezte magát, és azon az éjszakán úgy aludt, mint egy kisbaba. De ezt mondta magában: „Megvizsgálom annak a két prédikációnak az eredményeit." Mik lehettek azok? Ahhoz a prédikációhoz, ami kudarcnak tűnt, negyvenegy megtérést vezethetett vissza. És a nagyszerű prédikációhoz egyetlen megtérést sem tudott visszavezetni. Isten Lelke felhasználta az egyiket, miközben a másikat nem használta föl. Lélek nélkül semmit sem tehetünk, mert csak Ő segíthet gyengeségeinken.

– Isten ereje

•

Mielőtt William Booth lelkipásztorrá lett volna, vallásos istentiszteleteket vezetett kis vidéki helyeken mint laikus lelkipásztor. A szegények sorsát vette a szívére, és már tizenéves korában értük fáradozott. Tizenhét éves korában helyi lelkipásztor lett a metodista egyházban. Szuperintendense azt akarta, hogy vállaljon lelkipásztori szolgálatot tizenkilenc éves korában. Orvosa azonban le akarta beszélni őt a lelkipásztorságról, és azt mondta Boothnak, hogy egészségi állapota annyira gyenge, hogy teljesen alkalmatlan egy prédikátor életének a feszültségeire. Az orvos el sem tudta képzelni, hogy Booth valójában nagyon fáradságos munkát vállalt magára a londoni szegények között, olyan megerőltető fáradságot, amihez képest egy metodista lelkipásztor szolgálata vakációnak tűnt. Azt sem tudta az orvos, hogy Booth egy világméretű szervezetet, az Üdvhadsereget indította el, és hogy nyolcvanhárom évig élt.

– Isten ereje

•

Franciaországban a Sante börtönt olyan jól megépítették és őrizték, hogy 1867-os használatba vétele óta csak hat rabnak sikerült megszöknie. Leon Daudet fegyenc azonban egyszerűen kisétált a börtön főkapuján 1927-ben, a legegyszerűbb módszert alkalmazva. Egyik barátja telefonált a börtönőrnek, hogy Daudet amnesztiát kapott, és a hiszékeny börtönőr minden ellenőrzés nélkül azonnal szabadon bocsátotta.

– Hiszékenység

•

Anna királynő kedvenc orvosai sarlatánok voltak. A királynő mindig szembetegségben szenvedett, és akkoriban még nem ismerték az ophthalmologiát. Bárki szemspecialistának adhatta ki magát, és egyikük volt William Reed, egy szabómester, aki kudarcot vallott mint ruhaszabó, és felcsapott „szemszabónak". A történészek szerint írástudatlan volt, de annyira meggyőzően tudott beszélni „szaktudományá"-ról, és a királynő annyira hiszékeny volt, hogy senki mást nem engedett a szeme közelébe. Végül a szabót lovaggá ütötték a királyi háznak tett értékes szolgálatai miatt.

– Hiszékenység

•

Azt mondják, hogy egyszer Huxley egy társulati ülésre sietett, de későn érkezett az állomásra. Hirtelen beugrott egy taxiba és ezt mondta a sofőrnek: „Hajtson, ahogy csak tud!" A taxis végigszáguldott az utcákon. Végül Huxley megkérdezte tőle: „Tudja, hogy hova megy?" A sofőr hamiskás mosollyal válaszolt: „Nem tudom, hogy hova megyünk, de tudom, hogy gyorsan hajtok." Ez nagyon jó képe a mai embernek. Valaki ezt így fejezte ki: „Nem tudjuk, mit akarunk, de azt nagyon és igen gyorsan akarjuk."

– Céltalanság

•

Haydn két éven át fáradozott egyik nagy oratóriumán. Amikor barátai sürgették, hogy igyekezzék befejezni a munkát, ezt válaszolta: „Nem tudok kapkodni; az örökkévalóságnak dolgozom." Mindennap, mielőtt elkezdte munkáját, letérdelt és isteni vezetésért könyörgött.

– Munka

•

Egy lelkipásztor egyszer meghirdette, hogy a következő vasárnap a mennyországról prédikál. A következő hét folyamán egy gyönyörű levelet kapott egy idős férfitől, aki nagyon beteg volt. A levél egy része így szólt: „A jövő vasárnap ön a mennyországról beszél. Nagyon érdekel az az ország, mert ott már ötvenöt év óta egy nagyon világos szerződés szerint nekem tulajdonjogom van. Ezt pénz és ár nélkül kaptam. De az ajándékozó hatalmas áldozat árán vásárolta meg nekem. Nem azért őrzöm, hogy majd nagyobb árat kérjek érte, mert a szerződés átruházhatatlan. Az nem üres telekre vonatkozik. Több mint fél évszázada anyagokat küldök át oda, amelyekből a világegyetem főépítésze otthont épít, amit sohasem kell átalakítani vagy javítani, mert tökéletesen megfelel majd nekem egyénileg, és sohasem avul el. A termeszek sohasem áshatják alá a fundamentumait az örökkévalóságban. A tűz nem árthat neki. Az özönvíz nem moshatja el. Sohasem kell lakatokat és zárakat helyezni az ajtajaira, mert sohasem léphet gonosz ember abba az országba, ahol lakni fogok. Most már csaknem teljesen elékészült a házam, és én is csaknem kész vagyok, hogy odamenjek és ott lakjam békességben mindörökké, és nem félek attól, hogy elutasítanak. Egy mély, árnyékos völgy van a mostani lakóhelyem és a között a hely között, ahova hamarosan elutazom. Nem érhetném el Isten városát anélkül, hogy át ne mennék az árnyékoknak ezen a sötét völgyén. De nem félek, mert legjobb Barátom már átment ugyanazon a völgyön nagyon régen, és előzte homályát. Összekapcsolódtunk egymással azóta, hogy először megismertem őt ötvenöt évvel ezelőtt, és írásos formában őrzöm ígéretét, hogy sohasem feledkezik meg rólam és soha nem hagy magamra. Velem lesz, amint átmegyek az árnyak völgyén, és nem tévedek el, ha vele maradok. Remélem, a rádión keresztül majd meghallgatom az ön vasárnapi prédikációját a mennyországról, de ebben nem vagyok bizonyos. A mennyei menetjegyemen nincs meg az utazás dátuma, és az nem menettérti jegy, meg poggyászt sem vihetek magammal. Igen, teljesen kész vagyok az elmenetelre, és talán nem leszek már itt, amikor ön a következő vasárnapon róla beszél, de egy napon ott találkozunk."

– Mennyország

Tamahana, Új Zéland-i törzsfőnök néhány évvel ezelőtt meglátogatta Angliát, és föltűnt, hogy rendkívüli módon gyönyörködött Isten igéjében. Egy napon elvitték, hogy az egyik londoni kiállításon megtekintsen egy gyönyörű lakást. Kísérője arra számított, hogy majd rendkívüli módon meglepődik, és a kísérő – nagy meglepetésére – szinte semmi ámulatot sem vett észre rajta. Mivel nem tudta, hogy mi lehet ennek az oka, kezdte magyarázni az épület fenségét, drága bútorainak szépségét, amiket a világ minden tájáról szereztek, az ablakokon át látható tájakat és így tovább. Tamahana mindezt csöndesen végighallgatta, aztán körülnézve a falakon, így válaszolt: „Apám háza ennél sokkal gyönyörűbb." Vezetője megkérdezte: „Apja háza?" – mert tudta, hogy az apja háza egy szegényes sárkunyhó. De Tamahana így folytatta: „Apám háza sokkal szebb ennél" – majd nagyon kifejező módon beszélni kezdett a mennyországról, a Megváltó örökkévaló otthonáról, ahol „sok hajlék" van."

– Mennyország

•

Luther Márton a halála előtti este viszonylag jól érezte magát, és együtt ült az asztalnál barátaival. Beszélgetésük témája az volt, hogy vajon megismerjük-e egymást a mennyországban vagy nem. Luther határozottan kifejezte, hogy megismerjük egymást és ezzel érvelt: „Mihelyt Ádám meglátta Évát, azonnal tudta, hogy kicsoda, nem beszélgetés alapján, hanem isteni kinyilatkoztatás alapján; ugyanígy leszünk mi is az eljövendő életben."

– Mennyország

•

Mi a pokol? Valóságos hely (Lk 16:23-24). A gyötrelem helye (Lk 16:23-24, 28). A sötétség helye (Mt 8:12). Az enyhület legcsekélyebb reménye nélküli hely (Mt 25:46; Zsid 6:2). Az emlékezés gyötrelme (Lk 16:27-28).

– Pokol

•

Archibald Boyle Glasgowban lakott, és vezető tagja volt egy gonosz, hitetlen társulatnak, amelynek „Pokolklub" volt a neve. A tagok azon fáradoztak, hogy túlszárnyalják egymást a káromkodásban és dorbézolásban. Összejövetelükön Boyle rendkívüli adottságaival minden társát túlszárnyalta a gonoszságban, és a klubot elhagyva nagyon kedvelte a nők társaságát. Egy éjszaka, amikor hazatért a tivornyázás után, azt álmodta, hogy amint fekete lován hazafelé tartott a sötétben, valaki megragadta a gyeplőt és így szólt: „Velem kell jönnöd!" „Ki vagy?" – kérdezte Boyle, és próbálta kiragadni a gyeplőt a betolakodó kezéből. „Meglátod fokról fokra" – válaszolt hidegen a nem várt útitárs.

Boyle kegyetlenül sarkantyúzta a lovát, és a mén olyan sebesen vágtázott, hogy lovasa alig kapott levegőt. A titokzatos vezető csak tovább tartotta a gyeplőt. Boyle még egyszer elkeseredetten próbálkozott kiragadni a vezető kezéből a gyeplőt. Lova megtorpant és elesett. Boyle zuhanni kezdett lefelé egyre nagyobb sebességgel. Fölfedezte, hogy kegyetlen társa mellette van, ezért felkiáltott: „Hova viszel? Hol vagyok? Hova kerülök?" „A pokolba" – válaszolta amaz kemény hangon. Addig száguldottak előre, amíg jajgatások és őrült ordítozások visszhangjai jutottak a fülébe. Beléptek egy nagy boltíves útra, és megálltak a pokol előcsarnokaiban. Ott Boyle látta a társait, amint ugyanazokat a fantomokat üldözik, amelyeket egész életükben üldöztek.

Hamarosan észrevette, hogy körülvették azok, akiket a földön ismert, és megszólította korábbi barátnőjét, akit ülni látott egy sarokban. Így szólította meg: „Örömmel látlak! Ismered ezt a fickót, aki azt mondta ma este, hogy elvisz engem a pokolba? Haha! Ha ez a pokol, milyen ördögien kellemes helynek kell lennie, és – folytatni akarta, hogy – mutasd meg nekem a pokol élvezeteit", amikor a nő sikoltással válaszolt, amely rettenetesen visszhangzott: „Nincs nyugalom a pokolban!" A hölgy kikapcsolta díszes ruháját és a férfi legnagyobb döbbenetére bemutatta, hogy élő kígyók mélyednek lándzsaszerűen a mellébe. Mások is követték példáját. Egyesekben látta a szíveket is, amelyekre olvadt fémcseppek hulltak, és a rémalakok reménytelen elkeseredésükben összezsugorodtak. Mindenkinek a mellén olyan szörnyűségeket látott, amiket föl sem tudott fogni, sem leírni. Nevettek és káromkodva daloltak, ahogy a földön is csinálták.

Aztán egy földöntúli hang kijelentette: „ezek a pokol gyönyörűségei" – ami csúfolkodva visszhangzott, mint távoli mennydörgés. Látta azokat, akikkel együtt volt a földön bűnös gyönyöreiben. Látta fiatalkori tékozló barátait menekülés közben. Alig tudott valamit szólni, mielőtt tízezer hang vad ordítása ütötte meg rémülettől sújtott fülét: „Nincs nyugalom a pokolban." Boyle próbálta becsukni a szemét, de nem tudta, próbált megpihenni a járdán, de az állandóan lesüllyedt alatta. Kénytelen volt ránézni a jajgatás és borzalom állandó tombolására. Vezetője megint megállt mellette. Boyle megszólította: „Vigyél ki erről a helyről, az élő Istenre kérlek, akinek nevét gyakran káromoltam. Könyörgöm, vigyél ki erről a helyről!" „Még mindig nem tudod megszólítani a nevét?" válaszolt a vezető. „Menj hát, de egy év és egy nap múlva találkozunk és többé nem válunk el."

Erre Boyle fölébredt, és úgy érezte, hogy ezek az utolsó szavak beleégtek a szívébe. Képtelen volt fölkelni több napon át. A benyomása olyan mély volt, hogy elhatározta, többé nem megy a klubba. Régi társai köré gyülekeztek, és minden módon igyekeztek visszacsalogatni régi életébe. Végül egyikük megnyerte a bizalmát, és úgy színlelte, hogy megutálta régi életét. Neki Boyle elmondta az álmát. Erre elárulta őt, és minden erővel nevetségessé tette, és elérte célját. A klubban most már nem talált nyugalmat. Lesoványodott és megőszült a jövő félelmében és a lelkiismeret korbácsa alatt. Félve tekintett előre arra az egy év múlva esedékes találkozóra, amit álmában említett neki a vezetője. Félt annak közeledésével, de társai kényszerítették, hogy vegyen részt köztük. Testének minden idegével gyötrődni kezdett az elnök megnyitó beszédének első mondatára: „Uraim, ez szökőév, ezért egy év és egy nap telt el a legutolsó éves találkozásunk óta."

Boyle kirohant volna a szobából, de nem volt bátorsága. Könnyebben elviselte volna a Mindenható haragját, mint barátainak gúnyolódását. Borral itatták, értelme elhomályosodott és sátánian vigyorgott. Végül fölült lovára, hogy hazajusson. Reggel az út mentén találták meg legelésző lovát, és néhány méternyire ott feküdt Archibald Boyle megmeredt teste. Az álom beteljesült. Az idegen vezető elvitte a kijelölt időben.

– Pokol

•

Három diák későn érkezett az iskolába. Már délelőtt tíz körül járt az idő. Horgászni mentek. Hogy kimentsék magukat, azt hazudták, hogy késésüket durrdefekt okozta. A tanár elhatározta, hogy azonnal próbát tesz velük, és egymástól távol leültetve őket, ezt mondta: „Ebben a tesztben csak egy kérdésre kell válaszolnotok, és adok harminc másodpercet, hogy a választ leírjátok. A kérdés a következő: melyik gumi kapott durrdefektet?" Kétségtelen, hogy a teszt eredménye elárulta, hogy a fiúk hazudtak.

– Hazugság

•

Valaki csatlakozott a kínai császár zenekarához, jóllehet egy kottát sem tudott lejátszani. Amikor a csoport játszott, odatartotta fuvoláját az ajkához, de nem fújt bele, mert attól félt, hogy megzavarja az összhangot. Jó fizetésben részesült és elég kényelmesen éldegélt. Egy napon a császár azt kívánta, hogy mindegyik zenész szólót játsszon előtte. A fuvolás nagyon elkeseredett. Próbált hamarosan fuvolaórákat venni, de semmit nem ért el, mert botfülű volt. Azután betegséget szimulált, de a császári orvos, aki meglátogatta, egészségesnek nyilvánította. A szóló napján a „fu-

volás" inkább mérget vett be, minthogy vállalja a muzsikát. Ettől ered az az ősi kínai közmondás: „Nem merte vállalni a muzsikát."

– Hazugság

•

Clarence I. Power éveken át ágyához kötötten élt, és alig tudott megmozdulni georgiai otthonában. Egy napon az az ötlete támadt, hogy különös, „ágyhoz kötöttek napját" kellene tartani, és addig hangoztatta elképzelését, hogy az nemzetközi üggyé vált. A mozgalom gyorsan terjedt, és most Georgia államban minden június első vasárnapját arra áldozzák, hogy meglátogatják a betegeket, ágyhoz kötötteket, börtönben levőket, és virágot, üdvözlőlapot és ajándékokat küldenek a szerencsétlen emberek nagy seregének. Power most már képes fölülni az ágyában, és rendszerint körülveszik a traktátusok, üdvözlőlapok, levelező listák, levelek és a Bibliája, és nagyon boldog a betegsége ellenére is.

– Emberszeretet

•

Kelet-Berlin valamikor kommunista uralom alatt volt, miközben Nyugat-Berlin a szabad világhoz tartozott. Kelet-Berlinből egy napon egy teherautónyi szemetet ürítettek ki a nyugat-berlini oldalra. Nyugat-Berlinből ugyanígy válaszolhattak volna, de ehelyett egy teherautónyi élelmiszerkonzervet, ennivalót, kenyeret és tejet küldtek szépen becsomagolva a kelet-berlini oldalra. A teherautónyi rakomány tetejére ezt a feliratot tették: „Mindenki azt adja, amije van!"

– Ajándékozás

•

Egy lelkipásztor egy napon a mennyországról prédikált. Másnap reggel találkozott egyik gazdag gyülekezeti tagjával, aki így szólt: „Lelkipásztor testvér, ön jó prédikációt mondott a mennyországról. Mindent elmondott róla, csak azt nem említette, hogy hol van a mennyország." „Ó, – válaszolt a lelkipásztor –, boldog vagyok a ma reggeli lehetőségnek. Csak most érkeztem a hegy túlsó oldaláról. Ott van egy kunyhó, ahol egyik szegény gyülekezeti tagunk él. Nagyon beteg, ágyban fekszik és lázas. Ha elmegy oda, és visz neki élelmiszert és így szól: 'Testvér, hoztam ezeket az ennivalókat a mi Urunk és Megváltónk nevében', és azután előveszi a Bibliáját, és elolvassa a 23. zsoltárt, majd letérdel és imádkozik, és ha még ezek után sem látta a mennyországot, akkor kifizetem a számláját." Másnap reggel ezt mondta a gazdag gyülekezeti tag: „Lelkipásztor testvér, láttam a mennyországot, és tizenöt percet töltöttem a mennyben olyan bizonyosan, mint ahogy most ön engem hallgat."

– Áldozatkészség

•

Valaki egyszer azt mondta, hogy meg tudja állapítani, hogy egy-egy keresztyén mikor növekszik. A kegyelemben való növekedésének arányában egyre jobban fölmagasztalja Mesterét, egyre kevesebbet beszél arról, amit saját maga csinál, és mind kisebbé válik a maga szemében, amíg a hajnalcsillaghoz hasonlóan eltűnik a fölkelő nap előtt.

– Alázatosság

•

Nagyon régen történt, hogy John Newton, a megtért rabszolgakereskedő, aki prédikátorrá és keresztyén költővé lett, halálos ágyán feküdt. Egy fiatal lelkész látogatta meg, és kifejezte mély sajnálatát, hogy hamarosan elveszít egy ilyen kiváló munkást az Úr szőlőskertjében. Isten tiszteletreméltó öreg szolgája ezt válaszolta: „Igaz, előtted megyek el, de hamarosan jössz utánam. Amikor megérkezel, barátságunk alapján kétségtelenül érdeklődsz majd utánam. De meg tudom neked már most mondani, hogy az a legvalószínűbb, hogy ott találsz majd engem annak a rablónak a lábánál, akit a kereszten függő Jézus megmentett haldoklásának pillanataiban!" Jóllehet nagyon híres ember volt Newton, mégis Pállal együtt a legnagyobb bűnösök közé sorolta magát, aki csodálatos kegyelem alapján nyert üdvösséget.

– Alázatosság

•

Kopernikusz nagy matematikus és csillagász volt. Tanulmányai és számításai forradalmasították az emberiség gondolkodását a világmindenséggel kapcsolatban. Amikor haldoklott, kezébe tették az éppen akkor kinyomtatott legújabb könyvét: „Az égitestek mozgása." A halál kapujánál nem úgy látta magát, mint nagy tudóst vagy csillagászt, hanem mint bűnöst, akinek Megváltóra volt szüksége. Frauenbergben levő sírja fölött a sírkövön a saját maga választotta szavak olvashatók: „Nem azt a jó akaratot, amit Pál kapott, nem azt a kegyelmet keresem, amit Péter kapott. Azt a bűnbocsánatot kérem, amelyet a megtért latornak adtál; ezután őszintén vágyakozom."

– Alázatosság

•

Madame Modjeska lengyel színész vendégségen vett részt egy este. Bámulóinak serege arra késztette, hogy mondjon el valamit addigi szerepei közül. Először vonakodott azon az alapon, hogy emlékezete nem jól működik a megszokott színpadi környezet, világítás stb. nélkül. A vendégek azonban annyira kényszerítették, hogy végül beadta a derekát, és kijelentette, hogy most anyanyelvén mond el valamit. Hallgatói lélegzetvisszafojtva figyelték. Egyesek még könnyeztek is a beszéde alatt. Amikor befejezte, megkérdezték, hogy melyik megható történetet mondta el. A színésznő mosolyogva válaszolt: „Lengyelül számoltam százig."

– Képmutatás

•

Egy francia étterem tulajdonosa ravasz módszerrel heteken belül megduplázta vendégeinek számát. Amikor egy férfi és egy nő lépett az étterembe, az egyik mosolygó pincér mindkettejüknek átadott egy díszes étrendet. Az étrendek egyformán néztek ki, de a férfinak adott példányon a felsorolt ennivalók valódi árai voltak, míg a hölgybarát példányán rendkívül magas árak szerepeltek ugyanannál az ételnél. Amikor a férfi megrendelte az ételt, a hölgy elámult a példátlan bőkezűségen.

– Képmutatás

•

Müller György nem prédikált addig, amíg be nem telt Isten kegyelmének az örömével; Jan Ruybroeck nem írt akkor, amikor az érzései keserűek voltak, hanem visszavonult egy csöndes helyre és addig várt Istenre, amíg nem érezte a lelki inspirációt. Ismerjük azt a tényt, hogy a morva testvérek egy csoportjának ujjongó lelkülete győzte meg John Wesleyt vallásuk valódiságáról, és segítette öt röviddel azután az igazi megtérés állapotához. A keresztyén azzal tartozik a világnak, hogy természetfölötti módon örvendezik.

– Öröm

•

Egy vasárnapiiskolai tanítóról egyszer egy gyermek megjegyezte, hogy szerinte a tanító néni minden éjszaka elmegy a mennyországba, mert olyan boldog a nap folyamán. Ez a felnőtt egy kiváló hasonlatot mondott a keresztyén örömről. „Az öröm a szív kastélyára tűzött lobogó, ami jelzi, hogy a Király a szívben lakik."

– Öröm

•

Hudson Taylor mondta: „Ha édesapád és édesanyád, leány- és fiútestvéreid, sőt a házatokban levő kutya és macska nem boldogabb azért, mert keresztyén vagy, akkor kérdéses, hogy tényleg az vagy-e."

– Keresztyénség

Vidám esetek

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Amint mentek hazafelé a hívek a gyülekezetből, egy kisfiú megkérdezte az édesanyjától: „Anyu, igaz az, hogy porból lettünk?"

„Igen, kicsikém" – mondta az édesanyja.

„És ha meghalunk, akkor megint visszatérünk a porba?"

„Igen, visszatérünk."

„Akkor, Anyu, amikor tegnap este imádkoztam és az ágy alá néztem, rájöttem, hogy valaki vagy jön, vagy már elment."

•

A Biblia azt mondja, hogy szeressük a szomszédainkat, és szeressük ellenségeinket is, valószínűleg azért, mert ezek általában ugyanazok az emberek.

•

Mark Twain nagyon szerette visszaidézni azt, ahogyan egy kisgyermek elmondta Elizeus történetét a maga gyermeki módján.

„Volt egy Elizeus nevű próféta. Egy napon ment fölfelé egy hegyoldalon. Néhány fiú kövekkel dobálta meg. Ő így szólt: 'Ha köveket dobáltok felém, medvéket küldök rátok, és azok felfalnak titeket.' És ezt tették, ő is ezt tette, és azok is ezt tették."

•

Lelkipásztor: „Mit tanulhatunk meg Eutikhosz történetéből, aki Pál apostol prédikálását hallgatva, elaludt és leesett az ablakból, mire holtan találtak rá?"

Gyülekezeti tag: „Megtanulhatjuk, hogy a lelkipásztorok ne tartsanak túl hosszú prédikációkat."

•

Egy kiváló teológust hívtak meg az egyik gyülekezetbe, hogy vasárnapi iskolások előtt tartson előadást. A lelkész több mint két órán át beszélt, és gondolatai túl mélyek voltak ahhoz, hogy az átlagos fiatalok képesek legyenek fölfogni. Végül a helyi lelkipásztor a szokás szerint megkért valakit a vasárnapi iskolások közül, hogy megfelelő éneket válasszon befejezésül. Az egyik fiú a hátsó sorból ezt az éneket javasolta: „Ébredj alvó, hív a szózat!"

•

A vasárnap délelőtti istentisztelet után az egyik gyülekezeti tag ezt mondta a lelkipásztornak. „Lelkipásztor testvér, ma igazán nagyszerűen prédikált! Legalább egy tucatnyi esetben félbeszakította a gondolataimat."

•

Kérdés: „A Jónást elnyelő hal hogyan engedelmeskedett az isteni törvénynek?"

Válasz: „Jónás jövevény volt, és a hal befogadta őt."

•

„Mennydörgés, villámlás, özönvíz, tűz és földrengés csap a földre" – kiáltotta a prédikátor, amikor leírta az ítélet napját.

Egy kisfiú tágra nyílt szemmel figyelt, és odahajolva édesanyjához megkérdezte: „Kapunk-e akkor iskolai szünetet?"

•

Az ifjú lelkipásztort magával ragadta gyülekezetének lelkesedése, és így kiáltott fel: „Testvérek, a gyülekezet hagyja abba a sétálást és kezdjen futni!" „Ámen!" – mennydörögték a gyülekezeti tagok. Ő felbátorodva így folytatta. „Testvérek, a gyülekezetnek föl kell emelkednie, hogy repüljön!" „Ámen!" – zúgták ismét kórusban. A prédikátor egy kis szünet után így folytatta: „De testvérek, pénz is kell ahhoz, hogy futni tudjunk és még több pénz, hogy repülhessünk." Hideg csend következett, majd valaki megjegyezte: „Akkor sétáljunk tovább!"

•

Egy kisfiú levelet írt Istennek, és száz dollárt kért tőle. A postahivatal elküldte a levelet a Fehér Háznak. Az elnök azt mondta a titkárának, hogy küldjön öt dollárt a kisfiúnak. A fiú köszönőlevelet írt a következő sorokkal: „Köszönöm, Istenem, hogy elküldted a száz dollárt. De miért Washingtonon keresztül küldted? Azok a vércsék 95 százalékot elvettek belőle."

•

Az adóhivatalból telefonáltak a lelkipásztornak: „Gyülekezetének X. Y. nevű tagja azt vallotta be az adóíven, hogy húszezer forintot adakozott a gyülekezetének. Megkapták-e ezt az adományt? A lelkipásztor ezt válaszolta: „Nincs nálam a pénztárkönyv, de ha az illető nem adott volna, elhiheti, hogy meg fogja adni."

•

Egy büszke professzortól megkérdezték, hogy honnan vette a gyémántgyűrűjét. Ezt válaszolta: „Ez nagyon sokba került, de apám adta rá a pénzt azzal a meghagyással, hogy egy követ emeljünk az emlékére. Hát én ezt a követ emeltem a tiszteletére."

•

Temetőn ment át két testvér. Olvasták a feliratokat, majd a kisebbik odafordult a nővéréhez és megkérdezte: „Hol vannak eltemetve az átlagemberek?"

•

Az egyik tanárnő három napig távol volt az iskolától és helyettesítőt kért föl az oktatásra. A helyettes általában így fejezte be tanításait: „Igen, ezek a mai világ erkölcsei, fiúk és leányok!" Amikor a tanárnő visszaérkezett, a tanu-

lók megjegyezték: „A helyettesítőnél jobban szeretjük a tanár nénit, mert a tanár néninek nincsenek erkölcsei."

•

Egy kisgyermek meglátta a falon édesapjának és édesanyjának a menyegzői fényképét és megkérdezte az apukájától: „Apu, ezen a napon fogadtad fel a mamát dolgozni?"

•

Az első és nagyon nehéz kivizsgálás után a pszichiáter ezt kérdezte a betegétől: „Hova küldhetem majd a számlát?" A beteg így válaszolt: „Doktor úr, miattam ne aggódjon! Minden fillért megkap tőlem, amivel tartozom, vagy pedig ne legyen a nevem világhódító Nagy Sándor!"

•

– Hogy lehet, hogy ti olyan gyorsan tudtok futni?
– Ez azért van, mert az edzőnk éles töltényt használ az indítópisztolyban.

•

A néhány hetes ifjú asszonytól megkérdezte a szomszédja: „Miért vágod le a sonka végét, amikor meg akarod sütni?" „Azért, mert az anyám is így tette" – válaszolt a fiatalasszony. Néhány nappal később a szomszéd találkozott a fiatalasszony anyjával és megkérdezte tőle: „Lányod azt mondja, hogy te mindig levágod a sonka végét sütés előtt, és én megkérdeztem, miért." Az anya így válaszolt: „Őszintén szólva, én is azért teszem, mert az anyámtól ezt láttam. Miért nem kérdezed meg tőle?" A szomszéd telefonált a nagymamának, aki ugyanabban a városban lakott. Titkát elárulva így szólt: „Soha nem volt elég nagy sütőtepsim, hogy az egész sonka beleférjen. Miért kérdezi?"

•

Egy dühös ember rontott be az egyik újság kiadóhivatalába, miközben az újság legutóbbi számát lobogtatta a kezében és ezt kérdezte: „Mi történik itt? Önök a halálhíremet jelentették be, pedig még soha nem voltam élőbb, mint éppen most. Ez végtelen kegyetlenség. Mit akarnak csinálni jóvátételként?" A szerkesztő így válaszolt: „Nagyon sajnáljuk az esetet, de majd helyreigazítjuk. A holnapi újságban az ön nevét is odaírjuk a születések sorába."

•

A helyi lelkipásztor az egyik vasárnapon ezt jelentette be a gyülekezetben: „Jövő vasárnap egyházunk elnöke szolgál imaházunkban. Utána az imaházat bezárjuk egy időre, a szükséges helyreállítás céljából."

•

– Lelkipásztorunk prédikációi egyre mélyülnek. A múlt vasárnap már az alvilágról prédikált.

•

Egy fiatal pszichológus a gyermekek viselkedésével kapcsolatos előadássorozatának ezt a címet adta: „Tízparancsolat szülőknek!" Házasságkötése és az első gyermek megszületése után a címet kissé módosította: „Tíz szabály a szülőknek!" Miután a második és harmadik gyermeke is megérkezett, a cím így alakult: „Bizonyos ajánlatok szülőknek." A negyedik gyermek születése után abbahagyta pszichológusi pályafutását.

•

A prédikátor beteglátogatásokra készült, és igyekezett egy kicsit rendesebben fölöltözni. Öltözés közben nem találta a mandzsettagombjait, és idegesen, zsörtölődve túrta fel az egész házat. Végre sikerült elindulnia, és meglátogatott egy idős beteget, aki agyvérzés miatt ágyban feküdt, mégsem nyugtalankodott és békességes maradt. A következő beteg egy középkorú férfi volt, akivel nem sokkal azelőtt közölték, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenved, de mégsem panaszkodott reménytelen helyzete miatt. Végül meglátogatott egy öreg nénit, aki egy padlásszobában húzódott meg. Ennek ellenére kedvesen mosolygott, és várta a mennyei behívót. Amikor a prédikátor hazaérkezett, örömmel újságolta a feleségének: „Kedvesem, milyen csodálatos az isteni kegyelem. Semmi sem lehetetlen előtte." A prédikátorné így válaszolt: „Ez tényleg csodálatos. De úgy látszik, egy valamit mégsem tud elvégezni a kegyelem." „Hát az meg micsoda?" – kérdezte a férje. „Úgy látszik, nincs hatalma egy prédikátor indulatán, amikor az elveszti a mandzsettagombjait" – felelte a prédikátorné.

•

A vasárnapi prédikáció után az ajtónál az egyik távozó gyülekezeti tag megjegyezte a prédikátor előtt: „Amit a prédikációban mondott, az csodálatos volt, mert minden mondata illett valakire, akit a gyülekezetben ismerek."

•

Egy kisfiú a háztetőn egészen közel került a tető széléhez, és ijedtében így kezdett imádkozni: „Úr Jézus, ments meg, ments meg!" Egy kis idő múlva így folytatta: „Nincs semmi baj, Úr Jézus, fennakadtam egy kampóban."

•

– Szoktatok-e reggeli előtt imádkozni?
– Ó, nem. Csak lefekvés előtt imádkozunk, mert nappal nem szoktunk félni.

•

Egy fiatalember odament a prédikátorához nősülési problémájával: „Szeretnék családot alapítani, de nem keresek annyit, hogy el tudjam tartani a feleségemet. A leány pedig már nem képes tovább várni. Mit tegyek?" A lelkipásztor rövid gondolkodás után megkérdezte tőle: „Mért nem kér fizetésemelést?" A fiatalember reménytelenül felkiáltott: „Ezt nem tehetem. A főnököm nem szeretné, ha több lenne a fizetésem, mint az övé."

•

Egy kisfiút végigvezettek Washingtonban a kormányépületeknél, és bemutatták a szenátus lelkészének is. Később a kisfiú megkérdezte az édesapjától: „A lelkész bácsi szokott-e imádkozni a szenátusért?" Az apa ezt felelte: „Nem, hanem föláll, végignéz a szenátuson, és azután imádkozik az országért."